

Regeringens proposition

1998/99:11

Ny skyddsåtgärd vid immaterialrättsintrång

Prop.
1998/99:11

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 1 oktober 1998

Göran Persson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Under senare år har olovligt kommersiellt utnyttjande av andras verk, produkter och varumärken ökat. Exempel på sådana utnyttjanden är olovlig kopiering av datorprogram och produktion av ”förfalskade” exemplar av märkeskläder, skivor, etc. De immateriella rättigheterna skyddas av bestämmelser om straff, tvångsmedel, vite och skadestånd. Det finns också möjligheter att få vissa åtgärder vidtagna med olovligt framställda produkter, varukännetecken m.m. Från flera håll har det gjorts gällande att de svenska sanktionsbestämmelserna mot intrång i immaterialrätterna inte ger ett ändamålsenligt skydd och inte heller det skydd som det internationella avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIP:s-avtalet) kräver.

Mot denna bakgrund föreslås att en ny skyddsåtgärd, intrångsundersökning, införs. Åtgärden innebär att en rättighetshavare i ett civilrättsligt förfarande kan begära att det görs en undersökning för att säkra bevis hos någon som på goda grunder misstänks ha gjort ett intrång i en immateriell rättighet. Allmän domstol skall kunna besluta om intrångsundersökning, om det skäligen kan antas att någon har gjort intrång i den immateriella rättigheten. Vid undersökningen skall man få söka efter föremål och handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget. Ett beslut om en intrångsundersökning skall verkställas av kronofogdemyndigheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1999.

1 Förslag till riksdagsbeslut	4
2 Lagtext.....	5
2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.....	5
2.2 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (1960:644).....	10
2.3 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837).....	15
2.4 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)...	20
2.5 Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156).....	25
2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter	29
2.7 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).....	33
3 Ärendet och dess beredning.....	37
4 Nuvarande ordning	38
4.1 Inledning.....	38
4.2 Straffansvar och vissa tvångsmedel	39
4.2.1 Straffansvar	39
4.2.2 Tvångsmedel i brottmål.....	39
4.3 Vitesförbud.....	41
4.4 Skadeståndsansvar	41
4.5 Åtgärder med olovligt framställda varor och verk, m.m.....	42
5 Reformbehovet	44
5.1 En växande piratmarknad	44
5.2 TRIP:s-avtalet	45
5.2.1 Allmänt om TRIP:s-avtalets särskilda regler om säkerställande av skyddet för immaterialrätterna	45
5.2.2 Interimistiska åtgärder.....	46
5.2.3 TRIP:s-avtalets relation till svensk rätt.....	46
6 En ny skyddsåtgärd	47
6.1 Införande av en ny skyddsåtgärd vid immaterialrättsintrång	47
6.2 Skall andra förfaranden än immaterialrättsintrång omfattas av skyddsåtgärden?	50
6.3 Vad får eftersökas?	52
6.4 Var får undersökning ske?.....	56
6.5 Prövningen.....	57
6.5.1 Behörigt organ	57
6.5.2 Rätt att påkalla prövning	58
6.5.3 Beviskravet.....	59
6.5.4 Intresseavvägning.....	64
6.5.5 Ställande av säkerhet.....	67
6.6 Beslutet.....	68
6.6.1 Uppgifter som skall anges i beslutet	68
6.6.2 Beslut tills vidare.....	69
6.6.3 Tidsfrist för ansökan om verkställighet, m.m.....	71

6.7 Verkställigheten av undersökningen.....	71	Prop. 1998/99:11
6.8 Skyddsåtgärdens återgång.....	79	
6.9 Lagtekniska överväganden	82	
7 Ikraftträdande m.m.....	83	
8 Kostnader.....	83	
9 Författningskommentar.....	84	
9.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.....	84	
9.2 Förslaget till lag om ändring i varumärkeslagen (1960:644).....	94	
9.3 Förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967:837).....	95	
9.4 Förslaget till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485).....	96	
9.5 Förslaget till lag om ändring i firmalagen (1974:156).....	96	
9.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter.....	97	
9.7 Förslaget till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).....	97	
Bilaga 1 Avtal om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter	98	
Bilaga 2 Promemorians huvudsakliga innehåll.....	101	
Bilaga 3 Promemorians lagförslag.....	102	
Bilaga 4 Förteckning över remissinstanser	130	
Bilaga 5 Lagrådsremissens lagförslag.....	131	
Bilaga 6 Lagrådets yttrande.....	160	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 oktober 1998	164	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
2. lag om ändring i varumärkeslagen (1960:644),
3. lag om ändring i patentlagen (1967:837),
4. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485),
5. lag om ändring i firmalagen (1974:156),
6. lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter,
7. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att rubriken närmast före 53 § skall lyda ”7 kap. Ansvar och ersättningskyldighet m.m.”,

dels att 57 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 56 a–56 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

56 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång, eller en överträdelse som avses i 53 §, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om intrånget eller överträdelsen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget eller överträdelsen (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök och förberedelse enligt 53 § femte stycket.

56 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör

intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av upphovsmannen eller upphovsmannens rättsinnehavare eller den som på grund av upplåtelse har rätt att utnyttja verket. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

56 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15

56 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. vilket ändamål undersökningen skall ha,*
- 2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och*
- 3. vilka utrymmen som får genomsökas.*

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

56 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

56 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka ef-

ter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

56 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller
2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

56 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Vad som sägs i 53–56 §§ skall Vad som sägs i 53–56 h §§ skall
också tillämpas på rättighet som också tillämpas på rättighet som
skyddas genom föreskrift i 5 kap. skyddas genom föreskrift i 5 kap.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

¹ Senaste lydelse 1995:447.

Härigenom föreskrivs i fråga om varumärkeslagen (1960:644)
dels att 42 och 66 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 41 a–41 h §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om intrånget besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök och förberedelse enligt 37 § andra stycket.

41 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av den som innehar ett varukänne-

tecken enligt 1–3 §§ eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja varukännetecknet. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrågsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

41 c §

Ett beslut om intrågsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrågsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

41 d §

Ett beslut om intrågsundersökning skall innehålla uppgifter om

1. vilket ändamål undersökningen skall ha,
2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och

3. vilka utrymmen som får genomsökas.

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

41 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

41 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningensbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

41 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

41 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

42 §¹

Om en registrering av ett varumärke har upphävts genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *rätten* inte döma till påföljd eller besluta om annan åtgärd enligt 37–41 §§.

I mål om sådant intrång skall *rätten*, på yrkande av den mot vilken talan *föres*, förklara målet vilande i *avbidan* på att frågan om registreringens hävande slutligen *avgöres*. Är talan härom *icke* väckt, skall *rätten* i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss

Om en registrering av ett varumärke har upphävts genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *domstolen* inte döma till påföljd eller besluta om annan åtgärd enligt 37–41 a §§.

I mål om sådant intrång skall *domstolen*, på yrkande av den mot vilken talan *förs*, förklara målet vilande i *avvaktan* på att frågan om registreringens hävande slutligen *avgörs*. Är talan härom *inte* väckt, skall *domstolen* i samband med vilandeförklaringen förelägga honom

¹ Senaste lydelse 1994:1510.

tid inom vilken sådan talan skall väckas. Prop. 1998/99:11
väckas. skall väckas.

66 §²

Vid intrång i ett gemenskapsvarumärke tillämpas bestämmelserna i 37 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 37 a–41 §§, i den mån inte något annat följer av rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Härvid skall vad som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i gemenskapsvarumärke.

Vid intrång i ett gemenskapsvarumärke tillämpas bestämmelserna i 37 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 37 a–41 h §§, i den mån inte något annat följer av rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Härvid skall vad som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i gemenskapsvarumärke.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

² Senaste lydelse 1995:1277.

Härigenom föreskrivs i fråga om patentlagen (1967:837)

dels att 61 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 59 a–59 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

59 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om intrånget besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök och förberedelse enligt 57 § andra stycket.

59 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av patenthavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja uppfinningen. Om rättegång inte är

inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrågsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

59 c §

Ett beslut om intrågsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrågsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

59 d §

Ett beslut om intrågsundersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. vilket ändamål undersökningen skall ha,*
- 2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och*
- 3. vilka utrymmen som får genomsökas.*

Om det behövs, skall domstolen

59 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

59 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

59 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har mot-

parten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

59 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

61 §¹

Om ett patent har upphävts eller förklarats ogiltigt genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *rätten* inte enligt 57–60 §§ döma till straff, meddela vitesförbud, döma ut vite eller ersättning eller förordna om säkerhetsåtgärd.

Förs talan rörande patentintrång och gör den mot vilken talan förs gällande att patentet är ogiltigt, får frågan om ogiltighet prövas endast sedan talan om detta har väckts. *Rätten* skall förelägga den som gör gällande att patentet är ogiltigt att inom viss tid väcka sådan talan.

Om ett patent har upphävts eller förklarats ogiltigt genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *domstolen* inte enligt 57–60 §§ döma till straff, meddela vitesförbud, döma ut vite eller ersättning eller förordna om säkerhetsåtgärd eller skyddsåtgärd.

Förs talan rörande patentintrång och gör den mot vilken talan förs gällande att patentet är ogiltigt, får frågan om ogiltighet prövas endast sedan talan om detta har väckts. *Domstolen* skall förelägga den som gör gällande att patentet är ogiltigt att inom viss tid väcka sådan talan.

¹ Senaste lydelse 1993:1406.

Förs i samma rättegång talan om patentintrång och talan om patentets ogiltighet och är det med hänsyn till utredningen lämpligt att frågan huruvida patentintrång föreligger avgörs särskilt för sig, får på begäran av någon av parterna särskild dom ges i den frågan. Om särskild dom ges, får *rätten* förordna att målet om ogiltighet skall vila till dess domen har vunnit laga kraft.

Förs i samma rättegång talan om patentintrång och talan om patentets ogiltighet och är det med hänsyn till utredningen lämpligt att frågan huruvida patentintrång föreligger avgörs särskilt för sig, får på begäran av någon av parterna särskild dom ges i den frågan. Om särskild dom ges, får *domstolen* förordna att målet om ogiltighet skall vila till dess domen har vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2.4 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen
(1970:485)

Prop. 1998/99:11

Härigenom föreskrivs i fråga om mönsterskyddslagen (1970:485)
dels att 39 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 37 a–37 h §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om intrånget besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök och förberedelse enligt 35 § andra stycket.

37 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av mönsterhavaren eller den som på grund av licens har rätt att ut-

nyttja mönstret. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

37 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

37 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

1. vilket ändamål undersökningen skall ha,
2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och
3. vilka utrymmen som får genomsökas.

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

37 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

37 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utskökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

37 g §

När ett beslut om intrångsunder-

sökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

37 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

39 §

Har registrering av mönster hävts genom dom som vunnit laga kraft, får *icke* dömas till straff, ersättning eller *säkerhetsåtgärd* enligt 35–38 §§.

Föres talan om mönsterintrång och gör den mot vilken talan *föres* gällande att mönsterregistreringen bör hävas, skall *rätten* på hans yrkande förklara målet vilande i *avbidan* på att frågan om registreringens hävande slutligt prövas. Är talan härom *icke* väckt, skall *rätten* i

samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

Har registrering av mönster hävts genom dom som vunnit laga kraft, får *inte* dömas till straff, ersättning eller *annan åtgärd* enligt 35–38 §§.

Förs talan om mönsterintrång och gör den mot vilken talan *förs* gällande att mönsterregistreringen bör hävas, skall *domstolen* på hans yrkande förklara målet vilande i *avvaktan* på att frågan om registreringens hävande slutligt prövas. Är talan härom *inte* väckt, skall *dom-*

stolen i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall

väckas.

Prop. 1998/99:11

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Härigenom föreskrivs i fråga om firmalagen (1974:156)
dels att 21 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 20 a–20 h §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**20 a §*

Om det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om intrånget besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök och förberedelse enligt 18 § andra stycket.

20 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av den som lider skada av kännetecknet eller dess användning. Om

rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

20 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

20 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

1. vilket ändamål undersökningen skall ha,
2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och
3. vilka utrymmen som får genomsökas.

Om det behövs, skall domstolen

20 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

20 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

20 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har mot-

parten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

20 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

21 §

För intrång i firma som är skyddad enbart på grund av registrering får ej dömas till straff, ersättning eller säkerhetsåtgärd enligt 18–20 § sedan registreringen hävts genom dom som vunnit laga kraft.

För intrång i firma som är skyddad enbart på grund av registrering får ej dömas till straff, ersättning eller annan åtgärd enligt 18–20 a § sedan registreringen hävts genom dom som vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Prop. 1998/99:11

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter skall införas åtta nya paragrafer, 12 a–12 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om intrånget besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök och förberedelse enligt 9 § andra stycket.

12 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av innehavaren av kretsmönstret eller den som på grund av licens

har rätt att utnyttja kretsmönstret. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

12 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

12 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

1. vilket ändamål undersökningen skall ha,
2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och
3. vilka utrymmen som får genomsökas.

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

12 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

12 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utskökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

12 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

12 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Härigenom föreskrivs i fråga om växtförädlarrättslagen (1997:306)
dels att 12 kap. 2 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 9 kap. 7 a–7 h §§,
av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

7 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om intrånget besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrågsundersökning).

Ett beslut om intrågsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök och förberedelse enligt 9 kap. 1 § andra stycket.

7 b §

Ett beslut om intrågsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av innehavaren av växtförädlarrätten eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja växtsorten. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

7 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

7 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

1. vilket ändamål undersökningen skall ha,

2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och

3. vilka utrymmen som får genom sökas.

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

7 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

7 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångs-

7 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

7 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

12 kap.

2 §

Vid intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 1 § om ansvar för intrång i en växtförädlarrätt.

Vid intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 1 § om ansvar för intrång i en växtförädlarrätt och 7 a–h §§ om intrångsundersökning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Möjligheterna att på ett effektivt sätt skydda och hävda immateriella rättigheter mot intrång har under 1990-talet blivit föremål för en ökad uppmärksamhet. En orsak till detta är det ökande olovliga kommersiella utnyttjandet av andras verk, produkter, varumärken m.m. som efter internationell förebild benämns piratverksamhet eller ”counterfeit”-verksamhet. En annan orsak till den ökade uppmärksamheten är det internationella avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIP:s-avtalet), som slutits inom ramen för Världshandelsorganisationen (World Trade Organization, WTO). Sverige är bundet av TRIP:s-avtalet genom sin anslutning till Världshandelsorganisationen. Avtalet innehåller särskilda bestämmelser för att säkerställa skyddet för immaterialrätterna.

I TRIP:s-avtalet finns bl.a. en särskild bestämmelse som föreskriver att ett lands myndigheter skall kunna besluta om interimistiska åtgärder för att säkerställa bevisning av betydelse för ett påstått intrång i en immaterialrätt (artikel 50.1.b). Denna avtalsbestämmelse bedöms för svenskt vidkommande vara genomförd genom att rättegångsbalkens regler om husrannsakan och beslag i brottmål kan komma till användning vid intrång.

På senare tid har, främst mot bakgrund av att datorprogram i ökad utsträckning tycks bli föremål för olovlig kopiering och spridning, från flera industriorganisationers och andra intressenters sida gjorts gällande att de svenska sanktionsbestämmelserna mot intrång i immaterialrätterna inte ger ett ändamålsenligt skydd och inte heller ett skydd som motsvarar vad många andra europeiska länder ger. Man har därvid framhållit att ett sätt som bättre skulle kunna säkerställa de immateriella ensamrätterna vore att införa en civilprocessuell reglering som möjliggör att bevisning säkras vid immaterialrättsliga intrång.

I Justitiedepartementet utarbetades under vintern 1997/98 departementspromemorian Ny skyddsåtgärd vid immaterialrättsintrång, Ds 1998:28. I promemorian föreslås att en domstol i ett civilrättsligt förfarande skall kunna besluta om att en undersökning får göras hos den som misstänks för ett immaterialrättsligt intrång i syfte att säkra bevis som kan ha betydelse för utredning om intrånget. Förslaget utgår i viss mån från artikel 50 i TRIP:s-avtalet (*bilaga 1*).

Promemorian har remissbehandlats och remissyttrandena finns tillgängliga hos Justitiedepartementet (dnr Ju98-1170).

Promemorians huvudsakliga innehåll återges i *bilaga 2*. De lagförslag som lades fram återges i *bilaga 3*. Remissinstanserna är förtecknade i *bilaga 4*.

På grundval av promemorians förslag lägger regeringen i denna proposition fram förslag till regler om en ny skyddsåtgärd vid immaterialrättsintrång.

Regeringen beslutade den 3 september 1998 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*.

Lagrådet har på en punkt framfört erinringar mot förslaget i sak och föreslagit vissa justeringar av lagtexten. Regeringen har i allt väsentligt följt Lagrådets förslag. Därutöver har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten. De synpunkter som Lagrådet framfört behandlas i de sakavsnitt till vilka de är hänförliga (avsnitt 6.1, 6.5.2 och 6.9) eller i författningskommentaren (avsnitt 9.1).

4 Nuvarande ordning

4.1 Inledning

Immaterialrätten är den del av civilrätten som behandlar det rättsliga skyddet för intellektuella prestationer och för kännetecken. De immaterialrättsliga lagarna ger ett skydd mot olika slag av eftergörande (kopiering) eller efterbildning utan samtycke och mot annat obehörigt utnyttjande. Skyddet är utvecklat i de immaterialrättsliga lagarna, dvs. i varumärkeslagen (1960:644), lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, patentlagen (1967:837), mönsterskyddslagen (1970:485), firmalagen (1974:156), lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter och växtförädlarrättslagen (1997:306). Man brukar göra en uppdelning av immaterialrätten i upphovsrätt och industriellt rättsskydd. Till upphovsrätten hänförs då upphovsrättslagen och, på grund av skyddets karaktär, ofta kretsmönsterlagen, medan övriga lagar hänförs till det industriella rättsskyddet.

Gemensamt för de nu angivna lagarna är ensamrättskonstruktionen. Lagarna är uppbyggda så att en närmare angiven person, som har gett upphov till en viss prestation, får en ensamrätt till det kommersiella utnyttjandet av denna. En konstnär får således en viss ensamrätt att förfoga över det konstverk han har skapat och en uppfinnare får en viss ensamrätt att industriellt utnyttja sin uppfinning. Ensamrätten kan avse olika slags utnyttjande av en prestation exempelvis tillverkning, försäljning eller uthyrning. De immateriella ensamrätterna skyddas genom ett system av olika sanktioner av såväl straff- som civilrättslig karaktär. Den som utan ensamrättshavarens samtycke vidtar någon åtgärd som omfattas av ensamrätten begår därmed ett immaterialrättsligt *intrång*. Detta kan exempelvis bestå i att en person utan patenthavarens samtycke tillverkar eller försäljer en patentskyddad produkt.

För samtliga former av immaterialrättsintrång kan *straff-* och *skadeståndsansvar* komma i fråga. Vidare kan en domstol besluta om vissa *skyddsåtgärder* och *säkerhetsåtgärder*.

4.2.1 Straffansvar

Inom området för *upphovsrätten* och närbesläktade ensamrätter, dvs. sådana ensamrätter som regleras i upphovsrättslagen och kretsmönsterlagen, gäller att den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet gör intrång i en sådan rättighet straffas med böter eller fängelse i högst två år (53 § resp. 9 §). Enligt 57 § upphovsrättslagen gäller straffbestämmelserna i 53 § också i fråga om intrång i de s.k. närstående rättigheterna. Till dessa rättigheter hör katalogskyddet liksom de rättigheter som tillkommer utövande konstnärer, film- och fonogramproducenter, radio- och TV-företag samt fotografer (45–49 a §§ upphovsrättslagen). Förutom intrång i en upphovsrätt eller i en närstående rättighet är vissa andra förfaranden straffsanktionerade. En åtgärd som strider mot en föreskrift enligt 41 § andra stycket upphovsrättslagen om en upphovsmans testamentariska förordnande om hur rättigheten skall utövas är sålunda förenad med straffansvar. Vidare är en överträdelse av bestämmelsen om titelskydd i 50 § upphovsrättslagen straffbelagd.

För försök och förberedelse till intrång i upphovsrätten och denna närstående ensamrätter döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken. Detsamma gäller försök och förberedelse till de straffsanktionerade förfaranden som inte är att betrakta som intrång.

Enligt lagarna på upphovsrättsområdet gäller att åklagaren får väcka åtal endast om målsäganden anger brottet till åtal eller åtal är påkallat från allmän synpunkt (59 § upphovsrättslagen och 9 § kretsmönsterlagen).

I de lagar som rör *det industriella rättsskyddet* – dvs. varumärkeslagen (37 §), patentlagen (57 §), mönsterskyddslagen (35 §), firmalagen (18 §) och växtförädlarrättslagen (9 kap. 1 §) – föreskrivs att den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet gör intrång i en ensamrätt som skyddas av lagarna straffas med böter eller fängelse i högst två år.

För försök och förberedelse till intrång i de industriella rättigheterna kan ansvar ådömas enligt 23 kap. brottsbalken.

Intrång i de industriella ensamrätterna får åtalas av åklagaren bara om intrånget anges till åtal av målsäganden och åtal av särskilda skäl anses påkallat från allmän synpunkt.

4.2.2 Tvångsmedel i brottmål

I ett straffrättsligt förfarande kan rättegångsbalkens regler om tvångsmedel i brottmål komma till användning. Av särskilt intresse i detta sammanhang är reglerna om beslag och husrannsakan.

Bestämmelser om *beslag* finns i 27 kap. rättegångsbalken. Enligt huvudregeln i 1 § får ett föremål tas i beslag om det skäligen kan antas äga betydelse för utredning om brott eller vara någon avhänt genom brott eller på grund av brott förverkat. Vad som sägs om föremål gäller i princip även skriftliga handlingar. I 2 och 3 §§ finns dock särskilda regler som begränsar möjligheterna att beslagta skriftliga handlingar och brev, telegram och andra försändelser.

Det första undantaget i 2 § gäller handlingar vars innehåll är sådant att en befattningshavare eller någon annan person inte får höras som vittne om det. Undantaget förutsätter också att handlingarna innehas av den som har tystnadsplikt eller av den till förmån för vilken tystnadsplikten gäller. För skriftliga meddelanden mellan den misstänkte och hans närstående gäller också särskilda inskränkningar. Undantagsregeln om försändelser som finns hos post- eller teleföretag (3 §) innehåller den restriktionen att sådana försändelser får tas i beslag endast om straffskalan för det aktuella brottet omfattar fängelse i ett år eller mer. För immaterialrättsintrång är stadgat fängelse i upp till två år. Således kan beslag av försändelser som finns hos post- och teleföretag användas som tvångsmedel i utredningar om intrång i immateriella rättigheter.

Enligt särskilda bestämmelser om beslag i de immaterialrättsliga lagarna (41 § varumärkeslagen, 59 § upphovsrättslagen, 59 § patentlagen, 37 § mönsterskyddslagen, 20 § fimalagen, 13 § kretsmönsterlagen och 9 kap. 8 § växtförädlarrättslagen) får också den egendom med avseende på vilken intrång föreligger tas i beslag i ett straffrättsligt förfarande. Dessa bestämmelser är motiverade av att rättegångsbalkens regler om beslag föreskriver att beslag kan läggas bl.a. på föremål som kan "vara genom brott någon avhänt". Till den egendom som omfattas av det immaterialrättsliga skyddet, t.ex. en vara som försetts med en annans varumärke eller ett olovligt kopierat datorprogram, har målsäganden (innehavaren av immaterialrätten) inte någon äganderätt (jfr SOU 1958:10 s. 341). Ett sådant föremål kan därför inte sägas vara avhänt denne och den berörda beslagsregeln i rättegångsbalken kan därför inte tillämpas. Mot den bakgrunden har de immaterialrättsliga lagarna kompletterats med särskilda beslagsregler (jfr om detta också avsnitt 4.5).

Bestämmelser om *husrannsakan* i brottsutredande syfte finns i 28 kap. rättegångsbalken. Husrannsakan kan vara antingen reell eller personell, dvs. avse antingen föremål eller personer.

Reell husrannsakan företas för att söka efter föremål som är underkastade beslag eller för att utröna omständigheter som kan få betydelse för utredning om ett brott. För sådan husrannsakan fordras enligt 28 kap. 1 § att det "förekommer anledning" att det har förövats ett brott för vilket fängelse kan följa, vilket är fallet vid misstanke om ett immaterialrättsligt intrång.

Ett förordnande om husrannsakan meddelas enligt 28 kap. 4 § av undersökningsledaren, åklagaren eller rätten. Om en husrannsakan kan antas bli av stor omfattning eller medföra synnerlig olägenhet för den hos vilken åtgärden vidtas, bör åtgärden inte vidtas utan rättens förordnande.

Befogenheterna för polisen att vid en husrannsakan söka efter uppgifter som finns lagrade i datorer är inte närmare reglerad. En sådan undersökning kan ha särskild betydelse vid misstänkt intrång i upphovsrätten till datorprogram. Den kan också ha betydelse för inhämtande av affärsuppgifter som kan visa omfattningen av ett misstänkt intrång. Det är inte ovanligt att polisen bereder sig tillträde till datorer för att inhämta uppgifter i brottsutredande syfte. Polisen anses berättigad att under en husrannsakan söka efter information i en dator lika väl som att läsa de handlingar

4.3 Vitesförbud

Möjlighet till vitesförbud vid intrång förekommer i samtliga de immaterialrättsliga lagarna (37 a § varumärkeslagen, 53 a och 57 §§ upphovsrättslagen, 57 a § patentlagen, 35 a § mönsterskyddslagen, 15 § firmalagen, 9 a § kretsmönsterlagen och 9 kap. 2–5 §§ växtförädlarrättslagen). Vitesförbudet innebär att en domstol – när ett intrång har begåtts – kan förbjuda fortsatt intrång vid påföljd av vite. Ett sådant förbud kan enligt uttryckligt stadgande i lagarna meddelas interimistiskt.

Vid en begäran om ett förbud behöver innehavaren av immaterialrätten inte, som vid straff och skadestånd, styrka vare sig uppsåt eller oaktsamhet hos den som gör intrång och han behöver heller inte föra bevisning om intrångets skadeverkningar. Han kan helt inrikta sin begäran på frågan om det i objektiv mening föreligger ett intrång.

Förutsättningarna för att meddela ett interimistiskt förbud är desamma som gäller vid beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken om processuella säkerhetsåtgärder i tvistemål. Det betyder att käranden måste visa sannolika skäl för att intrång föreligger och för att det finns en risk att intrånget fortsätter. Det krävs att käranden ställer säkerhet för den ersättning som han kan bli skyldig att betala om det senare visar sig att något intrång inte har ägt rum. I de fall där rättighetshavaren saknar ekonomiska möjligheter att ställa säkerhet kan han befrias från detta krav. Innan ett vitesförbud meddelas skall svaranden ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för skada.

4.4 Skadeståndsansvar

Skadeståndsbestämmelser finns i samtliga lagar som berör de immateriella ensamrätterna (38 § varumärkeslagen, 54 och 57 §§ upphovsrättslagen, 58 § patentlagen, 36 § mönsterskyddslagen, 19 § firmalagen, 11 § kretsmönsterlagen och 9 kap. 6 § växtförädlarrättslagen).

Enligt *upphovsrättslagen* skall den som i strid mot lagen utnyttjar ett verk eller en annan skyddad prestation betala skälig ersättning (vederlag) för utnyttjandet. Detta gäller även vid intrång som sker i god tro. Enligt kretsmönsterlagen gäller att ersättning skall lämnas om och i den mån det är skäligt. Sker intrång i en upphovsrätt eller kretsmönsterrätt uppsåtligen eller av oaktsamhet har rättighetshavaren dessutom rätt till ersättning för annan förlust än utebliven ersättning för utnyttjandet samt – såvitt avser upphovsrätten – för lidande eller annat förfång. Vid bestämmande av ersättningen för intrång i en kretsmönsterrätt skall hänsyn tas även till innehavarens intresse av att intrång inte begås och till övriga omständigheter av annan än rent ekonomisk betydelse. Det betyder att även för sådana intrång ersättning kan betalas för lidande eller annan skada (bet. 1986/87:LU10 s. 5).

För det *industriella rättsskyddet* gäller att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet gör intrång skall betala skälig ersättning för utnyttjandet av rättigheten samt ersättning för den ytterligare skada som intrånget har medfört. Om någon gör intrång i en rätt utan vare sig uppsåt eller oaktsamhet – dvs. i god tro – skall han betala ersättning för utnyttjandet av rättigheten om och i den mån det är skäligt. Vid bestämmande av skadeståndets storlek gäller också en särskild regel som föreskriver att hänsyn skall tas även till rättighetshavarens intresse av att intrång inte begås och till övriga omständigheter av annan än rent ekonomisk betydelse.

4.5 Åtgärder med olovligt framställda varor och verk, m.m.

Utöver de straff-, förbuds- och skadeståndsbestämmelser som gäller finns också bestämmelser om vissa åtgärder i fråga om olovligt framställda varukännetecken, produkter och exemplar m.m. (41 § varumärkeslagen, 55 och 57 §§ upphovsrättslagen, 59 § patentlagen, 37 § mönsterskyddslagen, 20 § andra stycket fimalagen, 12 § kretsmönsterlagen och 9 kap. 7 § växtförädlarrättslagen). Huvudprincipen för dessa bestämmelser är att den som vidtar en åtgärd som innebär intrång i en immateriell ensamrätt får, om det anses skäligt, tåla att egendom med viss anknytning till intrånget ändras, sätts i förvar, förstörs eller mot lösen lämnas ut till den som har lidit intrånget.

Gemensamt för dessa bestämmelser är att det räcker att intrång i objektiv mening föreligger. Intrånget behöver alltså inte vara straffbart eller kunna föranleda skadeståndsskyldighet. Den som har lidit intrånget kan framställa ett yrkande vid domstol om att denna skall meddela ett förordnande om en viss åtgärd. Yrkandet kan framställas i ett mål om påföljd för intrång eller i en särskild rättegång. Åtgärderna är att beteckna som skyddsåtgärder. Fastän det förutsätts att ett intrång i någon form har begåtts innan åtgärden kan vidtas, är åtgärderna inte att anse som förverkande eller annan rättsverkan av brott.

Bestämmelserna om åtgärder med olagliga varor m.m. är också tillämpliga vid försök och förberedelse till straffbara intrång.

I fråga om talan som förs med stöd av dessa bestämmelser i ett brottmål om ansvar för intrång gäller vad som i allmänhet är föreskrivet om talan om enskilt anspråk. Således är reglerna i 22 kap. rättegångsbalken tillämpliga. Det enskilda anspråket och ansvarsfrågan skall som regel handläggas i samma rättegång (22 kap. 1 §). I allmänhet skall åklagaren hjälpa målsäganden med att framställa anspråket (22 kap. 2 §). Enligt 22 kap. 5 § har domstolen emellertid en möjlighet att när som helst under handläggningen avskilja det enskilda anspråket för handläggning i vanlig tvistemålsordning. I 22 kap. 7 § finns en bestämmelse om att det enskilda anspråket får prövas av domstolen utan hinder av att den misstänkte frikänns från ansvar. Detta kan komma i fråga i en situation där en tilltalad frikänns på grund av att han handlat utan uppsåt eller oaktsamhet, men där det ändå kan visas att han har begått ett intrång i objektiv mening.

Egendom som avses med skyddsåtgärderna kan – som framgår av avsnitt 4.2.2 – tas i beslag, om ett brottsligt intrång skäligen kan antas föreligga. Härigenom säkerställs en framtida verkställighet av ett beslut om en skyddsåtgärd. Beslag kan dock endast ske i brottmål, dvs. i mål om ansvar för intrång.

Om endast skadeståndstalan eller talan om skyddsåtgärd förs, kan i motsvarande fall reglerna i 15 kap. 3 § rättegångsbalken om lämplig åtgärd för att säkerställa sökandens rätt tillämpas. Ett förordnande som avses i 15 kap. 3 § kan bli föremål för verkställighet enligt 16 kap. utsökningsbalken.

Den egendom som kan bli föremål för en skyddsåtgärd är den egendom med avseende på vilken intrång eller – såvitt avser upphovsrätt – en sådan överträdelse som avses i 53 § upphovsrättslagen föreligger. Inom upphovsrätten och närbesläktade ensamrätter gäller att hjälpmedel som har använts för framställningen, exempelvis trycksatser och klichéer, och som kan användas endast för den ifrågavarande framställningen kan bli föremål för en skyddsåtgärd. Även på det industriella rättsskyddets område gäller att apparater, redskap m.m. som, utan att själva vara föremål för det rättsliga skyddet, använts vid olovlig tillverkning etc. kan bli föremål för en skyddsåtgärd. En skyddsåtgärd kan dock enligt flertalet immaterialrättsliga lagar inte vidtas mot den som i god tro förvärvat egendomen.

Utöver detta finns i upphovsrättslagen och kretsmönsterlagen bestämmelser om förverkande av egendom i de fall som inte omfattas av bestämmelserna om avstående mot lösen m.m. Eftersom lösenbestämmelserna inte anses omfatta hjälpmedel som har använts vid olaglig framställning av exemplar av visst verk men som kan användas även för helt laglig framställning av exemplar av andra verk, t.ex. inspelningsapparater, har förverkandebestämmelser införts som öppnar en möjlighet att förklara egendom av detta slag förverkad (55 § fjärde stycket upphovsrättslagen och 12 § kretsmönsterlagen, jfr även prop. 1981/82:152 s. 24 f.).

5.1 En växande piratmarknad

Möjligheterna att på ett effektivt sätt skydda de immateriella ensamrätterna har under senare tid blivit föremål för en ständigt ökad uppmärksamhet. Bakgrunden är ett omfattande olovligt kommersiellt utnyttjande av andras produkter, verk och kännetecken. Trots reformer som inneburit skärpta åtgärder mot intrång (se t.ex. prop. 1993/94:122) är den s.k. piratverksamheten ett växande problem.

Det olovliga kommersiella utnyttjandet omfattar numera många olika slags varor, även sådana som brukar betecknas som massproducerade och används i det dagliga livet. Det är alltså inte bara lyxartiklar som berörs av denna illegala verksamhet. Sådana industriprodukter som exempelvis reservdelar till bilar och flygplan, läkemedel, elektriska utrustningar, audiovisuella produkter och – inte minst – datorprogram är också föremål för plagiering och annat olovligt utnyttjande.

Enligt många bedömning utgör piratkopiering av datorprogram för närvarande det största problemet när det gäller intrång i immateriella rättigheter (jfr t.ex. Ds 1997:51 Rapport från Internationella ekobrottsgruppen s. 105). Vid sidan om den omfattande piratkopiering och marknadsföring av datorprogram som sker i organiserade former har på senare tid också piratkopiering som sker för slutligt bruk inom ett företag eller en organisation blivit ett ökande problem. Denna piratkopiering, som alltså inte innebär någon försäljning eller annan spridning till tredje man, är särskilt svår att utreda närmare, om man inte har möjlighet att få till stånd en undersökning i någon form hos den som begår intrånget.

Vid sidan av datorprogrammen är musik- och videoinspelningar i mycket stor omfattning föremål för otillåten kopiering. Detta vållar musik- och filmindustrin stor skada i form av bl.a. uteblivna försäljningsintäkter.

Otillåten kopiering skadar självfallet producenten av den äkta varan. Skadan består främst i förlorade intäkter och marknadsandelar. När det gäller datorprogram brukar hävdas att andelen piratkopior i Sverige är ungefär hälften av det totala antalet exemplar av datorprogram.

Till detta kommer att det olovliga kommersiella utnyttjandet kan skada den goodwill som ensamrättshavaren och tillverkaren av den äkta varan har. Det beror på att konsumenterna kan förknippa en bristfällig kvalitet på en kopierad vara med den tillverkare som svarar för den äkta varan. Det skall inte heller bortses från att seriösa företagare kan förlora sin vilja att åstadkomma innovationer, om en ny produkt kan bli föremål för olovlig kopiering så snart den släppts ut på marknaden. Omfattande utvecklings- och marknadsföringskostnader kan i värsta fall vara bortkastade, om någon väljer att genom kopieringsverksamhet utnyttja de investeringar som företaget gör. Ett gott klimat för forskning och utveckling inom näringslivet förutsätter alltså att det finns verkningfulla sanktioner mot intrång och att det finns åtgärder som gör det praktiskt möjligt att få dessa sanktioner utdömda.

Även för konsumenterna kan olovlig kopieringsverksamhet vara till nackdel. Visserligen kan konsumenten köpa en kopierad vara billigt i tron att han köper en märkesprodukt. I verkligheten får emellertid konsumenten många gånger en vara som är sämre än märkesprodukten. I vissa fall kan den kopierade varan rent av vara så bristfällig att den inte uppfyller de säkerhetskrav som man förknippar med den äkta varan.

Frågan om ett effektivt skydd för de immateriella ensamrätterna kan också ses i ett vidare perspektiv. Indirekt kan dåliga möjligheter att skydda rättigheterna bromsa utländska företags vilja att investera i Sverige. Det gäller i synnerhet om andra länder i vårt närområde erbjuder ett effektivare skydd än det som finns i Sverige. Det är därför, från flera utgångspunkter, av stort intresse för samhället att de som innehar immateriella ensamrätter i Sverige också har effektiva möjligheter att försvara sina rättigheter här.

Det är också ett viktigt inslag i regeringens inställning till intrång i de immateriella ensamrätterna att näringslivet självt bör ingripa mot intrång, och att staten därvid bör tillhandahålla näringslivet effektiva medel för att komma till rätta med intrången. Vad som då kommer i fråga är civilrättsliga och civilprocessuella åtgärder. Sådana åtgärder ersätter naturligtvis inte det straffrättsliga systemet, men de utgör ett mycket betydelsefullt komplement.

Mot bakgrund av det växande problem som piratmarknaden således utgör anser regeringen att det finns ett behov av effektivare medel för att bekämpa immaterialrättsliga intrång. Det gäller särskilt inom ramen för civilprocessen.

5.2 TRIP:s-avtalet

5.2.1 Allmänt om TRIP:s-avtalets särskilda regler om säkerställande av skyddet för immaterialrätterna

TRIP:s-avtalet (som finns publicerat bl.a. i prop. 1994/95:35, del C, s. 103) innehåller, förutom materiella bestämmelser om immaterialrättsligt skydd, särskilda regler om säkerställande ("enforcement") av skyddet för immaterialrätterna.

Dessa regler finns i en särskild del av avtalet (Del III). Denna del är i sin tur uppdelad i fem avsnitt.

Det första avsnittet innehåller en artikel med vissa allmänna skyldigheter. Av artikeln följer bl.a. att staterna skall ha regler som gör det möjligt att vidta effektiva åtgärder mot intrång. Åtgärderna skall vara ändamålsenliga för att förebygga intrång samt avskräcka från vidare intrång (artikel 41.1). Förfarandena vid immaterialrättsliga intrång skall inte vara onödigt komplicerade, kostsamma eller medföra oskäligen tidsfrister eller omotiverade dröjsmål (artikel 41.2). Avtalet innebär inte någon skyldighet att inrätta en från den övriga rättsordningen skild ordning för säkerställande av immateriella rättigheter.

Avsnitt 2 tar upp de förfaranden och rättsmedel som skall finnas mot intrång antingen i civilrättslig eller administrativ form.

Avsnitt 3 behandlar interimistiska åtgärder, avsnitt 4 behandlar särskilda krav i samband med gränsåtgärder och avsnitt 5 behandlar straffrättsliga förfaranden.

5.2.2 Interimistiska åtgärder

TRIP:s-avtalets bestämmelser om interimistiska åtgärder finns i artikel 50. Artikeln återges i bilaga 1.

Artikel 50.1 gäller i första hand de rättsliga instansernas handläggning (artikel 50.1). Huvudregeln om interimistiska åtgärder innebär att de rättsliga myndigheterna skall ha behörighet att snabbt och effektivt besluta om åtgärder för att förebygga att intrång görs i immaterialrätterna (artikel 50.1.a) och för att bevara bevisning av betydelse för det påstådda intrånget (artikel 50.1.b).

I förekommande fall och särskilt om fara är i dröjsmål skall myndigheterna vara behöriga att utan hörande av motparten besluta om åtgärden (artikel 50.2). Särskilt gäller detta om ett dröjsmål kan antas vålla rättighetshavaren oersättlig skada eller när bevisning löper uppenbar risk att förstöras.

I artikel 50.3 finns procedurregler som innebär att myndigheterna får avkräva en sökande skälig bevisning om att han är rättighetshavare och om att intrång förekommer. Enligt bestämmelsen får också säkerhet för den skada som kan tillfogas motparten krävas av sökanden. Enligt artikel 50.5 är det dessutom möjligt för den verkställande myndigheten att avkräva sökanden ytterligare information för verkställigheten.

I artiklarna 50.4 och 50.6 finns ytterligare procedurregler som syftar till att säkerställa motpartens rätt och som bl.a. innebär att motparten skall få tillfälle att yttra sig senast efter verkställigheten av ett interimistiskt förordnande och att åtgärder som gjorts med stöd av förordnandet skall upphöra att gälla om inte ett förfarande i sak inleds inom rimlig tid.

Om förordnandet visar sig vara oberättigat har myndigheterna, enligt artikel 50.7, rätt att bestämma om skadestånd till motparten som på ett lämpligt sätt ersätter denne.

5.2.3 TRIP:s-avtalets relation till svensk rätt

Som framgår av föregående avsnitt skall det enligt TRIP:s-avtalet finnas snabba och effektiva åtgärder för att, för det första, förebygga ett intrång och, för det andra, säkra bevisning om det påstådda intrånget. Av innehållet i artikel 50 framgår att artikeln inte bara avser vad som enligt svensk processrätt är att beteckna som en interimistisk åtgärd, dvs. ett tillfälligt förordnande som skall gälla i avvaktan på att en dom eller ett slutligt beslut har meddelats och vunnit laga kraft. Artikel 50 tar snarare sikte på tillgången till ändamålsenliga skydds- och säkerhetsåtgärder, oavsett vilken processrättslig utformning dessa har.

Bestämmelsen om förebyggande åtgärder är genomförd i svensk rätt genom reglerna om domstols vitesförbud mot intrång. Som framgår av

avsnitt 4.3 kan ett sådant förbud meddelas interimistiskt och utan att motparten bereds tillfälle att yttra sig.

Avtalets bestämmelse om åtgärder för bevarande av bevisning av betydelse för ett påstått intrång är enligt regeringens mening genomförd i svensk rätt genom att rättegångsbalkens regler om beslag och husrannsakn kan komma till användning vid immaterialrättsliga intrång. Bestämmelsens placering i avtalet och övriga bestämmelser i avtalet har inte lett till slutsatsen att bestämmelsen nödvändigtvis måste genomföras i en civilrättslig ordning liknande den om domstols förbud mot intrång.

Härtill kommer att också bestämmelserna om skriftligt bevis och syn i 38 respektive 39 kap. rättegångsbalken har betydelse för möjligheterna att få tillgång till relevant bevisning i tvistemål och brottmål rörande intrång. I tvistemål kan också reglerna i 41 kap. rättegångsbalken om bevisning till framtida säkerhet göra det möjligt att säkra bevisning som annars riskerar att gå förlorad.

Det svenska genomförandet av bestämmelsen såvitt avser åtgärder för att bevara bevisning har emellertid ifrågasatts inom ramen för Världshandelsorganisationens uppföljning av TRIP:s-avtalet.

Införandet av en ny skyddsåtgärd, vars syfte är att säkra bevisning vid misstanke om intrång i någon immateriell ensamrätt, skulle undanröja varje tvivel om att den svenska processordningen även på den nu berörda punkten uppfyller TRIP:s-avtalets krav.

6 En ny skyddsåtgärd

6.1 Införande av en ny skyddsåtgärd vid immaterialrättsintrång

Regeringens förslag: I de immaterialrättsliga lagarna införs en ny civilprocessuell skyddsåtgärd; intrångsundersökning. Åtgärden innebär att en undersökning får göras hos den som på goda grunder misstänks ha begått ett immaterialrättsligt intrång. Syftet skall vara att säkerställa bevis som kan ha betydelse för utredning om intrånget. En sådan undersökning får också ske hos den som på goda grunder misstänks för ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse till intrång.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens (se promemorian s. 61 och 85 f.) förutom vad gäller försök och förberedelse till intrång. I promemorian anges att undersökning förutom vid misstanke om intrång, får beslutas när någon misstänks stå i begrepp att vidta en åtgärd som innebär intrång. I promemorian betecknas det nya institutet som ett slags säkerhetsåtgärd och benämns ”undersökning”. Intrång i gemenskapens växtförädlarrätt behandlas inte i promemorian.

Remissinstanserna: Synpunkterna har varit blandade. Några remissinstanser, däribland *Justitiekanslern*, har anfört att det inte tillräckligt klargjorts om det finns något behov av en ny åtgärd vid sidan av de möjligheter som redan står till buds. *Riksåklagaren* har ansett att förslaget inte är

tillräckligt underbyggt för att direkt leda till lagstiftning. Enligt Riksåklagarens uppfattning är konsekvenserna för det straff- och processrättsliga området inte överblickbara utan ytterligare utredning.

I remissvaret från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* återges ett utlåtande i vilket behovet av att införa ett helt nytt processrättsligt institut ifrågasätts. Som ett alternativ framhålls i utlåtandet möjligheten att bygga en lösning på det befintliga institutet bevisning till framtida säkerhet (41 kap. rättegångsbalken).

Konkurrensverket har menat att den föreslagna åtgärden kan vara alltför ingripande för att stå i rimlig proportion till de intressen den är avsedd att skydda.

Majoriteten av remissinstanserna har emellertid tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan invändning. Flera remissinstanser, bl.a. *Kommerskollegium*, *Föreningen Sveriges Kronofogdar*, *COPYSWEDE* och *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövaras Samarbetsnämnd*, har gjort gällande att den föreslagna skyddsåtgärden är en nödvändighet för att Sverige skall uppfylla sina åtaganden enligt TRIP:s-avtalet.

Några remissinstanser har framhållit att den nya skyddsåtgärden inte får tas till intäkt för en sänkt ambitionsnivå hos polis och åklagare när det gäller att beivra immaterialrättsliga intrång. De har understrukit att undersökning utgör ett komplement till de åtgärder som redan finns, men att den inte kan ersätta straffrättsliga och straffprocessuella åtgärder.

Svenska Föreningen för Industriellt Rättsskydd har anfört att den föreslagna åtgärden inte skall betecknas som en form av säkerhetsåtgärd, då den inte syftar till att säkra en framtida verkställighet utan till att säkra bevisning. *Domstolsverket* har förordat att den nya skyddsåtgärden får en mer adekvat benämning än enbart ”undersökning”.

Sveriges Advokatsamfund har framfört att det i de immaterialrättsliga lagarna inte förekommer någon civilrättslig sanktion knuten till att någon, som anges i promemorian, ”står i begrepp” att begå intrång.

Statens växtsortnämnd har med hänvisning till att det i promemorian föreslås att en undersökning kan genomföras vid intrång i ett gemenskapsvarumärke ifrågasatt om inte en undersökning bör kunna genomföras också vid intrång i en EG-växtförädlarrätt.

Skälen för regeringens förslag: I Sverige ligger tyngdpunkten i sanktionssystemet mot immaterialrättsliga intrång – liksom i många andra länder – inom civilrätten. Den civilrättsliga regleringen innehåller dock inga regler som gör det möjligt att tvångsvis göra en undersökning hos den som misstänks för ett intrång.

I många andra länder finns en möjlighet att inom ramen för ett civilrättsligt förfarande genomföra en undersökning i syfte att säkra bevis hos den som kan misstänkas för ett intrång i en immateriell rättighet. Inom Europeiska unionen finns denna möjlighet i flertalet medlemsstater. Möjligheten finns också i många andra industrialiserade länder med vilka Sverige har ett omfattande handels- och tjänsteutbyte. I vissa fall gäller denna möjlighet generellt inom civilrätten, men många gånger är den begränsad till immaterialrättsliga intrång. Från flera av dessa länder har kritik riktats mot Sverige för att det här inte finns någon motsvarande möjlighet.

Som några remissinstanser påpekat kan en bekämpning av immaterialrättsliga intrång med civilrättsliga medel aldrig ersätta det straffrättsliga förfarandet. De straffrättsliga och de civilrättsliga åtgärderna är båda betydelsefulla för att skydda rättighetshavarna vid immaterialrättsintrång.

Förhållandena i näringslivet är emellertid sådana att det inte alltid är ändamålsenligt för en rättighetshavare att bevaka sina rättigheter och ingripa mot intrång genom att göra polisanmälan och därefter avvakta det straffprocessuella förfarandet. Det kan t.ex. ibland ligga i båda parter intresse att nå en uppgörelse i godo. Att väcka talan i ett tvistemål kan vara ett verksamt medel för att komma fram till en sådan förlikning. En förutsättning för en sådan åtgärd är dock att käranden har möjlighet att införskaffa den utredning och säkra den bevisning som behövs för en civilprocess.

Remissinstansernas synpunkter ger vid handen att det finns ett behov av effektivare möjligheter att säkra bevisning inför en tvistemålsprocess om ett immaterialrättsligt intrång. Härtill kommer att det, som tidigare nämnts, har ifrågasatts om Sverige på denna punkt har korrekt genomfört TRIP:s-avtalet.

Det anförda talar för att det i svensk rätt på immaterialrättens område införs en skyddsåtgärd som gör det möjligt att säkra bevisning inom ett civilprocessuellt förfarande. Behovet av detta framstår som särskilt påtagligt när det finns en risk för att föremål eller bevis som kan visa intrånget och dess omfattning med lätthet kan undanhållas, förvanskas eller förstöras. Vad som då behövs är framför allt en möjlighet att snabbt, och ibland oannonserat, få tillträde till lokaler som disponeras av den som misstänks för intrånget för att där leta efter föremål som är resultat av eller har använts vid ett intrång liksom verksamhetshandlingar som har anknytning till intrånget. Detta behov tillgodoses inte av befintliga regler.

I remissyttrandet från *Juridiska Fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* pekas på ett alternativ till den ordning som föreslagits i promemorian. I utlåtandet skisseras en möjlighet att låta den nya regleringen utgå från rättegångsbalkens regler om upptagande av bevisning till framtida säkerhet. Därmed förefaller dock knappast något vara vunnet. Man skulle nämligen – som till stor del också påpekas i utlåtandet – behöva göra mycket betydande avvikelser från och tillägg till rättegångsbalkens regler. Den föreslagna vägen över rättegångsbalkens regler skulle därmed närmast komma att bli en onödig omväg.

Regeringen delar *Konkurrensverkets* uppfattning att det är av grundläggande betydelse att väga det intresse man vill skydda mot de konsekvenser en åtgärd får för den enskilde. Enligt regeringens mening är intresset av en effektivare bevissäkring som ett medel i bekämpandet av immaterialrättsintrång så starkt uttalat att det inte i varje situation kan få stå tillbaka till förmån för integritetsintresset. Däremot är det angeläget att den intresseavvägning som Konkurrensverket pekat på beaktas vid den närmare utformningen av reglerna. Det är av avgörande betydelse att det finns regler som innebär ett särskilt skydd för den mot vilken åtgärden riktas. Sådana regler bör finnas både inom ramen för domstolsprövningen och inom ramen för verkställigheten (jfr avsnitt 6.5.4, 6.5.5, 6.6.3, 6.7 och 6.8).

Mot bakgrund av det anförda anser regeringen att en ny civilprocessuell skyddsåtgärd bör införas som innebär att en undersökning får göras hos den som på goda grunder misstänks för ett immaterialrättsintrång. Syftet skall vara att säkerställa bevis som kan ha betydelse för att bedöma intrånget. Skyddsåtgärden bör benämnas intrångsundersökning.

Det bör inte krävas att ett intrång är straffbart eller skadeståndsgrundande för att det skall kunna föranleda ett beslut om intrångsundersökning, utan man bör kunna inrikta förfarandet helt på frågan om det föreligger ett intrång i objektiv mening. Från rättighetshavarens synpunkt innebär därmed möjligheten till intrångsundersökning att man inte, som vid talan om straff eller skadestånd, behöver föra bevisning om vare sig uppsåt eller oaktsamhet.

Sveriges Advokatsamfund har ifrågasatt behovet av att kunna besluta om undersökning i de fall någon ”står i begrepp” att begå ett intrång. Artikel 50.1 i TRIP:s-avtalet kan emellertid tolkas så att det skall vara möjligt att besluta om en bevissäkringsåtgärd även när ett intrång är nära förestående. I lagrådsremissen föreslog därför regeringen att en intrångsundersökning också skulle kunna göras hos den som på goda grunder misstänks förbereda ett intrång. Begreppet förbereder var i lagrådsremissen inte begränsat till straffbar förberedelse. Lagrådet har invänt emot regeringens förslag i denna del. Lagrådet har inga invändningar så länge uttrycket förbereder syftar på försök eller förberedelse till brott. Att gå längre och tillåta intrångsundersökning vid förberedande åtgärder som inte kan föranleda några sanktioner enligt de immaterialrättsliga lagarna vore däremot, enligt Lagrådet, att gå för långt. Regeringen kommer därför att överväga om möjligheterna att meddela vitesförbud och vidta vissa åtgärder med olovligt framställda produkter m.m. bör utökas till att omfatta även sådana förberedande åtgärder som inte utgör försök eller förberedelse till brott. I avvaktan på dessa överväganden godtar regeringen Lagrådets förslag att begränsa intrångsundersökning på förberedelsestadiet till straffbara försök och förberedelser till intrång.

Även om man kan förutse att möjligheten till en undersökning har större praktisk betydelse inom vissa immaterialrättsliga områden än andra kan förhållandena snabbt ändras. Vidare bör sanktionssystemet vid immaterialrättsintrång vara enhetligt. Den nya skyddsåtgärden bör därför omfatta alla immateriella rättigheter, inbegripet till upphovsrätten närstående rättigheter samt gemenskapsvarumärke och gemenskapens växtförädlarrätt.

6.2 Skall andra förfaranden än immaterialrättsintrång omfattas av skyddsåtgärden?

Regeringens förslag: Åtgärder som strider mot föreskrifter enligt 41 § andra stycket upphovsrättslagen eller som strider mot 50 § upphovsrättslagen skall i likhet med immaterialrättsliga intrång kunna föranleda en undersökning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 65).

Remissinstanserna: Flera remissinstanser – *Svenska Föreningen för Industriellt Rättsskydd*, *Svenska Industrins Patentingenjörers Förening*, *Svenska Patentombudsföreningen*, *Sveriges Advokatsamfund* och *Sveriges Industriförbund* – har föreslagit att det skall vara möjligt att genomföra en motsvarande undersökning vid brott mot lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter eller att denna fråga i vart fall utreds. Motsvarande förslag återfinns i remissyttrandet från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*.

Svenska Patentombudsföreningen har föreslagit att en motsvarande skyddsåtgärd införs vid misstanke om vilseledande marknadsföring eller vilseledande efterbildning i strid med 6 respektive 8 § marknadsföringslagen (1995:450).

Ett par remissinstanser som representerar rättighetshavarna inom upphovsrätten och denna närstående rättigheter har föreslagit att även underlåtenhet att betala ersättning enligt 26 j § upphovsrättslagen vid vidareförsäljning av originalkonstverk skall kunna läggas till grund för ett beslut om intrångsundersökning. Samma sak har föreslagits gälla när någon inte har fullgjort sin skyldighet enligt 26 k § upphovsrättslagen att redovisa sådan tillverkning och import som medför skyldighet att betala s.k. kassettersättning.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med vad som föreslagits i promemorian bör det vara möjligt att genomföra en undersökning vid misstanke om åsidosättande av en upphovsmans testamentariska förordnande om hur upphovsrätten skall utövas och vid misstanke om intrång i det s.k. titelskyddet. Det korresponderar med vad som gäller för straff, vite, skadestånd och sådan skyddsåtgärd som avses i 55 § upphovsrättslagen. När det i övrigt gäller andra förfaranden än immaterialrättsintrång är en utgångspunkt för regeringen att integritetsaspekterna väger tungt och att det finns anledning att vara restriktiv när man inför en ny skyddsåtgärd som inte har någon motsvarighet inom civilrätten i övrigt.

Intrång i skyddet för företagshemligheter

Som flera remissinstanser framhållit omfattar TRIP:s-avtalet inte bara skyddet för de immateriella ensamrätterna utan också skyddet för företagshemligheter. Säkerhets- och skyddsåtgärder av det slag som anges i artikel 50 skall alltså finnas att tillgå också vid intrång i skyddet för företagshemligheter.

Enligt regeringens uppfattning är reglerna i rättegångsbalken om bl.a. husrannsakan och beslag och reglerna i lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter om vitesförbud tillfyllest med hänsyn till Sveriges åtaganden enligt TRIP:s-avtalet. En annan sak är om det ofta finns sådana bevissvårigheter när det gäller misstankar om utnyttjande eller röjande av företagshemligheter att det är svårt för den drabbade näringsidkaren att vidta rättsliga åtgärder. Några remissinstanser har menat att bevissvårigheterna i dessa mål är ett problem som måste beaktas oavsett vilka krav TRIP:s-avtalet kan anses ställa.

En bestämmelse om intrångsundersökning också vid olovligt utnyttjande eller röjande av företagshemligheter skulle kräva mer ingående över-

väganden än som är möjliga att göra i detta ärende. Regeringen lämnar Prop. 1998/99:11 därför inte nu något sådant förslag.

Underlåtenhet att betala ersättning vid vidareförsäljning av originalkonstverk, m.m.

Enligt 26 j och 26 k §§ upphovsrättslagen skall särskild ersättning betalas vid vissa fall av vidareförsäljning av konstverk (s.k. droit de suite) samt vid tillverkning eller import av kassetband, videoband och liknande anordningar (kassettersättning). Att underlåta att lämna redovisning över en ersättningsgrundande verksamhet utgör inte något intrång och är inte skadeståndsgrundande. Anspråk på att få ut redovisning eller på betalning av ersättning enligt dessa bestämmelser handläggs som allmänna tvistemål.

Regeringen finner det inte tillräckligt motiverat att särbehandla dessa ersättningsanspråk i förhållande till betalningstvister i allmänhet. Den nya skyddsåtgärden bör därför inte kunna tillämpas i nu berörda fall.

Otillbörlig marknadsföring

I många fall kan frågan om otillbörlig marknadsföring förete stora likheter med en fråga om varumärkesintrång. *Svenska Patentombudsföreningen* har ställt frågan varför inte motsvarande skyddsåtgärder föreslås för sådana fall.

Det har inte kommit fram några omständigheter som tyder på att svårigheter att säkra bevisning skulle vara ett lika påtagligt problem på marknadsrättens område som det är inom immaterialrätten.

Med den restriktiva utgångspunkt som regeringen valt för den nya skyddsåtgärden finner regeringen det för närvarande inte motiverat att föreslå att den skall kunna tillämpas vid befarade överträdelser av marknadsföringslagen.

6.3 Vad får eftersökas?

Regeringens förslag: Föremål och handlingar som kan antas ha betydelse för utredningen får eftersökas. Undersökningen får dock inte omfatta skriftliga handlingar vars innehåll omfattas av tystnadsplikt, om de innehas av någon som har tystnadsplikt eller av den person till förmån för vilken tystnadsplikten gäller. Den får inte heller omfatta skriftliga meddelanden mellan enskilda personer som är varandra närstående.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens utom i fråga om beviskravet när det gäller handlingars betydelse för utredningen. I promemorian anges att det är tillräckligt att handlingar ”kan ha betydelse” för utredningen (se promemorian s. 63 och 71 f.).

Remissinstanserna: Några remissinstanser har ansett att det inte tillräckligt tydligt framgår vad som får eftersökas eller att det finns behov av att kunna eftersöka annat slags bevisning än den som anges i promemorians förslag.

Malmö tingsrätt har anfört att det bör framgå om elektroniskt lagrad information omfattas av begreppet ”handlingar”. Vidare har *Malmö tingsrätt* hävdad att hänvisningen till 27 kap. 2 § rättegångsbalken, som avser skriftliga handlingar vars innehåll omfattas av tystnadsplikt, inte kan anses omfatta digital information. Tingsrätten har också anfört att beviskravet när det gäller handlingars betydelse för utredningen bör ligga på samma nivå som beviskravet för att intrång har begåtts. Även i remissyttrandet från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har getts uttryck för att det tydligare bör framgå vilket beviskrav som gäller i fråga om en handlingens betydelse för utredningen.

Föreningen Sveriges Kronofogdar, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI), COPYSWEDE, Svenska gruppen av International Federation of the Phonographic Industry, Business Software Alliance (BSA) och Svenska IT-företagens Organisation har anfört att när det gäller beviskrav vid misstanke om illegal kopiering av datorprogram eller musik kan det vara betydelsefullt att ha möjlighet att söka efter digitalt lagrade uppgifter som inte inryms under begreppet ”handling”, t.ex. bibliotek över programfiler eller identifikationskoder för musikinspelningar. BSA har även anfört att det kan vara viktigt att kunna söka i sådan utrustning som används för att framställa exemplar av datorprogram. Även *Svenska Förläggareföreningen* och *Föreningen Svenska Läromedelsproducenter* har framhållit ett behov av att söka efter apparatur som kan vara bevis rörande intrånget.

Flera remissinstanser har föreslagit att skyddsåtgärden inte bara skall kunna omfatta föremål och handlingar utan också avse efterforskning av faktiska omständigheter, t.ex. för att utröna om en viss tillverkningsmetod används. *Svenska Industrins Patentingenjörers Förening* har preciserat denna tanke så att det bör vara möjligt att låta någon sakkunnig göra iakttagelser beträffande en tillverkningsprocess för att sedan lämna ett utlåtande om processen innebär ett intrång i ett förfarandepatent. Även *Sveriges Advokatsamfund* har ansett att det bör övervägas om inte också iakttagelser av händelseförlopp skall kunna ingå i en undersökning. I remissyttrandet från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* efterfrågas en bättre belysning av patentproblemen.

Skälen för regeringens förslag: En grundläggande princip för tvångsmedelsanvändning som anknyter till innehållet i 2 kap. 12 § regeringsformen är ändamålsprincipen. Den innebär att befogenheten att använda ett tvångsmedel skall vara bunden till det ändamål för vilket tvångsmedlet har beslutats. För att uppfylla denna princip bör sålunda reglerna utformas så att undersökningens ändamål blir just att få fram utredning om sådant som kan peka på ett eventuellt intrång.

Föremål

I lagrådsremissen föreslogs att intrångsundersökning endast skulle få omfatta föremål med avseende på vilka intrång föreligger och andra föremål som kan omfattas av en skyddsåtgärd enligt t.ex. 41 § varumärkeslagen eller 55 § upphovsrättslagen. Som Lagrådet påpekat bör dock

inte en alltför skarp gränsdragning göras mellan intrångsföremål och handlingar. I enlighet med Lagrådets förslag bör därför alla föremål som kan ha betydelse för utredningen om intrånget kunna eftersökas (jfr nedan). De representanter för rättighetshavarna som i sina remissyttranden anfört ett behov av att söka efter utrustning som använts vid illegal kopiering torde därigenom få sitt intresse tillgodosett.

Handlingar

För att en undersökning skall kunna bli effektiv och ge information om intrångets omfattning bör också verksamhetshandlingar som kan ha betydelse för utredning om intrånget kunna eftersökas. Det är främst fråga om affärshandlingar eller andra handlingar som rör den verksamhet som bedrivs av den som utsätts för undersökningen, t.ex. affärsavtal, inköpsorder, fakturor eller ritningar och andra beskrivningar.

För att illustrera behovet av att kunna söka efter sådant skriftligt material kan ett exempel tas från musikområdet. Olovliga ljudinspelningar av musik tillhandahålls t.ex. i form av kopior som exakt återger såväl originalets ljud som de ursprungliga etiketterna, varumärkena och förpackningarna. Denna typ av olovligt mångfaldigande har numera fått en mycket stor omfattning och man vet att sådan produktion sker närmast industriellt i några länder. En annan typ av olovligt mångfaldigande är s.k. bootlegging, varmed avses olovlig inspelning av en utövande konstnärs "levande" framförande. Även denna typ av intrång är omfattande. Hos dem som tillhandahåller sådana olovliga produkter som nu har berörts finns ofta – enligt vad som har uppgetts från rättighetshavarnas sida – fakturor och andra handlingar som kan visa omfattningen av inköpta olovliga produkter. Den som tillhandahåller produkterna har ofta också listor på vad han kan bjuda ut till försäljning, även om han i sitt lager bara har tillgång till ett fåtal exemplar av de olovliga produkterna.

Även såvitt avser datorprogram förekommer, enligt företrädare för programvaruindustrin, verksamhet som liknar den illegala produktionen på musikområdet. Sålunda är det inte ovanligt att datorprogram olovligt kopieras för försäljning. Att sådana program utbjuds till försäljning ges till känna genom reklam eller andra marknadsföringsåtgärder. Det är i den situationen inte ovanligt att den som tillhandahåller programmen inte har direkt tillgång till dem utan i stället låter kunden via listor välja ut program som han vill köpa.

Det kan självfallet vara av stor betydelse, inte minst för bedömningen av graden av intrång och beräkningen av ett skadestånd, att det finns en möjlighet att få del av uppgifter i sådana handlingar som nu har berörts för att kunna avgöra om intrånget skett uppsåtligen eller av oaktsamhet och för att i övrigt kunna bedöma ett intrångets omfattning. Det innebär att det vid en undersökning bör finnas en möjlighet att söka efter och granska sådana handlingar som berör den undersöktes verksamhet.

Det bör vara tillräckligt att en handling kan antas ha betydelse för utredningen för att den skall få eftersökas. Det innebär att det uppställs ett något lägre beviskrav än för beslag i brottmål (27 kap. 1 § rättegångsbalken). Detta är motiverat med hänsyn till att bedömningen skall göras in-

nan sökanden eller det organ som skall göra bedömningen har sett handlingen.

För att domstolen skall kunna bedöma om en handling kan antas ha betydelse för utredningen måste sökanden ange vilka handlingar som skall eftersökas. Eftersom sökanden normalt inte har närmare insyn i motpartens affärsförhållanden eller känner till vilka förhållanden som kan vara dokumenterade, kan det naturligtvis vara svårt för sökanden att exakt ange relevanta handlingar. Det bör vara tillräckligt att ange handlingarna på ett sätt som funktionellt beskriver dem för att domstolen skall kunna bedöma om handlingarna får eftersökas. Ett exempel på detta kan vara att sökanden inte behöver ange exakt den köpehandling genom vilken motparten en viss dag har köpt ett varuparti ”jeans av märket ...” från någon viss bestämd person. Man kan i stället nöja sig med att sökanden anger ”handlingar som visar att motparten har köpt jeans av märket ...”. En begäran om att få eftersöka alla motpartens handlingar som berör ett visst förfarande eller en viss produkt torde normalt inte kunna godtas.

Flera remissinstanser har understrukt svårigheterna att tolka innebörden av begreppet ”handling” när det gäller digitalt lagrad information. Detta är ett problem som berör många rättsområden och som alltså inte är begränsat till det nu aktuella lagförslaget. En utgångspunkt nu måste vara att information som finns lagrad elektroniskt får eftersökas i samma mån som om det finns på papper. Frågan är om detta framgår tillräckligt tydligt genom begreppet handling.

Inom lagstiftningen som reglerar rätten att ta del av allmänna handlingar hänförs även upptagningar som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel till begreppet ”handling” (2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen). Information som lagrats på t.ex. en hårddisk, diskett eller CD omfattas således av begreppet. Frågan om begreppets innebörd i detta sammanhang kan komma att övervägas närmare i en kommande utredning om Offentlighetsprincipen och IT samt översyn av sekretesslagen m.m. (dir. 1998:32).

Även utanför offentlighetsprincipens område har begreppet getts en vidare innebörd med hänsyn till möjligheterna att elektroniskt överföra och lagra information. IT-utredningen har i sitt betänkande Elektronisk dokumenthantering (SOU 1996:40) utgått från att begreppet ”handlingar” enligt gällande rätt täcker såväl traditionella handlingar som elektroniska handlingar (se s. 59 f.). Datalagskommittén har i sitt betänkande Integritet – Offentlighet – Informationsteknik (SOU 1997:39) ansett att med begreppet handling skall avses en specifik samling uppgifter, nämligen sådana som har ett bestämt innehåll, oavsett om samlingen förekommer på papper eller i elektronisk form (se s. 493 f.).

Tolkningen av begreppet ”handling” när det gäller intrångsundersökning måste följa den utveckling av begreppets innebörd som sker på andra rättsområden. Det kan inte råda någon tvekan om att ”handling” i detta sammanhang även omfattar ”elektroniska handlingar”. Även om en intrångsundersökning begränsas till föremål och handlingar torde det därmed finnas vissa möjligheter att eftersöka det slags uppgifter som remissinstanserna nämnt som exempel. Det bör också vara möjligt att efter-

söka datorprogram. Den närmare avgränsningen av handlingsbegreppet får avgöras av rättstillämpningen. Prop. 1998/99:11

Särskilt om handlingar vars innehåll omfattas av tystnadsplikt, m.m.

I enlighet med vad som anförs i promemorian anser regeringen att sådana skriftliga handlingar som enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken inte får tas i beslag inte heller skall få eftersökas vid en intrångsundersökning. Det är fråga om skriftliga handlingar vars innehåll omfattas av tystnadsplikt och skriftliga meddelanden mellan en misstänkt och någon honom närstående eller mellan sådana närstående inbördes.

Frågan om uppgifter som endast finns i digital form kan betraktas som sådana ”skriftliga handlingar” som avses i nämnda lagrum – som väckts av *Malmö tingsrätt* – har också Buggningsutredningen tagit upp i sitt betänkande Om buggning och andra hemliga tvångsmedel (SOU 1998:46). Denna fråga kommer att övervägas bl.a. i samband med den fortsatta beredningen av Buggningsutredningens betänkande. I förevarande lagstiftningsärendet finner regeringen inte skäl att närmare gå in på hur 27 kap. 2 § rättegångsbalken bör tillämpas när det gäller elektroniska handlingar.

Faktiska omständigheter

Några remissinstanser har föreslagit att skyddsåtgärden skall kunna omfatta efterforskning av faktiska omständigheter, t.ex. genom att den som verkställer åtgärden får iaktta ett händelseförlopp. Förslaget har främst betydelse för patent, särskilt förfarandepatent.

Regeringen har förståelse för synpunkterna. Enligt regeringens uppfattning talar dock integritetshänsyn och skyddet för företagshemligheter, vilket har särskild relevans när det gäller förfarandepatent, mot att beslut om intrångsundersökning kan utformas så att det avser allmänna iakttagelser av vilka processer som utförs i vissa lokaler. Det är svårt att överblicka konsekvenserna av en sådan ingripande undersökningsmöjlighet. Om besluten endast får avse fysiska föremål och handlingar som kan ha betydelse som bevis, är olägenheten och skadan för den som är föremål för åtgärden rimligt överblickbar och normalt ganska begränsad.

Därtill kommer att intresset av att få upplysning om vissa omständigheter i pågående mål i betydande utsträckning kan tillgodoses genom att rätten förordnar att en sakkunnig skall genomföra en sådan besiktning som anges i 40 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken.

Mot denna bakgrund anser regeringen att skyddsåtgärden inte bör omfatta efterforskning av faktiska omständigheter.

6.4 Var får undersökning ske?

Regeringens förslag: Intrångsundersökning får endast göras hos den som misstänks ha gjort ett intrång eller misstänks ha gjort sig skyldig till ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse till intrång.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens (promemorian s. 5).

Remissinstanserna: Enligt *Svenska Föreningen för Industriellt Rättskydd* bör ett beslut kunna tillåta att undersökningen genomförs också hos någon som inte är misstänkt för intrånget, t.ex. hos en speditör eller ett transportföretag.

Skälen för regeringens förslag: Intrångsundersökning bör kunna äga rum i de affärslokaler eller motsvarande som den disponerar, som misstänks ha gjort ett intrång eller som misstänks ha gjort sig skyldig till ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse till intrång. Det bör naturligtvis inte krävas att den som kan misstänkas för intrång äger lokalerna i fråga. Det räcker att han eller hon i princip har oinskränkt tillgång till det utrymme det gäller.

Även bostäder bör kunna genomsökas. Det är inte helt ovanligt att immaterialrättsintrång av stor omfattning begås i bostadsutrymmen. Vid prövningen av ett yrkande om intrångsundersökning i en bostad måste dock integritetsaspekten tillmätas särskild tyngd vid den intresseavvägning som, enligt vad som anförs i avsnitt 6.5.4, alltid skall företas. Enligt regeringens bedömning är förslaget väl förenligt med artikel 8 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, som bl.a. behandlar skyddet för den enskildes privatliv.

Någon möjlighet att genomföra undersökningar hos tredje man bör däremot enligt regeringens uppfattning inte införas. Åtgärden griper in i den privata sfären på ett sådant sätt att det inte kan accepteras att någon som inte ens kan antas ha gjort intrång skall kunna drabbas av den. I de fallen måste integritetshänsynen väga över, även om det naturligtvis ofta kan vara så att intrångsgods finns hos exempelvis en speditör. En jämförelse kan här göras med husrannsakan i brottmål, där möjligheterna att göra husrannsakan hos annan än den misstänkte är högst begränsade (28 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken).

6.5 Prövningen

6.5.1 Behörigt organ

Regeringens förslag: Ett yrkande om intrångsundersökning skall prövas av domstol. Behörig domstol är allmän domstol som prövar eller är behörig att pröva mål som rör intrång.

Promemorians förslag: Ett beslut om undersökning fattas av domstol. Behörig domstol är den domstol där rättegång angående intrånget pågår. Pågår inte någon sådan rättegång, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt i rättegångsbalken om tvistemål (promemorian s. 6, 65 och 93 f.).

Remissinstanserna: För de fall intrångsundersökning begärs utan att rättegång om intrånget inletts har *Svenska Föreningen för Industriellt Rättskydd* föreslagit att frågan om undersökning prövas i specialforum, lämpligen Stockholms tingsrätt. För de fall där åtgärden begärs i samband

med att rättegång inledd har föreningen föreslagit en fakultativ möjlighet att få frågan om skyddsåtgärd prövad vid Stockholms tingsrätt.

I remissyttrandet från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* föreslås att Stockholms tingsrätt blir ensam behörig att pröva alla mål om intrångsundersökning.

Sveriges Advokatsamfund och *Sveriges Industriförbund* har, när det gäller patentintrång, förordat att Stockholms tingsrätt blir ensam behörig att handlägga mål om intrångsundersökning oberoende av om någon rättegång har inletts. *Patent- och registreringsverket* har uttryckt samma åsikt för vissa intrångsfall men har med hänvisning till 10 kap. 17 § första stycket andra punkten rättegångsbalken ansett att promemorians förslag leder till detta resultat.

Skälen för regeringens förslag: På det straffrättsliga området fattas beslut om tvångsåtgärder i vissa fall av domstol och i andra fall av undersökningsledare eller åklagare. För det slags undersökning som här avses, en civilprocessuell tvångsåtgärd, finns det enligt regeringens uppfattning inte något alternativ till domstolsprövning. Frågor om intrångsundersökning bör således alltid prövas av domstol.

Frågan om intrångsundersökning bör prövas av den domstol som är behörig att pröva det anspråk som åtgärden skall trygga. Det innebär att Stockholms tingsrätt får exklusiv behörighet när det gäller vissa typer av upphovsrättsintrång enligt 58 § upphovsrättslagen, patentintrång och intrång i ensamrätten till ett gemenskapsvarumärke. För övriga slag av intrång kommer rättegångsbalkens allmänna forumregler att gälla.

När det gäller förslagen om en generell möjlighet att ansöka om skyddsåtgärden vid Stockholms tingsrätt kan följande noteras. Behovet av specialkompetens är i allmänhet väsentligt större när ett intrångsmål skall prövas slutligt än när det är fråga om en skyddsåtgärd. Vid den slutliga prövningen uppkommer ofta komplicerade eller svårbedömda frågor om exempelvis varumärkens särskiljningsförmåga, skyddsomfångets gränser, oaktsamhet och beräkning av skadans storlek. Den prövning som skall göras av ett yrkande om intrångsundersökning är naturligtvis inte heller okomplicerad, men den är till sin natur ändå mindre omfattande och mer preliminär. Därför framstår det inte som vare sig logiskt eller praktiskt att föreskriva ett specialforum – fakultativt eller ej – för en skyddsåtgärd när allmänna bestämmelser gäller för talan om skadestånd eller vitesförbud.

6.5.2 Rätt att påkalla prövning

Regeringens förslag: Rättighetshavare skall ha rätt att påkalla prövning. Detsamma gäller den som på grund av upplåtelse har rätt att nyttja föremålet för ensamrätten.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Några remissinstanser har ifrågasatt licenstagares rätt att ansöka om intrångsundersökning. *Sveriges Advokatsamfund* har tolkat promemorians förslag så att exempelvis samtliga legala användare

av ett visst datorprogram skulle ha en sådan rätt. *Business Software Alliance* har föreslagit att endast upphovsmannen och dennes rättsinnehavare skall ha rätt att ansöka om åtgärden. *Sveriges Industriförbund* har föreslagit att rätten att ansöka om intrångsundersökning begränsas på upphovsrättssidan men inte inom det industriella rättsskyddet. *Svenska Föreningen för Industriellt Rättsskydd* har förordat att endast sådana licenstagare som har rätt att väcka talan om intrång skall ha möjlighet till intrångsundersökning.

Svenska gruppen av International Federation of the Phonographic Industry har framhållit att det inom musikbranschen normalt är licenshavare som agerar mot piratverksamheten.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med vad som anförs i promemorian bör givetvis rättighetsinnehavare ha rätt att påkalla prövning.

Immateriella rättigheter kan överlåtas och upplåtas. Upplåtelse sker genom licensavtal. Utformningen av avtalen anpassas till vad som är lämpligt med hänsyn till förhållandena i branschen och omständigheterna i det enskilda fallet. Licensavtal kan vara exklusiva och ger då en ensamrätt till det slags utnyttjande upplåtelsen avser. Sådana avtal förekommer exempelvis mellan en varumärkesinnehavare och en generalagent som tillförsäkras en ensamrätt att inom landet marknadsföra produkter under det skyddade varumärket. Emellertid kan licensavtal också vara icke-exklusiva. Tillstånd till att återge en bild eller ett litterärt stycke i en lärobok eller en tidningsartikel är exempel på sådana icke-exklusiva upplåtelse.

Ett licensavtal kan också avse olika slags utnyttjanden. På patentområdet kan t.ex. ett avtal ge licenstagaren tillstånd att yrkesmässigt använda en viss uppfinning, t.ex. en kemisk produkt, i sin verksamhet utan att han eller hon får tillstånd att tillverka den. Samma sak gäller inom upphovsrätten. Den som på grund av licensavtal får rätt att utnyttja ett verk genom att offentligt framföra en teaterpjäs har naturligtvis därmed ingen rätt att ge ut pjäsen i tryckt version i handeln.

I lagrådsremissen anfördes att en licenstagare endast skulle vara behörig att ansöka om intrångsundersökning under förutsättning att det utnyttjande som skett innebar ett intrång i den rätt licenstagaren förvärvat genom sitt avtal med rättighetshavaren. Som Lagrådet har påpekat framgår inte detta av lagtexten, och det kan knappast därför anses gälla. Om utnyttjandet inte innebär ett intrång i den rätt licenstagaren förvärvat torde, enligt Lagrådets uppfattning, följden bli att domstolen skall ogilla ansökan på materiell grund. Regeringen delar denna uppfattning.

6.5.3 Beviskravet

Regeringens förslag: För att en domstol skall bifalla ett yrkande om intrångsundersökning fordras att det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång eller gjort sig skyldig till ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse till intrång.

Promemorians förslag: Ett beslut om undersökning får fattas bara om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär intrång (se promemorian s. 65). Det skall stå klart att den åtgärd som skäligen kan antas ha begåtts utgör ett intrång (se promemorian s. 67).

Remissinstanserna: Några remissinstanser har invänt att uttrycket ”med hänsyn till omständigheterna” är meningslöst eller svårbegripligt i sammanhanget.

En ordning som innebär att domstolen under vissa ej närmare angivna förutsättningar kan sänka beviskravet för sökanden är enligt *Malmö tingsrätt* inte godtagbar. Även i remissyttrandet från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* görs gällande att beviskravet bör vara någorlunda fixerat. Det framhålls dock att man bör överväga möjligheten att differentiera beviskravet, så att det normalt krävs att ett intrång ”sannolikt” har begåtts, men att det räcker med att detta ”skäligen kan antas” för det fall det finns risk för att beviset går förlorat.

Svenska Patentombudsforeningen har med hänvisning till TRIP:s-avtalets ordalydelse anfört att det bör ankomma på domstolen att i det enskilda fallet avgöra vilken bevisning som skall krävas och att domstolarna skall kunna begära att sökanden kompletterar utredningen, om bevisningen inte räcker.

Även företrädare för rättighetshavarna har förordat en flexibilitet i beviskravet.

Sveriges Advokatsamfund har kritiserat att det skall stå klart att den åtgärd som skäligen kan antas ha begåtts verkligen utgör ett intrång (se promemorian s. 67).

Skälen för regeringens förslag: En grundläggande fråga är naturligtvis med vilken grad av sannolikhet ett intrång skall ha gjorts för att en intrångsundersökning skall tillåtas. En rimlig nivå på beviskravet måste bestämmas utifrån den utgångspunkten att åtgärden syftar just till att underlätta tillgången till bevisning i en typ av mål där påtagliga bevissvårigheter annars ofta föreligger. Med ett alltför högt ställt beviskrav blir införandet av det nya institutet inte meningsfullt. Mot detta måste man emellertid ställa att intrångsundersökning är en ingripande åtgärd som kan förorsaka beaktansvärda olägenheter och skador för den som utsätts för åtgärden. Att en enskild kan påkalla en sådan åtgärd saknar motsvarighet på andra rättsområden. Fel använd kan åtgärden bli ett sätt för företagare att hindra och trakassera konkurrenter i deras verksamhet. Av integritets- och rätts-säkerhetsskäl är det därför viktigt att beviskravet inte är för lågt.

Ett rörligt beviskrav?

Enligt artikel 50.3 i TRIP:s-avtalet har domstolarna rätt att begära av sökanden att denne skall presentera ”*any reasonably available evidence in order to satisfy themselves with a sufficient degree of certainty*”. Enligt den svenska översättningen skall de rättsliga myndigheterna ”vara behöriga att från den sökande parten infordra skälig bevisning för att med tillräcklig säkerhet kunna bedöma om den sökande parten är rättighetshavare

och om den sökande partens rätt är föremål för intrång eller om sådant intrång är nära förestående”.

Bevisregeln i TRIP:s-avtalet – som för övrigt gäller också för sådana förebyggande skyddsåtgärder som vitesförbud – innehåller två led.

I det första ledet sägs att domstolen skall kunna begära att sökanden presenterar den bevisning som skäligen kan åstadkommas. Bestämmelsen har alltså lagtekniskt utformats med utgångspunkt i ett rättssystem där domstolen inforrdar utredning genom att förordna att sökanden skall ge in viss preciserad bevisning. TRIP:s-avtalet kan omöjligen ges en sådan tolkning att det skulle krävas att alla konventionsstater i just dessa slags mål skall tillämpa en process där domstolen ikläder sig en så aktivt utredande roll, oavsett vilken rättegångsordning som i övrigt gäller i landet. Regeringen ser därför ingen anledning att gå ifrån den svenska rättstraditionen, enligt vilken sökanden själv väljer vilken utredning han eller hon vill förebringa och därefter överlämnar åt domstolen att värdera denna bevisning.

I detta första led av TRIP:s-avtalets bevisregel skulle också kunna utläsas att domstolen inte får ställa sådana krav på bevisningen att sökanden inte har någon rimlig möjlighet att uppfylla dem. Det skulle kunna tolkas så att beviskravet skall anpassas till de bevisvärigheter som kan föreligga i det enskilda fallet och alltså i viss mån vara flexibelt.

I det andra ledet anges beviskravet till att domstolen ”med tillräcklig säkerhet skall kunna bedöma” om det föreligger ett intrång. Detta skulle närmast motsvaras av att det skall visas ”tillräckliga” eller ”godtagbara” skäl för att ett intrång föreligger. Ett sådant beviskrav skulle emellertid innebära att det överlämnas till domaren att i det enskilda fallet avgöra vilken bevisning som bör krävas. Även detta är svårt att förena med en svensk rättstradition. Att införa en bevisnivå som direkt motsvarar TRIP:s-avtalets ordalydelse framstår enligt regeringens mening som mindre lämpligt. Det kan inte heller anses nödvändigt att ordagrant återge TRIP:s-avtalets bestämmelse för att tillgodose avtalet. Avgörande bör i stället vara att en svensk regel ges ett innehåll som i vår rättstradition motsvarar avtalets andemening och tillgodoser dess syfte.

I promemorians förslag har det i lagtexten markerats att bevisvärderingen skall göras med beaktande av vilka svårigheter sökandena har att föra bevisning i saken. Genom formuleringen att bevisvärderingen skall göras ”med hänsyn till omständigheterna” anses framgå att beviskravet i viss mån skall anpassas till vilken utredning som rimligen kan åstadkommas. Avsikten har inte varit att överlämna åt domstolen att i varje enskilt fall bestämma var nivån skall ligga, utan att öppna en möjlighet för domstolen att för en viss kategori mål tolka beviskravet mer eller mindre strängt, beroende på om det för denna kategori typiskt sett är särskilt lätt eller svårt att lägga fram bevisning.

I sammanhanget bör noteras att, i de fall beviskravet inte fastställts i lag, det enligt gällande rätt finns en möjlighet att anpassa beviskravet till hur svårt det i allmänhet är att lägga fram bevisning för ett visst rekvisit (se t.ex. Fitger, Rättegångsbalken II s. 35:19 f.). När man i det sammanhanget talar om att ett rekvisit är svårbevisat avser man egentligen fall där det normalt knappast går att få fram en stark bevisning och inte fall där ett

framskaffande är arbetskrävande. Detta gäller i vissa typer eller kategorier av mål, framför allt inom skadestånds- och försäkringsrätten. I sådana fall har Högsta domstolen fastslagit en bevislättning för vissa rekvisit i särskilda situationer. Däremot synes det inte enligt gällande rätt finnas något utrymme för att ta hänsyn till omständigheter som i ett enskilt fall gör vissa förhållanden svårbevisade.

Promemorians förslag till flexibelt beviskrav har kritiserats av ett antal remissinstanser. I vissa fall har kritiken gått ut på att innebörden inte är begriplig, i andra fall på att ett flexibelt beviskrav i sig är oacceptabelt.

Kraven på förutsebarhet i rättstillämpningen talar enligt regeringens mening mot att införa ett flexibelt beviskrav enligt förslaget i promemorian. Ett flexibelt beviskrav skulle vidare vara svårt att tillämpa, inte minst mot bakgrund av att det är svårt att definiera några intrångssituationer i vilka framskaffandet av bevisning typiskt sett är annat än arbetskrävande. Därtill kommer att TRIP:s-avtalet inte i något av de övriga nordiska länderna genomförts på ett sådant sätt att beviskravet blivit flexibelt. Mot denna bakgrund anser regeringen att beviskravet inte bör vara flexibelt. Uttrycket ”med hänsyn till omständigheterna” bör således utgå.

Behöver det stå klart att en åtgärd innebär intrång?

För att ett intrång i en immateriell rättighet skall föreligga krävs i praktiken dels att någon vidtagit en viss åtgärd, dels att denna åtgärd innebär ett intrång i rättigheten. Sökanden måste för domstolen visa en tillräcklig grad av sannolikhet på dessa båda punkter för att få ett beslut om intrångsundersökning.

Som framgår ovan är ett avgörande skäl bakom förslaget att införa en ny skyddsåtgärd för immaterialrättsintrång att ge rättighetshavarna ökade möjligheter att skydda sig mot piratverksamhet och ”counterfeiting” (förfälskningar), dvs. klara fall av intrång. Med hänsyn härtill föreslogs i promemorian att det skall vara klart att den åtgärd det gäller innebär ett intrång. Avsaknaden av bevislättning i detta hänseende har kritiserats av *Sveriges Advokatsamfund* som anser att effektiviteten i lagstiftningen i så fall kan urvattnas. Samfundet har som exempel nämnt att motparten kan invända att skyddsomfånget inte täcker det som påstås vara intrångsgods, att rättigheten är ogiltig eller att konsumtion har inträtt. På detta tidiga stadium av processen har sökanden knappast tillgång till en sådan utredning som kan behövas för att vederlägga ett sådant påstående.

De farhågor som Advokatsamfundet givit uttryck för förtjänar att tas på allvar. Om det krävs full klarhet i frågan om den påstådda åtgärden innebär intrång, finns det en beaktansvärd risk för att det förs in en rad frågor i processen som inte lämpar sig för att lösas inom ramen för detta slags ärende. När det gäller interimistiska förordnanden om vitesförbud räcker det att käranden visar sannolika skäl för att intrång förekommer (se t.ex. 35 a § mönsterskyddslagen [1970:485]). Någon differentiering av beviskravet såvitt gäller frågorna om en åtgärd har vidtagits respektive om åtgärden utgör ett intrång har alltså inte gjorts i det sammanhanget.

Regeringen anser därför, när det gäller nivån på beviskravet, att frågan om en påstådd åtgärd innebär intrång inte bör separeras från frågan om

Den närmare utformningen av beviskravet

Som konstateras i föregående avsnitt skall frågan om intrång har skett ses i ett sammanhang, där ett enda beviskrav gäller för alla aspekter som kan innefattas i dessa frågor. Vid bestämmande av nivån på detta beviskrav, dvs. hur sannolikt det skall vara att ett intrång har ägt rum, måste stor vikt fästas vid den intresseavvägning som redovisas i inledningen till detta avsnitt. I svensk rätt förekommer i huvudsak tre olika bevisnivåer när det gäller säkerhetsåtgärder, interimistiska beslut och andra handläggningsbeslut som föregår den slutliga prövningen av en sak. Den lägsta bevisnivån är att "det finns anledning att anta" något. Ett något högre beviskrav är att något "skäligen kan antas", medan den högsta nivån som innebär bevislättnad är att det visas "sannolika skäl" för något. De nu nämnda kraven kan uttryckas på olika sätt.

Bevisnivån "sannolika skäl" får, med beaktande av ändamålet med undersökningen, anses ligga för högt. Vid denna bevisnivå kan säkerhetsåtgärder enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken aktualiseras. När denna nivån har uppnåtts kan alltså rättighetshavaren få ett interimistiskt förordnande som säkerställer hans rätt att sedermera få intrångsgods eller annan egendom förstörd eller förändrad. Likaså är det möjligt att begära ett interimistiskt vitesförbud enligt 53 a § andra stycket upphovsrättslagen och dess motsvarighet i de andra immaterialrättsliga lagarna.

Intrångsundersökningen bör kunna fungera som ett första led i en kedja av rättsliga åtgärder. Om ett beslut om intrångsundersökning kan fattas vid en lägre grad av sannolikhet än "sannolika skäl", kan sökanden säkra den bevisning som gör det möjligt för honom att senare framställa yrkanden om t.ex. säkerhetsåtgärder, vitesförbud och skadestånd.

Den lägsta bevisnivån – "det finns anledning att anta" – används i bl.a. 47 § konkurrenslagen (1993:20) när det gäller vilken grad av misstanke om överträdelse av vissa bestämmelser i konkurrenslagen som krävs för ett beslut om undersökning enligt den lagen. En sådan undersökning förete stora likheter med den nu föreslagna intrångsundersökningen. Vid beslut om undersökning enligt 47 § konkurrenslagen ges nämligen Konkurrensverket rätt att få tillträde till ett företags lokaler och att granska affärshandlingar samt ta kopior på dessa i syfte att utreda om det skett någon överträdelse av lagen. Emellertid finns det också grundläggande skillnader mellan en intrångsundersökning och en undersökning enligt konkurrenslagen. I det senare fallet utförs undersökningar på begäran av en myndighet och till skydd för ett allmänt intresse, närmare bestämt att upprätthålla en effektiv konkurrens. Intrångsundersökningen är en åtgärd som initieras av en enskild som ett led i att denne gör gällande en förmögenhetsrätt. Om man godtar ett så lågt beviskrav för en skyddsåtgärd inom ramen för en civilprocess finns det en risk för att man i åtskilliga situationer hamnar på en nivå som inte kan godtas av integritets- och rättssäkerhetsskäl. Ett så lågt beviskrav torde inte heller vara nödvändigt för att uppfylla TRIP:s-avtalet.

Mot denna bakgrund anser regeringen att beviskravet, som föreslås i promemorian, bör vara att ”det skäligen kan antas” att någon har gjort ett intrång eller gjort sig skyldig till ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse till intrång.

6.5.4 Intresseavvägning

Regeringens förslag: Ett beslut om intrångsundersökning får fattas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens (se promemorian s. 65 samt 68 f.).

Remissinstanserna: *Hovrätten för Övre Norrland* har menat att proportionalitetsprincipen bör utformas i enlighet med de bestämmelser som finns i rättegångsbalken. Motsvarande uppfattning har framförts i remissyttrandet från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*.

Patentbesvärshovrätten har ansett att proportionalitetsprincipen inte behöver anges särskilt i lagtexten, eftersom principen skall beaktas även utan lagstöd. *Svenska Patentombudsföreningen* har uttryckt samma uppfattning och befarat att ett angivande av principen i lagtexten leder till en alltför restriktiv tillämpning.

I remissyttrandet från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* görs gällande att det behövs ett starkare skydd för företagshemligheter, anonymitet och andra legitima intressen som kan hänföras till tredje man. *Justitiekanslern* har menat att analysen av hur förslaget förhåller sig till censurförbudet och anonymitetsskyddet behöver fördjupas.

Business Software Alliance har hävdad att det vid sökning efter kopierade datorprogram inte finns någon egentlig risk för att företagshemligheter skall avslöjas på grund av att man vid undersökningen får tillgång till överskottsinformation. Enligt organisationen kan man genom modern teknik och goda rutiner begränsa undersökningen till rena programvarufiler.

Skälen för regeringens förslag: En intrångsundersökning är ett tvångsmedel. Den s.k. proportionalitetsprincipen, som bl.a. kommer till uttryck i 27 kap. 1 § tredje stycket och 28 kap. 3 a § rättegångsbalken, bör därför tillämpas vid prövningen av om åtgärden skall tillåtas. Detta innebär att en intrångsundersökning får tillgripas endast om åtgärden uppväger det intrång eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse. I vissa fall bör domstolen kunna besluta om begränsande villkor för att proportionalitet skall råda mellan mål och medel (jfr avsnitt 6.6.1). Proportionalitetsprincipen kan antas ha särskild betydelse när det gäller överskottsinformation. Att sådan information som inte har med undersökningen av det immaterialrättsliga intrånget att göra kommer fram kan innebära påtagliga men för den som drabbas av undersökningen. Det gäller särskilt företagshemligheter och sådana uppgifter som skyddas av anonymitetsskyddet i den tryck- och yttrandefrihetsrättsliga lagstiftningen.

Vid en intrångsundersökning där man söker efter vissa handlingar som kan vara bevis, kan det finnas en risk för att också företagshemligheter av olika slag röjs. Domstolen måste vid prövningen av ett yrkande om intrångsundersökning vara uppmärksam på denna risk. Finner domstolen att en sådan risk föreligger måste domstolen bedöma om riskens storlek och skadeverkningarna av ett realiserande av risken står i rimlig proportion till vad som står att vinna med en intrångsundersökning.

Som *Business Software Alliance* har framhållit synes dock risken för skadeverkningar vara begränsad när det gäller sökning efter kopierade datorprogram. I de fallen kan man använda sökprogram som är helt inriktade på programvarufiler och inte avslöjar innehållet i några rena datafiler. Problemet är därför troligen större när affärshandlingar och liknande skall eftersökas.

I remissyttrandet från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* görs gällande att det behövs ett starkare skydd för bl.a. företagshemligheter. Regeringen delar inte denna uppfattning. Enligt regeringens mening åstadkommer man ett adekvat skydd, om domstolen med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet gör en samlad intresseavvägning och, för det fall intrångsundersökning beviljas, anger de villkor och begränsningar som skall gälla för denna.

Uppgifter som omfattas av anonymitetsskyddet, m.m.

I tryck- och yttrandefrihetsrättsliga sammanhang används ofta uttrycket anonymitetsskydd som en samlande beteckning för de rättsregler som, för att skydda identiteten hos den som vill vara okänd utåt, syftar till att hindra spridning av kunskaper om vem som lämnat ett meddelande för publicering eller medverkat till en framställning som författare eller annan upphovsman. De föreskrifter som gäller till skydd för rätten att förbli anonym innefattar bl.a. tystnadsplikt för dem som i sin verksamhet inom massmedieföretag och nyhetsbyråer har fått kännedom om vem den anonymitetsskyddade medverkande är och förbud för myndigheter eller andra allmänna organ att utom i särskilt angivna fall efterforska denne. De grundläggande bestämmelserna i detta avseende finns i 3 kap. 2–4 §§ tryckfrihetsförordningen. Bestämmelser med motsvarande innehåll finns i yttrandefrihetsgrundlagen. Det berörda anonymitetsskyddet är alltså grundlagsreglerat.

Enligt 3 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen är det förbjudet för myndigheter och andra allmänna organ att efterforska författare, utgivare eller meddelare i vidare mån än som behövs för sådant åtal eller annat ingripande mot honom som inte står i strid mot tryckfrihetsförordningen.

De nu diskuterade reglerna om intrångsundersökning skall självfallet inte kunna komma till användning för en efterforskning för att utröna vem som är t.ex. meddelare till massmedia. Avsikten med reglerna om undersökning är att man endast får söka efter föremål och handlingar som har betydelse för utredning om det immaterialrättsliga intrånget. Men vid en undersökning hos t.ex. ett tidningsföretag kan anonymiteten ändå komma

att röjas och redan detta innebär en försvagning av anonymitetsskyddet. Anonymitetens betydelse ligger just däri att identiteten skall stanna exklusivt mellan medieföretaget och meddelaren. Frågan kan därför ställas om det i vissa fall behövs ett förstärkt skydd mot oavsiktligt röjande av anonymiteten vid tvångsmedelsanvändning.

Denna fråga har ställts tidigare, bl.a. med anledning av Tvångsmedelskommitténs slutbetänkande (SOU 1984:54). Det bedömdes då (prop. 1988/89:124 s. 33–36) att ett sådant skydd skulle innebära en alltför stark begränsning av möjligheterna till tvångsmedelsanvändning. I stället framhölls det att det viktigaste skyddet mot att skyddade uppgifter röjs som en bieffekt av en tvångsmedelsanvändning ligger i att ett tvångsmedel inte avsiktligt får användas för andra ändamål än det beslutats för. Härtill kommer att proportionalitetsprincipen anses ha en särskild betydelse i bieffektsfallen. Principen anses i detta sammanhang ge ett förhöjt och tillräckligt skydd mot obehörigt röjande av uppgifter som inte är direkt utforskade vid tvångsmedelsanvändningen.

Det torde i detta ärende saknas anledning att göra en annan bedömning i frågan om skyddet för anonymitetsintresset än den som gjordes i det nämnda lagstiftningsärendet.

Generellt gäller naturligtvis att intressen som är nära förbundna med grundläggande fri- och rättigheter väger tyngre än intresset av att säkra bevis rörande ett immaterialrättsintrång. *Justitiekanslern* har i sitt remissvar särskilt berört censurförbudet, som innebär att det inte får göras någon granskning av en skrift före tryckningen (1 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen). Ett beslut om intrångsundersökning får självfallet inte fattas om det skulle komma i konflikt med tryckfrihetsförordningens eller grundlagens censurförbud.

Inträngeavvägningens närmare utformning

Patentbesvärsträtten och *Svenska Patentombudsföreningen* har ansett att proportionalitetsprincipen inte bör anges i lagtexten, då den ändå kan anses gälla. För regeringen är det emellertid, med hänsyn till intrångsundersökningens karaktär, närmast självklart att en princip som är av så grundläggande betydelse för prövningen skall komma till tydligt uttryck i lagtexten.

Bl.a. *Hovrätten för Övre Norrland* har påpekat att formuleringen av proportionalitetsprincipen i promemorians förslag i vissa avseenden avviker från den som används i 28 kap. 3 a § rättegångsbalken angående förutsättningarna för husrannsakan. Promemorians förslag överensstämmer delvis med den ordalydelse som valts i 47 § första stycket tredje punkten konkurrenslagen. Av förarbetena till denna bestämmelse framgår att proportionalitetsprincipen i rättegångsbalken utgjort en förebild (se 1992/93:56). Någon saklig skillnad tycks inte ha varit avsedd.

Det bör tydligt framgå att samma proportionalitetsprincip som för husrannsakan i brottmål är avsedd att gälla även för intrångsundersökning. För att undvika missförstånd bör samma ordalydelse som i rättegångsbalken användas. Dock bör uttrycket ”olägenhet” användas i stället för

”intrång”, eftersom det sistnämnda ordet redan förekommer i lagrummet Prop. 1998/99:11 och då med en helt annan innebörd.

6.5.5 Ställande av säkerhet

Regeringens förslag: En förutsättning för att ett beslut om intrångsundersökning skall meddelas är att sökanden ställer säkerhet för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa sådan säkerhet, får domstolen dock befria honom från detta.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 81 f.).

Remissinstanserna: Det övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan invändning.

Patent- och registreringsverket har hävdat att en svag ekonomi inte bör få avstänga en intrångslidande från tillgång till intrångsundersökning.

Business Software Alliance har framfört synpunkten att ersättning skall utgå endast under förutsättning att intrång i objektiv mening inte föreligger, och att sökandens underlåtenhet att väcka talan alltså inte i sig skall kunna vara skadeståndsgrundande.

Skälen för regeringens förslag: Den som utsätts för en undersökning har rätt till ersättning för skada, om något immaterialrättsligt intrång inte kan visas.

Det är av stor betydelse att kunna garantera att motparten verkligen får den ersättning han eller hon är berättigad till. Sökanden bör därför vara skyldig att på förhand ställa säkerhet för vad han eller hon kan bli skyldig att betala. En motsvarande ordning gäller vid yrkande om kvarstad (15 kap. 6 § rättegångsbalken).

Regeringen föreslår således att en förutsättning för ett beslut om intrångsundersökning skall vara att sökanden ställer säkerhet för den skada som kan tillfogas motparten.

Regeringen delar *Patent- och registreringsverkets* uppfattning att det, i likhet med vad som gäller vid kvarstad, bör finnas en möjlighet att befria en part som inte förmår ställa säkerhet från denna skyldighet.

Om sökanden inte väcker talan efter ett konstaterat intrång, t.ex. därför att han eller hon bedömer att intrånget har skett i god tro och motparten efter intrångsundersökningen frivilligt har upphört med verksamheten, torde det i enlighet med allmänna principer inte föreligga någon skadeståndsskyldighet för sökanden.

En utebliven talan innebär således inte med nödvändighet att den som utsätts för intrångsundersökningen har rätt till ersättning för de skador som undersökningen kan ha vållat.

6.6.1 Uppgifter som skall anges i beslutet

Regeringens förslag: Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om ändamålet med undersökningen, vilka föremål och handlingar som får eftersökas samt vilka utrymmen som får genomsökas. Om det behövs, skall domstolen också förordna om andra villkor för verkställandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förutom att domstolen enligt promemorians förslag endast behöver ange eventuella begränsningar i vilka utrymmen som får genomsökas (se promemorian s. 71 f.).

Remissinstanserna: *Hovrätten för Övre Norrland* har föreslagit att det i beslutet skall anges vilka utrymmen som får genomsökas.

Patentbesvärshovrätten har ansett att kravet på precisering inte bör ställas för högt och att det bör vara tillräckligt att det anges vilka slag av föremål och handlingar som får eftersökas.

Riksskatteverket och *Föreningen Sveriges Kronofogdar* har däremot uttryckt uppfattningen att de föremål och handlingar som får eftersökas skall preciseras så långt det är möjligt, så att tyngdpunkten i prövningen ligger hos domstolen och inte hos kronofogdemyndigheten.

Skälen för regeringens förslag: Beslutet bör innehålla sådana uppgifter att det framgår med vilka befogenheter intrångsundersökningen får genomföras.

Ändamålet

En undersökning kan, som tidigare nämnts, syfta till att söka både efter föremål och handlingar som kan ha betydelse för utredning om intrånget. Domstolens beslut bör inrymma vilket ändamålet med undersökningen skall vara, t.ex. eftersökning av föremål med avseende på vilka intrång kan föreligga samt andra föremål och/eller handlingar som kan antas ha betydelse som bevis för en utredning om intrånget.

Föremål och handlingar

För att intrångsundersökningen inte skall bli mer omfattande än som är motiverat i varje enskilt fall bör i beslutet även närmare anges vilka föremål och handlingar som skall få eftersökas.

Det är uppenbart att det inte är möjligt att alltid uppge exakt vilka föremål eller handlingar som skall få eftersökas. Domstolen bör dock sträva efter att uttrycka sig så preciserat som möjligt om vilka föremål och handlingar som får eftersökas. Förhållandena torde dock många gånger vara sådana att domstolen inte kan peka ut ett föremål mer exakt än genom att ange vilket slags föremål det är och något om dess egenskaper eller utformning. Motsvarande gäller handlingar. Det torde ofta vara nödvändigt att ange en handling som en viss typ eller kategori av handlingar vilken

relateras till t.ex. affärstransaktioner avseende ett misstänkt intrång eller till produkter som olovligen tillverkats eller sålts.

Den omständigheten att domstolen har att ange vilka föremål och handlingar som får eftersökas innebär ett från integritets- och datasäkerhetssynpunkt viktigt skydd för uppgifter som finns lagrade i datorer. Om en undersökning syftar till att leta efter t.ex. olovliga datorprogram och/eller handlingar som kan vara bevis och som finns lagrade i datorer, kan ett användande av de effektiva tekniska hjälpmedel, program eller sökbegrepp som finns tillgängliga innebära att också information som inte har med undersökningen av det immaterialrättsliga intrånget att göra kommer fram. Framtagandet av sådan information kan innebära risker som berör integritet och datasäkerhet. Om domstolen i sitt beslut om undersökningen har angett vilka föremål och handlingar som får eftersökas, får det emellertid till följd att kronofogdemyndigheten vid verkställigheten inte i obegränsad utsträckning kan ta fram även för intrånget ovidkommande information.

Utrymmen

Det bör vidare ankomma på domstolen att ange i vilka utrymmen som en undersökning skall få göras.

Ett obegränsat tillträde till den undersöktes lokaler kan i vissa fall leda för långt. Den information man söker för utredning om intrånget finns kanske bara på en avdelning eller enhet inom den organisation som skall undersökas. Domstolen bör därför, som *Hovrätten för Övre Norrland* föreslagit, alltid ange vilka utrymmen undersökningen får omfatta.

Övriga villkor

Vidare bör domstolen kunna förordna om andra villkor som preciserar och begränsar befogenheterna vid undersökningen. I vissa fall kan ytterligare begränsande villkor behövas för att proportionalitet skall råda mellan mål och medel (jfr avsnitt 6.5.4). Detta motsvarar vad som gäller för verkställighet av domstols beslut angående civilprocessuella säkerhetsåtgärder (jfr 15 kap. 10 § rättegångsbalken och prop. 1980/81:84 s. 238–239). Ett exempel på ett sådant villkor är att sökanden inte får närvara vid förrättningen. Om domstolen beslutar om ytterligare villkor skall dessa självfallet tas in i beslutet.

6.6.2 Beslut tills vidare

Regeringens förslag: Om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för undersökningen går förlorade, får ett beslut om intrångsundersökning meddelas utan att motparten dessförinnan har fått tillfälle att yttra sig. Ett sådant beslut gäller till dess att annat har beslutats.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 73 f.).

Remissinstanserna: Det helt övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan invändning. Några har anfört att interimistiska förordnanden torde bli så vanliga att det är missvisande att framställa det som en huvudregel att motparten skall ges tillfälle att yttra sig.

Hovrätten för Övre Norrland har efterfrågat ett klagörande hur tingsrätten skall förfara efter det att ett interimistiskt beslut har meddelats.

Kommerskollegium, Business Software Alliance, Föreningen Svensk Programvaruindustri, Datorprogramföretagens Intresseförening Mot Illegal Kopiering, Svenska Patentombudsforeningen och Svenska IT-företagens Organisation har framfört att beslut som meddelas utan motpartens hörande inte bör expedieras till motparten förrän intrångsundersökningen har genomförts.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare framhållits är intrångsundersökning inte någon säkerhetsåtgärd. När det gäller behovet av skyndsamhet torde dock intrångsundersökning kunna jämföras med kvarstad och andra civilprocessuella säkerhetsåtgärder. Ett domstolsbeslut i frågan måste således fattas snabbt.

Ett beslut om intrångsundersökning bör i princip inte meddelas utan att motparten har fått tillfälle att yttra sig. Att båda parter skall höras är en grundläggande regel i det svenska rättssystemet. Emellertid har man, i de fall det finns särskilda motiv för detta, gjort undantag från denna regel. Ett sådant undantag har gjorts i fråga om säkerhetsåtgärder. Sålunda får domstolen i ett ärende om kvarstad meddela ett interimistiskt beslut som gäller till dess annat förordnas (15 kap. 5 § tredje stycket rättegångsbalken). Sådana interimistiska förordnanden är mycket vanliga i ärenden om kvarstad. Detta hindrar dock inte att utgångspunkten och huvudregeln är att motparten skall beredas tillfälle att yttra sig och att avsteg skall kunna motiveras av exempelvis fara i dröjsmål.

På motsvarande sätt som gäller för säkerhetsåtgärder bör det finnas en möjlighet att tillgripa en intrångsundersökning utan att den som avses med undersökningen får reda på det i förväg. Föreligger fara för att undersökningen ointetgörs genom att föremål och handlingar skaffas undan, förstörs eller förvanskas om motparten får rätt att yttra sig över begäran om undersökning, bör ett beslut kunna meddelas utan att motparten har underrättats. Bedömningen av om det är fara för att undersökningen kan ointetgöras måste göras mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet.

När det gäller intrång i rätten till ett datorprogram eller information som finns lagrad i datorer finns det anledning att uppmärksamma att olovliga kopior av datorprogram och datorinformation så gott som alltid finns i datorers hårddiskar eller på disketter varifrån de kan raderas inom loppet av minuter. I sådana fall torde det i allmänhet inte vara ändamålsenligt att tillämpa huvudregeln att motparten skall underrättas innan beslut fattas.

Om ett yrkande om interimistiskt förordnande bifalls, skall därefter normal skriftväxling ske. Således skall domstolen i samband med beslutet kommunicera framställningen med sökandens motpart. En fristående frå-

ga om intrångsundersökning handläggs enligt samma regler som gäller när en fråga om sådan undersökning uppkommer i rättegång.

När det gäller expediering av beslut som innehåller interimistiska förordnanden har flera remissinstanser framfört att sökanden kan behöva en viss frist från det att beslutet meddelas till dess att det expedieras till motparten. För att det skall framgå att ett beslut inte behöver expedieras till motparten förrän detta kan ske utan risk för att verkställigheten äventyras bör en viss justering göras av bestämmelserna i förordningen (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol.

6.6.3 Tidsfrist för ansökan om verkställighet, m.m.

Regeringens förslag: Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om inte ansökan om verkställighet görs inom en månad från beslutet om intrångsundersökning, förfaller beslutet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens (se promemorian s. 8 och 81 f.).

Remissinstanserna: Det övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan invändning.

Skälen för regeringens förslag: För att intrångsundersökningen skall bli en effektiv åtgärd för att bekämpa immaterialrättsliga intrång måste det vara möjligt för sökanden att utan dröjsmål få beslutet verkställt. Ett beslut om intrångsundersökning bör därför gälla omedelbart.

För den som blir föremål för ett beslut om intrångsundersökning är det väsentligt att han eller hon inte under någon längre tid tvingas sväva i ovisshet om beslutet skall verkställas. Som ett skydd för den som avses med intrångsundersökningen föreslår regeringen därför att ansökan om verkställighet skall göras inom en månad från beslutet. I annat fall skall beslutet förfalla. Handläggs frågan om intrångsundersökning i ett fristående ärende skall tingsrätten besluta om avskrivning, när den får kännedom om att verkställighet inte har sökts.

6.7 Verkställigheten av undersökningen

Regeringens förslag: En undersökning skall verkställas av kronofogdemyndigheten. Vid verkställigheten skall vissa bestämmelser i utsökningsbalken tillämpas. Myndigheten skall ha möjlighet att anlita biträde av sakkunniga och kan tillåta att sökanden vid undersökningen bistår med upplysningar. Motparten skall ha rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får normalt verkställigheten inte påbörjas. Vid verkställigheten får myndigheten ta fotografier, göra film- eller ljudupptagningar av eftersökta föremål samt ta kopior av eller göra utdrag ur eftersökta handlingar. Resultatet av undersökningen skall dokumenteras av kronofogdemyndigheten. Fotografier, film- och ljudupptagningar samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förvaras hos myndigheten och hållas tillgängliga för båda parter.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens (se promemorian s. 74 f., 79 f. och 81 f.). I promemorian görs en mer allmän hänvisning till utsökningsbalkens bestämmelser. Möjligheten att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar behandlas inte i promemorian.

Remissinstanserna: *Malmö tingsrätt* har ansett att inga andra än sakkunniga skall få biträda kronofogdemyndigheten vid förrättningen.

För att TRIP:s-avtalets krav skall uppfyllas och för att undersökningen skall bli effektiv är det enligt *Patentbesvärsvrättens* uppfattning nödvändigt att kronofogdemyndigheten får rätt att ta med eftersökta föremål från platsen.

Generaltullstyrelsen har framhållit att gods som inte övergått i fri omsättning inom gemenskapen och som blir föremål för en intrångsundersökning alltså står under tullmyndighetens övervakning. Om en intrångsundersökning inte följs av något beslut om att varorna skall anses förverkade eller skall förstöras, skall följaktligen godset därefter genomgå tullbehandling.

Riksskatteverket har anfört att bestämmelserna bör förtydligas bl.a. på följande punkter:

- Vilka bestämmelser i utsökningsbalken är tillämpliga? Enligt Riksskatteverket bör i vart fall 16 kap. 12 § inte vara tillämplig.
- Är intrångsundersökning att anse som en säkerhetsåtgärd i den mening som avses i 16 kap. 11 § utsökningsbalken?
- Har kronofogdemyndigheten rätt att ta med föremål från de genomsökta lokalerna för att fortsätta undersökningen på någon annan plats?
- När skall verkställigheten anses avslutad?

Riksskatteverket har också föreslagit att kronofogdemyndigheten skall ha rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar i samband med en förrättning. Enligt Riksskatteverkets mening bör kronofogdemyndigheten även ha rätt att mot skälig ersättning använda utrustning för fotokopiering och ljudupptagning i de lokaler som genomsöks. Verket har vidare pekat på behovet av följdändringar i utsökningsförordningen (1981:981), exempelvis när det gäller möjligheten att ansöka om verkställighet per telefax.

Föreningen Sveriges Kronofogdar har framhållit behovet av ändringar i utsökningsförordningen, så att det där klart framgår exempelvis vilka uppgifter som skall finnas med i protokollet över verkställigheten. Likaså har *Svensk Handel* understrukit vikten av utförliga protokoll. Organisationen har särskilt nämnt att det måste framgå i vad mån och på vilket sätt sökanden har deltagit vid verkställigheten, så att det i efterhand kan bedömas om bevisvärdet påverkats av sökandens närvaro.

Enligt *Svenska Föreningen för Industriellt Rättskydd* bör skyddet för den som utsätts för åtgärden förstärkas bl.a. genom att domstolen förordnar om i vilken utsträckning sökanden skall få närvara. Härutöver har föreningen föreslagit att 6 § lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter ändras så att skyddet även täcker sådan information som någon fått del av i samband med en intrångsundersökning. Av samma uppfattning är *Sveriges Advokatsamfund* och *Sveriges Industriförbund*.

Föreningen Svenska Läromedelsproducenter och Svenska Förläggarföreningen har föreslagit att sökanden skall ha rätt att anlita en sakkunnig vid genomförandet av intrångsundersökningen även om kronofogdemyndigheten inte ansett detta nödvändigt.

Sveriges Industriförbund, Svenska Industrins Patentingenjörers Förening, Svenska Föreningen för Industriellt Rättskydd och Sveriges Advokatsamfund har förordat att den bevisning som kommer fram vid en undersökning skall överlämnas till domstolen. Därefter skall domstolen pröva om materialet skall lämnas ut till sökanden eller om materialet skall lämnas ut med någon form av restriktion. Detta för att inte ovidkommande information skall få vidare spridning än som är nödvändigt.

Skälen för regeringens förslag:

Ansvarig myndighet

Intrångsundersökningen är en civilprocessuell tvångsåtgärd. Att låta rättighetshavaren själv göra undersökningen hos sin motpart kan, enligt regeringens uppfattning, redan av detta skäl inte komma i fråga. En sådan ordning skulle inte heller ligga i sökandens intresse eftersom den skulle innebära att dokumentationen av vad som påträffas vid undersökningen skulle få ett lågt bevisvärde.

En möjlighet vore att utse en opartisk förrättningsman för att utföra undersökningen. En sådan förrättningsman skulle emellertid knappast kunna ges befogenhet att verkställa undersökningen mot motpartens vilja. Om motparten skulle motsätta sig undersökningen, skulle förrättningsmannen vara hänvisad till att begära hjälp av något offentligt organ. Eftersom det kan antas att ett dröjsmål många gånger skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för utredningen skaffas undan, skulle en ordning som den nu nämnda i praktiken förutsätta att förrättningsmannen redan från början tog med någon med befogenhet att bereda sig tillträde till de utrymmen som får undersökas. Mer praktiskt är då att den som har befogenhet med avseende på tillträdet etc. också utför själva intrångsundersökningen.

Verkställighet handhas normalt av kronofogdemyndigheten. I ett system med en särskild förrättningsman skulle det sannolikt bli kronofogdemyndighetens uppgift att biträda förrättningsmannen när det gäller tillträde till lokaler etc. Kronofogdemyndigheten är dock väl lämpad att själv ombesörja undersökningen. Om kronofogdemyndigheten ges den uppgiften, skulle man också vinna den fördelen att redan befintliga regler för verkställighet kan tillämpas, t.ex. rätten att bereda sig tillträde till ifrågakvarnande lokaler (2 kap. 17 § utsökningsbalken).

Regeringen föreslår därför, i enlighet med vad som föreslås i promemorian, att ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas av kronofogdemyndigheten.

I många fall, och särskilt om eftersökning skall göras av handlingar som finns lagrade i datorer, torde anlita av sakkunniga vara en förutsättning för undersökningens effektiva genomförande. Myndigheten bör därför få anlita biträde av sakkunniga. Sådana sakkunniga skall naturligtvis vara oberoende experter och sålunda fristående från sökanden. Man kan utgå från att i en del fall sökanden redan i samband med att han begär verkställighet lämnar förslag på experter som kan vara sakkunniga biträden. I annat fall riskerar sökanden att verkställigheten fördröjs. Någon remissinstans har föreslagit att exempelvis Riksskatteverket eller berörda branschorganisationer upprättar förteckningar över personer som är lämpliga för sakkunniguppdrag. En sådan förteckning kan naturligtvis vara värdefull för kronofogdemyndigheten om sökanden inte lämnar förslag på någon expert eller den föreslagne experten av någon anledning inte skulle anses lämplig.

Det är ytterst myndigheten som skall besluta om vilka experter som skall vara sakkunniga biträden. Kronofogdemyndigheten måste således i varje enskilt fall göra en självständig prövning av den föreslagne expertens lämplighet och bl.a. beakta eventuella jävsproblem.

Sökandens medverkan

Efter förebild av vad som gäller vid en husrannsakan bör kronofogdemyndigheten kunna tillåta sökanden eller hans ombud att vara närvarande vid undersökningen, om inte domstolen föreskrivit något annat. Om sökanden tillåts närvara får han givetvis inte på egen hand verkställa efterforskningar eller på annat sätt ges ett avgörande inflytande över undersökningens genomförande utan endast bistå med upplysningar och råd. Myndigheten måste se till att sådan information som ligger utanför ändamålet med undersökningen inte kommer sökanden till del. Särskild uppmärksamhet är påkallad om det finns en risk för att den som utsätts för undersökningen skadas genom att affärs- eller andra företagshemligheter röjs.

Vid misstanke om intrång i ett patent kan det, som bl.a. *Patent- och registeringsverket* framhållit, finnas skäl till särskild varsamhet med sökandens närvaro. Om en intrångsundersökning genomförs i ett sådant fall, kan det nämligen bli nödvändigt att göra undersökningen i motpartens tillverkningslokaler. Sökandens närvaro kan då innebära att han eller hon får insikt i tillverkningsmetoder eller lösningar på tekniska problem som inte har med intrånget att göra. När det gäller misstanke om patentintrång på tillverkningsstadiet finns det därför som regel anledning att inte låta sökanden medverka vid intrångsundersökningen. Även i fråga om befara- de mönsterintrång kan särskild restriktivitet vara påkallad, åtminstone när det gäller tillgång till industrilokaler där en tillverkningsprocess pågår. Om sökanden får kännedom om motpartens egen designverksamhet och sprider sina iakttagelser, kan detta förstöra motpartens möjligheter att få mönsterskydd.

Som *Svensk Handel* nämnt är det viktigt att det av protokollet från förretningen framgår på vilket sätt och i vilken omfattning sökanden själv har deltagit.

Motpartens rätt att tillkalla juridiskt biträde

Den som utsätts för intrångsundersökningen bör få tillkalla en juridisk rådgivare att närvara vid undersökningen. I avvaktan på att biträdet inställer sig bör normalt verkställigheten inte påbörjas. En sådan skyddsregel syftar till att den undersökta skall ges en särskild möjlighet att ta till vara sin rätt. Motsvarande regler gäller enligt 52 § konkurrenslagen (1993:20), när Konkurrensverket genomför en undersökning hos ett företag, och enligt 22 § andra stycket lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet, när en granskning skall göras hos en enskild.

Tillämpliga verkställighetsregler

De allmänna bestämmelserna om förfarandet vid verkställighet hos en kronofogdemyndighet finns i 1–3 kap. utsökningsbalken och dessa bestämmelser måste givetvis tillämpas även vid verkställighet av ett beslut om intrångsundersökning. I 4–15 kap. utsökningsbalken finns bestämmelser som avser sådan verkställighet som avser indrivning av fordringar. Först i 16 kap. utsökningsbalken finns bestämmelser om annan verkställighet. Bestämmelserna i 16 kap. 1–9 §§ gäller endast avhysning, men 16 kap. 10 § behöver vara tillämplig vid verkställighet av ett beslut om intrångsundersökning. Där finns den för kronofogdemyndigheterna gällande behörighetsregel som passar för sådan verkställighet.

Enligt 16 kap. 11 § skall som huvudregel svaranden underrättas innan verkställighet som inte avser kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd sker. Om saken är brådskande, får dock kronofogdemyndigheten genast vidta en behövlig åtgärd. En intrångsundersökning kan, som tidigare nämnts, inte anses vara en säkerhetsåtgärd, eftersom åtgärden inte syftar till att trygga en framtida verkställighet. Görs paragrafen omedelbart tillämplig kommer ett undantag från underrättelseskyldigheten endast att gälla fall där saken är brådskande. Även om man i detta uttryck bör läsa in även det fallet att ”egendomen sticks undan eller saken eljest inte tål dröjsmål” (se prop. 1980/81:8 s. 796 f.) finns det skäl att för intrångsundersökningar välja en särskild lösning av kommunikeringsfrågan. Den bör gå ut på att sökandens motpart inte skall underrättas före verkställigheten i de fall där beslutet om intrångsundersökning har tillkommit utan hans eller hennes hörande. Har beslutet om intrångsundersökning tillkommit efter sökandens hörande bör dock sökanden underrättas före verkställigheten.

Som Riksskatteverket angett bör reglerna i 16 kap. 12 §, som bl.a. innebär att kronofogdemyndigheten vid behov får göra avvikelser från föreskrifter i exekutionstiteln, inte vara tillämpliga när det gäller en intrångsundersökning. Detsamma gäller vissa bestämmelser i 16 kap. 12 a § utsökningsbalken om uppskov och anstånd med verkställighet. I

övrigt finns det i 16 kap. utsökningsbalken bestämmelser endast om verkställighet av beslut om kvarstad.

Kostnaderna för kronofogdemyndighetens verkställighet av en inrånsundersökning bör enligt bestämmelserna i 17 kap. 1–5 §§ utsökningsbalken tas ut som förrättningskostnader i form av olika utsökningsavgifter. Sådana avgifter skall fullt ut motsvara de kostnader som myndigheten har för verkställigheten. Den som begär verkställighet av en undersökning, dvs. rättighetshavaren, ansvarar mot staten för dessa kostnader, vilka skall förskottas om kronofogdemyndigheten begär det (jfr 17 kap. 2 och 5 §§ utsökningsbalken). Ett par remissinstanser har gjort gällande att den grundavgift som gäller enligt förordningen (1992:1094) om avgifter vid kronofogdemyndigheterna inte är tillräcklig för att täcka myndigheternas kostnader med hänsyn till den arbetsinsats som en inrånsundersökning kan antas kräva. Frågan om en högre avgift får beredas i samband med övervägandena av vilka följdändringar i olika förordningar som förslagen i detta ärende kan föranleda.

En princip i svensk utsökningsrätt är att verkställighet också av annat än det som avser betalningsskyldighet sker på motpartens bekostnad och att sökanden inte behöver framställa något yrkande om detta för att regeln skall tillämpas vid verkställigheten. Denna regel om att förrättningskostnaderna genast får tas ut hos motparten gäller emellertid inte för verkställighet av beslut om kvarstad eller andra säkerhetsåtgärder (17 kap. 8 § första stycket utsökningsbalken). Skälet till detta är att det på detta stadium inte är klarlagt att sökanden har något anspråk mot svaranden. Ersättning för kostnaden kan emellertid tillerkännas käranden som en rättegångskostnad i det mål vari anspråket prövas (se Walin m.fl., Utsökningsbalken, 2 uppl., s. 600 f.). Eftersom ersättning för rättegångskostnad fullt ut skall motsvara kostnaden för bl.a. rättegångens förberedande och talans utförande (18 kap. 8 § rättegångsbalken), innebär det att käranden, för det fall undersökningen fullföljs genom t.ex. en skadeståndstalan, har rätt att i det målet yrka ersättning också för kostnaderna för verkställigheten av beslutet om inrånsundersökning.

Eftersom en inrånsundersökning genomförs på ett stadium då det inte är klarlagt om sökanden har något anspråk på motparten, bör samma principer som vid kvarstad och andra säkerhetsåtgärder gälla. Av den anledningen bör av reglerna i 17 kap. utsökningsbalken endast bestämmelserna om sökandens ansvar för kostnaderna vara tillämpliga vid verkställighet av ett beslut om inrånsundersökning.

Även om det med hänsyn till naturen hos den verkställighet som kan komma i fråga knappast kan bli aktuellt med något överklagande av ett beslut som kronofogdemyndigheten fattar vid verkställigheten av ett beslut om inrånsundersökning bör en hänvisning göras även till reglerna i 18 kap. utsökningsbalken.

Utöver 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken bör vissa bestämmelser i utsökningsförordningen (1989:981) vara tillämpliga vid verkställigheten. Det gäller regler om ansökan, protokoll över förrättning, m.m. Som några remissinstanser framhållit kan dessa regler behöva ändras i vissa avseenden så att det blir möjligt att göra

ansökan om verkställighet per telefax. Vidare kan kompletterande regler Prop. 1998/99:11 behövas när det gäller hur protokollet skall avfattas.

Sekretessfrågor

Genomförandet av en undersökning kan innebära att kronofogdemyndigheten får information som inte har samband med den misstanke om intrång som har föranlett undersökningen. Sådan information kan t.ex. röra affärs- och driftförhållanden i en näringsidkares rörelse som denne håller hemliga och vars röjande skulle medföra skada för honom. Det kan inte heller uteslutas att vid en undersökning uppgifter om någon enskilds personliga förhållanden kan bli tillgängliga för myndigheten.

Enligt 9 kap. 19 § sekretesslagen (1980:100) gäller sekretess inom exekutionsväsendet i ärenden angående den exekutiva verksamheten. Sekretessen gäller för uppgifter om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Som förutsättning för sekretessen uppställs ett s.k. rakt skaderekvisit vilket innebär att sekretessen gäller bara om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjs. Vad gäller ekonomiska förhållanden torde man kunna utgå från att skaderekvisitet är uppfyllt om t.ex. affärsuppgifter av betydelse, affärsförbindelser eller investeringsplaner röjs (jfr Corell m.fl., Sekretesslagen, 3 uppl., s. 313). Detsamma torde gälla om informationen rör sådana kvalificerade uppgifter om affärs- eller driftförhållanden att de kan betecknas som företagshemligheter.

Att sekretessen skall iaktas av den som är anställd hos kronofogdemyndigheten framgår av 1 kap. 6 § sekretesslagen. Vad gäller då beträffande sådana utomstående sakkunniga som myndigheten får anlita för att genomföra en undersökning? Det nämnda lagrummet i sekretesslagen anger att en person som på grund av ett uppdrag hos myndigheten för det allmännas räkning deltar eller har deltagit i myndighetens verksamhet och därvid fått kännedom om uppgiften skall iaktta sekretess. Sekretesslagen är därför tillämplig på sådana personer som har uppdrag hos en myndighet och som har en sådan anknytning till myndigheten att de kan sägas delta i verksamheten. Huruvida uppdraget är författningsreglerat eller rent civilrättsligt baserat anses vara utan betydelse. I allmänhet kan man också anta att en uppdragstagare har den behövliga anknytningen till en viss myndighet, om den uppgift som han skall utföra vanligen skall fullgöras av en tjänsteman eller någon annan befattningshavare vid myndigheten eller i varje fall naturligen skulle kunna handhas av en sådan befattningshavare (jfr Corell m.fl., a.a., s. 80 f.). En sakkunnig som anlitas för att biträda vid undersökningen kan knappast anses handla i eget namn och utåt framstå som utrustad med egen kompetens. Han får i stället anses utföra en uppgift som naturligen skall kunna handhas av myndighetens tjänstemän.

Mot denna bakgrund torde det inte behövas några särskilda regler om tystnadsplikt för utomstående sakkunniga som deltar i undersökningen.

En del remissinstanser har föreslagit att tillämpningsområdet för skadeståndsregeln i 6 § lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter utökas så att det kommer att omfatta även uppgifter som kommit fram vid

en intrångsundersökning. Som framgår av avsnitt 6.5.4 anser regeringen att man åstadkommer ett adekvat skydd för företagshemligheter om domstolen utifrån en intresseavvägning med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet avgör om en intrångsundersökning skall tillåtas och, för det fall intrångsundersökning beviljas, anger de villkor och begränsningar som skall gälla för denna. Enligt regeringens uppfattning torde därför 6 § lagen om skydd för företagshemligheter inte behöva ändras. Skulle det visa sig att det föreligger ett sådant behov får frågan övervägas på nytt.

För uppgifter om enskilda i ärenden om intrångsundersökning hos domstol kommer sekretess att gälla enligt de allmänna reglerna om sekretess hos domstol (se främst 8 kap. 17 § och 12 kap. sekretesslagen). Dessa regler innebär enligt regeringens uppfattning en rimlig avvägning mellan offentlighets- och sekretesskyddsintressena i sådana ärenden.

Dokumentation m.m.

Kronofogdemyndigheten bör inte ha befogenhet att avlägsna några föremål eller originalhandlingar från de lokaler som undersöks. Detta skulle medföra alltför stor risk för skada för den som drabbas av åtgärden. Något sådant kan inte heller TRIP:s-avtalet anses kräva.

Vid förrättningen bör kronofogdemyndigheten, i enlighet med vad som föreslås i promemorian, ha rätt att ta kopior av och göra utdrag ur handlingar. I avsnitt 6.3 diskuteras i vad mån viss digitalt lagrad information är att anse som handlingar. Regeringen anser att rätten att kopiera bör vara knuten till begreppet handling med den innebörd detta kommit att få. Någon rätt att kopiera sådant som inte utgör handlingar föreslås därför inte.

Däremot anser regeringen att det finns goda skäl för att tillåta fotografering, filmning och ljudupptagning i samband med genomförandet av intrångsundersökningen. Detta ökar möjligheterna att genom åtgärden få fram värdefull bevisning när de eftersökta föremålen är exempelvis varumärkesförfalskade kläder eller CD-skivor med piratinspelad musik. Av remissvaren har framgått att vissa kronofogdemyndigheter redan använder sig av filmning och fotografering bl.a. för att dokumentera vilken egendom som omhändertagits i samband med avhysningsförrättningar.

Kronofogdemyndigheten skall föra ett protokoll över vad som kommer fram vid verkställigheten och därvid förteckna de kopior eller utdrag av handlingar som görs. Fotografier samt film- och ljudupptagningar skall också förtecknas. Protokollet måste färdigställas omedelbart i samband med undersökningens avslutande för att snarast kunna vara tillgängligt för parterna i ärendet om intrångsundersökningen. Regler härom finns i 3 kap. utsökningsförordningen (1981:981), som bör vara tillämplig för intrångsundersökning. När protokollet är färdigställt skall verkställigheten anses avslutad.

Ett särskilt förhållande som förtjänar att uppmärksammas i detta sammanhang är att de rättsvårdande myndigheterna naturligtvis inte själva får begå immaterialrättsintrång i samband med förrättningarna. Emellertid får kronofogdemyndigheten anses ha rätt att göra avspelningar av musik eller framställa kopior av litterära verk med stöd av 26 b § upphovsrättslagen

enligt vilken upphovsrätten inte hindrar att verk används i rättsvårdens intresse.

Regeringen anser inte att det är motiverat att den som är föremål för intrångsundersökningen åläggs en skyldighet att ställa fotokopieringsmaskiner eller annan utrustning till förfogande.

Förvaring och utlämnande av kopior och annan dokumentation.

Sveriges Industriförbund m.fl. har föreslagit att den bevisning som kommer fram vid en undersökning skall överlämnas till domstolen, som där efter har att pröva i vilken utsträckning materialet skall lämnas ut. Avsikten skulle vara att hindra att ovidkommande information får vidare spridning än nödvändigt. Detta skulle innebära en förstärkning av skyddet för den som utsätts för en intrångsundersökning. En sådan ordning skulle emellertid vara svår att förena med vår svenska rättstradition. Dessutom kan domstolen på det stadiet knappast bedöma relevansen av olika bevis. I allmänhet är det bara den som avser att väcka talan och därmed har full insikt i vilka yrkanden som kan komma att framställas och vilka grunder som skall åberopas som har tillräcklig överblick för att bedöma värdet av bevismaterialet. Även med bortseende från den jävsproblematik en ordning som den föreslagna kan medföra framstår den därför inte som särskilt ändamålsenlig. Det får dessutom förutsättas att det bara är handlingar och föremål som kan antas ha betydelse som bevis som eftersöks.

Regeringen föreslår i stället att materialet – förutom att det förtecknas i protokollet och det därmed blir känt vad som kopierats, fotograferats etc. – skall förvaras hos kronofogdemyndigheten och där hållas tillgängligt för båda parter.

6.8 Skyddsåtgärdens återgång

Regeringens förslag: Om talan inte väcks inom en månad från det att verkställigheten avslutades, skall skyddsåtgärden gå åter. Kronofogdemyndigheten skall då överlämna de kopior, utdrag, fotografier och upptagningar som har förvarats hos myndigheten till den som varit föremål för intrångsundersökningen. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet skett.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens (se promemorian s. 79 f.).

Remissinstanserna: Det övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan invändning.

Business Software Alliance har uttryckt uppfattningen att en månad är en mycket kort tid för en rättighetshavare att ta ställning till om talan skall väckas. Av samma mening är *Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation*, *Svenska gruppen av International Federation of the Phonographic Industry*, *Sveriges Videodistributörers Förening*, *Sveriges Branschförening MDTS* och *Svenska IT-företagens Organisation*, som samtliga föreslagit en förlängning av fristen.

Enligt *Föreningen Sveriges Kronofogdar* och *Riksskatteverket* är det nödvändigt att närmare överväga förutsättningarna för att återsända de kopior som förvarats hos kronofogdemyndigheten. Remissinstanserna har menat att man i detta sammanhang särskilt måste beakta reglerna om allmänna handlingars offentlighet.

Skälen för regeringens förslag: I många fall torde en intrångsundersökning genomföras som en förberedande åtgärd inför en rättegång om t.ex. skadestånd. Syftet är då att resultatet från undersökningen skall ligga till grund för den senare rättegången. För att motverka att den som begärt undersökningen förhåller sig passiv och därmed skapar en längre period av osäkerhet för motparten bör det krävas att sökanden inom viss tid väcker talan i saken. Artikel 50.6 i TRIP:s-avtalet utgår också från att åtgärden skall gå åter om svaranden inte vidtar rättsliga åtgärder inom viss tid.

Regeringen föreslår därför att det i lagen anges en frist inom vilken sökanden skall väcka talan i saken. Om detta inte sker, skall åtgärden gå åter. Tingsrätten skall alltså skriva av ärendet, om någon stämningsansökan inte kommit in inom den föreskrivna perioden.

När det gäller fristens längd – en fråga som intresserat flera remissinstanser – kan det konstaterats att TRIP:s-avtalet anger två alternativ. Antingen skall domstolen med stöd i nationell rätt bestämma fristens längd, eller också skall fristen vara den längsta tid som motsvaras av 20 arbetsdagar eller 31 kalenderdygn. Utformningen av TRIP:s-avtalet kan inte anses hindra att fristen anges direkt i nationell rätt utan utrymme för någon skönsmässig bedömning av domstolen. Detta torde gälla även om den bestäms på annat sätt än TRIP:s-avtalets alternativa regel anger.

Trots detta bör det, av hänsyn till den som utsätts för intrångsundersökningen, finnas mycket starka skäl om man skall bestämma en väsentligen längre frist än TRIP:s-avtalet anger. Det skäl remissinstanserna har anfört är framför allt att käranden behöver gott om tid för att gå igenom bevismaterialet, bedöma dess värde och bestämma hur talan skall utformas. Samma problem gör sig gällande vid exempelvis kvarstad, där det finns en regel om att talan skall väckas inom en månad från domstolens beslut (15 kap. 17 § rättegångsbalken). När det gäller skydds- och säkerhetsåtgärder av detta slag måste det kunna krävas att sökanden agerar snabbt. Det är rimligt att begära att han eller hon inom loppet av en månad har bestämt om talan skall väckas, vilka yrkanden som skall framställas och vilken grund som skall åberopas. Om det behövs ytterligare tid för en noggrann granskning av bevismaterialet, kan käranden begära anstånd med att ange bevisuppgift.

Till skillnad från vad som gäller för bl.a. kvarstad bör den föreskrivna perioden räknas från intrångsundersökningens avslutande och inte från domstolens beslut om att bevilja åtgärden. Anledningen är att verkställigheten av undersökningen kan ta en viss tid i anspråk, att sökanden bör ha en månad på sig för att bedöma resultatet av undersökningen och att åtgärdens bestånd inte är lika ingripande som vid kvarstad.

Regeringen anser därför att fristen för att väcka talan bör bestämmas till en månad från verkställighetens avslutande, dvs. från den tidpunkt då protokollet färdigställts. För att tingsrätten skall kunna veta när fristen

börjar löpa bör kronofogdemyndigheten underrätta tingsrätten när verkställigheten avslutats.

Väcks det inte någon talan i sak med anledning av undersökningen, bör en åtgärd som gjorts vid undersökningen gå åter om det är möjligt. De åtgärder vid en intrångsundersökning som kan gå åter är begränsade. Undersökningen som sådan och de eftersöknings- och granskningsåtgärder som gjorts kan självfallet inte gå åter.

Enligt promemorians förslag skall kronofogdemyndigheten i sådant fall överlämna kopiorna och utdragen till den som utsatts för undersökningen. Som ett par remissinstanser framhållit kan en sådan praktisk lösning godtas endast om och i den mån den är förenlig med reglerna om allmänna handlingars offentlighet.

Enligt 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen är en handling allmän om den förvaras hos en myndighet och har inkommit dit eller upprättats där. Allmänna handlingar är offentliga, om de inte omfattas av någon sekretessbestämmelse. Däremot finns det inte någon regel i tryckfrihetsförordningen som ålägger myndigheterna att bevara inkomna handlingar. Frågan om i vilken utsträckning myndigheter är skyldiga att bevara handlingar regleras i stället i andra lagar.

Enligt 11 § förordningen (1980:900) om statliga myndigheters serviceskyldighet, m.m. får handlingar som getts in till en myndighet i ett mål eller ärende inte återlämnas förrän målet eller ärendet avgjorts. De handlingar som nu är aktuella är emellertid inte ingivna. Det rör sig ju om kopior och upptagningar som kronofogdemyndigheten själv framställt och medfört till myndigheten.

I 12 § arkivlagen (1990:782) sägs att en statlig myndighet får avhända sig en allmän handling endast genom sådant återlämnande eller överlämnande som sker med stöd av lag, föreskrift eller regeringsbeslut. Huvudregeln är således att en allmän handling skall bevaras till dess det finns förutsättningar för gallring, men att handlingen får återlämnas eller överlämnas bl.a. om det finns en lagregel som säger att så skall ske. Ett exempel på en sådan bestämmelse är 26 § lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet. Enligt den lagen kan handlingar omhändertagas genom åtgärder som har vissa likheter med en intrångsundersökning. När handlingarna inte längre behövs för revision eller annan kontroll skall de som regel återlämnas enligt 26 §.

Med ett uttryckligt stöd i lag finns det alltså inte några hinder mot att kopior, utdrag, fotografier och andra handlingar som är resultatet av en intrångsundersökning överlämnas när skyddsåtgärden går åter på grund av att talan inte väckts inom föreskriven tid. Däremot måste myndigheten behålla sitt protokoll över verkställigheten.

Det kan framhållas att regeln om att en åtgärd skall gå åter om talan inte väcks riktar sig inte bara mot kronofogdemyndigheten som tagit kopior av handlingar och förvarar dessa, utan också mot en sökande som kan ha tillhandahållits handlingarna i fråga.

Den omständigheten att talan inte väcks inom den angivna tiden innebär inte att den som begärt undersökningen avskärs från möjligheten att väcka talan. Inte heller innebär svensk rätt i ett sådant fall att den som fått undersökningen kan hindras från att åberopa omständigheter och bevis

som han kan ha fått vetskap om genom undersökningen. Att också de som deltagit vid undersökningens genomförande – kronofogdemyndighetens befattningshavare, eventuella sakkunniga biträden och vittnen vid undersökningen – kan höras som vittnen i en rättegång om vad som framkom under undersökningen framgår av rättegångsbalkens bestämmelser om vittnesbevisning.

Intrångsundersökning bör också gå åter om ett beslut om sådan undersökning upphävs sedan verkställighet skett. Detta kan bli aktuellt om domstolen sedan motparten inkommit med yttrande över framställningen om intrångsundersökning inte anser att framställningen skulle ha bifallits. Detsamma gäller om en högre instans efter överklagande finner att ett beslut om intrångsundersökning inte skulle ha meddelats.

6.9 Lagtekniska överväganden

Regeringens förslag: Reglerna om intrångsundersökning tas in i anslutning till de berörda lagarnas regler om ansvar och ersättningsskyldighet m.m. En uttrycklig bestämmelse om att en intrångsundersökning inte kan beviljas om registrering av ensamrätten har hävts genom ett lagakraftvunnet avgörande krävs i varumärkeslagen, patentlagen, mönsterskyddslagen och firmalagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens (promemorian s. 84 f.). En uttrycklig bestämmelse om att intrångsundersökning inte kan beviljas om registreringen hävts föreslås endast för varumärkeslagen och firmalagen.

Remissinstanserna: Flertalet har lämnat förslaget utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare framhållits kan en intrångsundersökning vara en förberedande åtgärd för att väcka talan om vitesförbud, skadestånd eller förstörande eller förändring av egendom. Reglerna om undersökning bör därför tas in i anslutning till de berörda lagarnas regler om ansvar och ersättningsskyldighet m.m. Det förefaller mest lämpligt att de placeras omedelbart efter lagarnas regler om åtgärder med olagliga varor och verk. Vad gäller upphovsrättslagen har, såsom Lagrådet påpekat, 55 och 56 §§ ett sådant samband att bestämmelserna bör tas in efter 56 § upphovsrättslagen.

För de industriella ensamrätterna gäller att, om en registrering av ensamrätten har hävts genom ett lagakraftvunnet avgörande, det inte kan dömas till ersättningsskyldighet eller föreskrivas om vitesförbud eller säkerhetsåtgärd. Motsvarande bör naturligtvis gälla för intrångsundersökning, så att en sådan undersökning inte kan beslutas med avseende på ett misstänkt intrång i en ensamrätt som har upphört. En uttrycklig bestämmelse om detta behövs i varumärkeslagen och firmalagen samt, som påpekats av Lagrådet, i patentlagen och mönsterskyddslagen, medan det för växtförädlarrättslagen kommer att gälla som en följd av att reglerna om intrångsundersökning placeras omedelbart efter lagens regler om åtgärder med olagliga varor och verk (jfr 41 § varumärkeslagen, 61 § patentlagen, 39 § mönsterskyddslagen, 21 § firmalagen och 9 kap. 10 § växtförädlar-

rättslagen). Beträffande patentlagen och mönsterskyddslagen har Lagrådet förordnat att orden ”eller intrångsundersökning” läggs till. Som framgår av avsnitt 4.5 och 6.1 är såväl åtgärder med olovligt framställda varor och verk m.m. som intrångsundersökning att beteckna som skyddsåtgärder och inte säkerhetsåtgärder. För att i alla avseenden erhålla en korrekt terminologi har regeringen valt att, beroende på sammanhanget, använda uttrycket skyddsåtgärd eller uttrycket annan åtgärd.

7 Ikraftträdande m.m.

Regeringens förslag: Reglerna om intrångsundersökning skall träda i kraft den 1 januari 1999.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att de nya bestämmelserna skall träda i kraft den 1 april 1999 (promemorian s. 87).

Remissinstanserna: Det övervägande antalet remissinstanser har lämnat förslaget utan synpunkt. Några remissinstanser har emellertid förordnat att reglerna om möjligt skall träda i kraft tidigare.

Skälen för regeringens förslag: Reglerna om intrångsundersökning vid immaterialrättsliga intrång är en angelägen reform som bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen anser därför att de bör träda i kraft redan den 1 januari 1999.

Den nya skyddsåtgärden intrångsundersökning bör kunna beslutas också med anledning av sådana intrång som har påbörjats före ikraftträdandet. Detta motsvarar vad som gäller för reglerna om vitesförbud vid immaterialrättsliga intrång (jfr prop. 1993/94:122 s. 63). Någon särskild övergångsbestämmelse behöver inte införas.

8 Kostnader

Regeringens bedömning: Förslagen torde inte medföra några ökade kostnader för det allmänna.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 87).

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte lämnat några synpunkter på kostnadsaspekterna.

Rikspolisstyrelsen har bedömt att de nya reglerna kan föranleda fler polisanmälningar om immaterialrättsintrång och därmed mer arbete och högre kostnader för polisväsendet.

Enligt *Riksskatteverkets* och *Föreningens Sveriges Kronofogdar* uppfattning förslår inte den nuvarande grundavgiften till att täcka kostnaderna för verkställigheten. De har därför föreslagit att det för dessa slags ärenden införs en särskild avgift i förordningen (1992:1094) om avgifter vid

kronofogdemyndigheterna. Riksskatteverket har föreslagit att denna avgift bestäms till 5 000 kr.

Business Software Alliance har bedömt att det kan uppkomma vissa initiala kostnader för att utveckla den organisation och de metoder som behövs för att kronofogdemyndigheterna skall kunna utföra intrångsundersökningar. Dessa kostnader bör enligt organisationen bli tämligen små och kan uppvägas av minskade kostnader inom polisväsendet till följd av att civilrättsliga förfaranden i viss mån ersätter de straffrättsliga.

Skälen för regeringens bedömning: Det är svårt att uppskatta hur många ärenden om intrångsundersökning som kommer att inledas om förslaget genomförs. Vissa uppgifter tyder dock på att antalet ärenden inte kommer att bli särskilt stort. Förutom de ärenden om intrångsundersökning som kommer att inledas är det troligt att den nya skyddsåtgärden kommer att leda till en viss ökning av antal mål om intrång. Eftersom ökningen av antalet ärenden och mål torde bli så begränsad är bedömningen att eventuella kostnadsökningar för domstolarna med anledning av den nya skyddsåtgärden endast blir marginella. Domstolsväsendet behöver därför inte tillföras några ytterligare resurser i anledning av förslagen.

Effekterna när det gäller antalet polisanmälningar om immaterialrättsintrång är också svåra att förutse. Remissinstanserna har här kommit till olika resultat i sina bedömningar. Som tidigare anförts anser regeringen inte att den nya skyddsåtgärden får tas till intäkt för att eftersätta utredningarna om intrång hos polis och åklagare. Regeringen håller dock för sannolikt att vissa rättighetshavare med den skyddsåtgärd som nu föreslås kommer att välja att agera inom ett civilrättsligt förfarande i stället för att göra polisanmälan. Således behöver inte heller polisväsendet tillföras några ytterligare resurser med anledning av förslagen.

Kostnaderna för kronofogdemyndighetens verkställighet av ett beslut om intrångsundersökning bör i sin helhet täckas av utredningsavgifter. Som antytts i avsnitt 6.7 kan det bli aktuellt att i förordningen (1992:1094) om avgifter vid kronofogdemyndigheterna införa en ny avgiftsnivå för verkställighet av beslut av detta slag. Kronofogdemyndigheterna behöver därför, såvitt nu kan bedömas, inte tillföras några ytterligare resurser med anledning av förslagen.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

56 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång, eller en överträdelse som avses i 53 §, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om intrånget eller överträdelsen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget eller överträdelsen (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas också i fråga om försök och förberedelse enligt 53 § femte stycket.

Paragrafen, som är ny, innehåller de grundläggande förutsättningarna för att en domstol skall kunna besluta om intrångsundersökning.

Första stycket

För att domstolen skall meddela ett beslut om intrångsundersökning fordras att det skäligen kan antas att någon har gjort ett intrång. Motsvarande gäller åsidosättande av upphovsmans testamentariska förordnande om hur upphovsrätten skall utövas och vid intrång i det s.k. titelskyddet. Beviskravet kan främst jämföras med ”skäligen kan befaras” i 15 kap. 1 § rättegångsbalken angående kvarstad och ”skäligen misstänkt” i 24 kap. 3 § angående häktning. Beviskravet behandlas närmare i avsnitt 6.5.3.

Det är tillräckligt att intrång i objektiv mening föreligger för att ett beslut om intrångsundersökning skall kunna meddelas.

Någon upptagning av muntlig bevisning skall normalt inte ske vid prövningen av ett yrkande om intrångsundersökning. I stället måste prövningen, i likhet med vad som gäller vid säkerhetsåtgärder och olika interimistiska beslut, i stor utsträckning grundas på parternas (i vissa fall endast ena partens) egna uppgifter. Rätten måste alltså ta ställning till vilket värde dessa uppgifter kan ha och då särskilt uppmärksamma om uppgifterna i något avseende är osannolika eller motsägelsefulla. I ett sådant sammanhang finns det självfallet inga hinder mot att sökanden redogör för vad något vittne, t.ex. en anställd i ett företag där det förekommer kopiering av datorprogram, har påstått. Det gäller även om inte namnet på vittnet nämns. Värdet av en sådan uppgift torde dock i flertalet fall få anses vara mycket begränsat.

Syftet med en intrångsundersökning är att säkra bevisning om ett misstänkt intrång. Lagrådet har haft vissa synpunkter på den språkliga utformningen av paragrafen. Enligt Lagrådet bör det redan av den inledande paragrafen framgå att syftet med intrångsundersökning är att säkra bevisning. Regeringen delar denna uppfattning. Ett tillägg har därför gjorts i lagtexten. Vad gäller ordalydelsen i inledningen av paragrafen skiljer sig dock regeringens förslag från Lagrådets. Skälet till detta är att det skall framgå tydligt att frågan om en påstådd åtgärd innebär intrång inte i bevishänseende skall separeras från frågan om åtgärden har vidtagits. Beviskravet behandlas närmare i avsnitt 6.5.3.

Undersökningen kan syfta till att söka efter föremål som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget. Exempel på sådana föremål kan vara sådan egendom med avseende på vilken intrång föreligger och vissa hjälpmedel som har använts eller kan användas för att framställa sådan egendom. Undersökningen kan också syfta till att söka efter handlingar som kan antas ha betydelse för att utreda intrånget och dess omfattning.

Exempel på sådana handlingar kan vara verksamhetshandlingar som kan visa på inköp eller försäljning av olovliga produkter.

För att domstolen skall kunna bedöma om ett föremål eller en handling kan ha betydelse för utredningen måste sökanden ange vilka föremål och handlingar han eller hon vill ha eftersökta. Som anförts i avsnitt 6.3 kan det naturligtvis vara svårt för sökanden att exakt ange relevanta handlingar. Motsvarande gäller föremål. Det bör vara tillräckligt att ange handlingar på ett sätt som funktionellt beskriver dem för att domstolen skall kunna bedöma om de får eftersökas.

Att intrångsundersökning inte får avse en sådan skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken framgår av 55 f §. Tolkningen av begreppet handling när det gäller digitalt lagrad information behandlas i avsnitt 6.3. Utgångspunkten är att det saknar betydelse om informationen lagrats på papper eller digitalt.

En intrångsundersökning får inte genomföras hos någon annan än den som skäligen kan antas ha gjort ett intrång. Intrångsundersökningar hos tredje man är således inte tillåtna.

Andra stycket

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse. Detta uttryck för den s.k. proportionalitetsprincipen har sin förebild i 27 kap. 1 § tredje stycket och 28 kap. 3 a § rättegångsbalken.

Skyddet för hemfrid och privatliv måste särskilt beaktas. En intrångsundersökning i en bostad torde därför i regel endast bli aktuell vid allvarliga immaterialrättsintrång.

Proportionalitetsprincipens betydelse för företagshemligheter och uppgifter som skyddas av anonymitetsskyddet samt intressen som är förbundna med grundläggande fri- och rättigheter behandlas i avsnitt 6.5.4. Domstolen bör vara uppmärksam på eventuella konkurrensförhållanden mellan sökanden och motparten.

De villkor för verkställandet som skall anges enligt 55 d § skall bestämmas efter förhållandena i det enskilda fallet så att proportionalitet råder mellan mål och medel (jfr avsnitt 6.5.4).

Av lagtexten framgår att man vid bedömningen av om en undersökning skall beslutas skall beakta inte bara den olägenhet eller det men i övrigt som undersökningen kan innebära för den som utsätts för den, utan också andra motstående intressen. Härmed avses, förutom direkta följder för den som utsätts för undersökningen, även indirekta verkningar av tvångsmedelsanvändningen. Det kan t.ex. röra sig om intrång i tredje mans rättsligt skyddade intressen. Som exempel på situationer där sådana indirekta effekter kan uppstå kan nämnas en undersökning hos ett massmedieföretag. Ett annat exempel där hänsynen till tredje mans intressen kan ha stor betydelse är om det begärs att en undersökning skall få göras på en plats som har anknytning till sådana yrkeskategorier som avses i 36 kap. 5 § rättegångsbalken, t.ex. advokater, läkare och familjerådgivare.

Intrångsundersökning får också beslutas om det skäligen kan antas att någon har gjort sig skyldig till ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse till intrång. Lagrådet har föreslagit att hänvisningen till försök och förberedelse placeras i paragrafens första stycke. Regeringen har dock valt att placera hänvisningen i ett, i förhållande till lagrådsremissen, nytt tredje stycke (jfr. t.ex. 41 § varumärkeslagen och 59 § patentlagen).

56 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av upphovsmannen eller upphovsmannens rättsinnehavare eller den som på grund av upplåtelse har rätt att utnyttja verket. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om handläggningen av en fråga om intrångsundersökning.

Första stycket

Ett yrkande om intrångsundersökning skall enligt huvudregeln prövas av den domstol där en rättegång angående intrånget pågår. Pågår inte någon sådan rättegång, skall frågan om intrångsundersökning tas upp av den domstol som är behörig att pröva ett mål som rör intrång i den aktuella rättigheten. Som framgår av avsnitt 6.5.1 innebär det att Stockholms tingsrätt får exklusiv behörighet när det gäller vissa typer av upphovsrätts intrång enligt 58 § upphovsrättslagen. För övriga slag av intrång gäller rättegångsbalkens allmänna forumregler. Av tredje meningen följer att ett yrkande om intrångsundersökning kan prövas av domstol utan hinder av att den aktuella tvisten skall prövas av skiljemän.

Andra stycket

En fråga om intrångsundersökning får inte tas upp av domstolen utan yrkande. Yrkandet kan – på samma sätt som gäller enligt 15 kap. 5 § andra

stycket rättegångsbalken – framställas muntligen vid en förhandling eller skriftligen. Om frågan skall prövas i ett fristående ärende, måste dock begäran om intrångsundersökning göras skriftligen (se vidare fjärde stycket).

Som framgår av lagtexten är förutom upphovsmannen och dennes rättsinnehavare en licenstagare behörig att ansöka om intrångsundersökning. Se närmare avsnitt 6.5.2.

Tredje stycket

Den som framställningen avser skall, som huvudregel, få tillfälle att yttra sig innan beslutet om intrångsundersökning meddelas. Om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas, får dock rätten – i enlighet med vad som anförs i avsnitt 6.6.2 – omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats. Det kan t.ex. vara fallet om undersökningen avser att söka efter olovligt kopierade datorprogram eller efter handlingar som finns lagrade i datorer. Om motparten får en förvarning om att sådant material eftersöks, kan han lätt omintetgöra undersökningen genom att skaffa undan, förstöra eller förvanska vad som kan utgöra bevismaterial.

Om domstolen anser att ett yrkande om intrångsundersökning inte skall bifallas behöver motparten inte höras.

Meddelas ett beslut om intrångsundersökning skall framställningen och beslutet därefter översändas till motparten. Om motparten senare ger in ett yttrande skall domstolen ompröva beslutet. Upphävs beslutet efter det att verkställighet skett skall, enligt 55 e §, åtgärder som vidtagits vid verkställigheten gå åter i den mån det kan ske.

Fjärde stycket

En fristående fråga om intrångsundersökning handläggs enligt samma regler som gäller när en fråga om sådan undersökning uppkommer i rättegång. I den mån det inte sägs något annat i upphovsrättslagen skall alltså rättegångsbalkens regler om rättegångsfrågor tillämpas (RB-ärende). Detta innebär bl.a. att tingsrätten är domför med en lagfaren domare (se 1 kap. 3 §; jfr 1 kap. 3 c § rättegångsbalken), att frågan kan prövas av tingsrätten utan någon förhandling men att vid behov en särskild förhandling kan sättas ut (se 42 kap. 12 § tredje stycket rättegångsbalken), att frågan får avgöras utan hinder av att parterna eller någon av dem uteblir från en sådan förhandling (se 44 kap. 7 § rättegångsbalken) samt att frågan avgörs genom beslut (se 17 kap. 1 § rättegångsbalken).

56 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsöknings-

balken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om handläggningen av en fråga om intrångsundersökning och regler om överklagande.

Första stycket

För att ett beslut om intrångsundersökning skall kunna meddelas gäller att sökanden skall ställa säkerhet för den skada som kan tillfogas motparten (avsnitt 6.5.5).

På motsvarande sätt som vid en begäran om vitesförbud har domstolen möjlighet att i undantagsfall befria sökanden från att ställa säkerhet om han eller hon inte förmår detta.

Hänvisningen till 2 kap. 25 § utsökningsbalken innebär att säkerheten skall bestå av pant eller borgen. Hänvisningen till bestämmelsen i utsökningsbalken innebär att också bankgaranti får godtas som säkerhet.

Vid domstolens prövning av säkerheten måste tas i beaktande att säkerheten vid behov skall kunna realiseras och därvid täcka den skadeståndsskyldighet som avses bli säkerställd (jfr prop. 1980/81:84 s. 234).

Andra stycket

När det gäller överklagande av ett beslut om intrångsundersökning hänvisas till rättegångsbalkens regler om överklagande av beslut som avses i 15 kap. Det innebär bl.a. att talan mot beslut i fråga om intrångsundersökning skall föras särskilt (49 kap. 5 § första stycket 6 och 54 kap. 4 rättegångsbalken) och att högre rätt får meddela inhibition (52 kap. 7 § rättegångsbalken).

56 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. vilket ändamål undersökningen skall ha,*
- 2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och*
- 3. vilka utrymmen som får genomsökas.*

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

Paragrafen, som är ny, anger vilka villkor domstolen skall ställa upp för verkställandet.

Domstolen har mot bakgrund av den intresseavvägning som skall utföras enligt 55 a § andra stycket att ta ställning till omfattningen av intrångsundersökningen och under vilka villkor som verkställigheten får utföras.

Enligt *punkt 1* har domstolen att inom ramen för sökandens begäran ange vilket ändamålet med undersökningen skall vara; eftersökning av föremål och/eller handlingar som kan antas vara av betydelse för utredning om intrånget.

Enligt *punkt 2* skall domstolen ange vilka föremål och handlingar som får eftersökas. Som anförts i avsnitt 6.6.1 är det inte möjligt att alltid uppge exakt vilka föremål eller handlingar som skall få eftersökas. Domstolen bör dock sträva efter att precisera så noga som möjligt vilka föremål och handlingar som får eftersökas. Förhållandena torde många gånger vara sådana att domstolen inte kan precisera ett föremål mer exakt än att ange vilket slags föremål det är och något om dess egenskaper eller utformning. Motsvarande gäller handlingar. Det torde ofta vara nödvändigt att ange en handling som en viss typ eller kategori av handlingar vilken relateras till t.ex. affärstransaktioner avseende ett misstänkt intrång eller till produkter som olovligen tillverkats eller sålts.

När det gäller begreppet handling och digitalt lagrad information hänvisas till avsnitt 6.3.

Enligt *punkt 3* skall domstolen ange vilka utrymmen som får genomsökas. Inget hindrar att domstolen tillåter att undersökning sker i samtliga motpartens lokaler. I möjligaste mån bör dock utrymmena preciseras närmare.

Andra stycket

Om det behövs för att upprätthålla proportionalitet mellan mål och medel, skall domstolen ta in ytterligare begränsande villkor i beslutet. Ett exempel på ett sådant villkor kan vara att sökanden inte får närvara vid förrättningen.

56 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om tidsfrist för att ansöka om verkställighet och återgång av intrångsundersökning, m.m.

Som framgår av avsnitt 6.6.3 gäller beslutet om intrångsundersökning omedelbart. Beslutets rättsverkan kan naturligtvis upphöra om domstolen finner anledning att ändra beslutet efter det att svaranden avgivit yttrande. Detsamma gäller om beslutet ändras efter överklagande.

Ett beslut om intrångsundersökning förfaller, om verkställighet inte har sökts senast en månad efter beslutet.

Skulle ansökan avvisas eller avslås efter yttrande av motparten, bör denne i samband med beslutet kunna tillerkännas ersättning för rättegångskostnader. Någon särskild bestämmelse om det har inte ansetts nödvändig (jfr Fitger, Rättegångsbalken 15:13 och 49:12).

Andra stycket

Om ett yrkande om intrångsundersökning bifalls i ett fristående ärende, måste sökanden inom en månad från det att verkställigheten avslutades väcka talan angående intrånget för att åtgärder som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen inte skall gå åter. För det fall tvisten skall prövas av skiljenämnd skall i stället skiljeförfarande inledas inom samma tid.

När kronofogemyndighetens protokoll över förrättningen färdigställts anses verkställigheten avslutad.

Talan anses väckt när sökanden ger in sin ansökan om stämning till domstolen. I allmänhet torde det bli den domstol som har beviljat intrångsundersökningen. Ett skiljeförfarande inleds normalt genom att part hos motparten påkallar tillämpning av skiljeavtalet.

Väcks inte talan inom den stipulerade tiden, är den rättsföljd som inträffar att åtgärder som vidtagits vid intrångsundersökningen skall gå åter. Det gäller om det är möjligt. Vid en genomförd intrångsundersökning kan självfallet inte den eftersökning och granskning av föremål och handlingar som skett återgå. Däremot finns, som nämns i avsnitt 6.8, utrymme för att fotografier, film- och ljudupptagningar samt kopior av och utdrag ur affärshandlingar kan överlämnas till den som utsatts för intrångsundersökningen.

Regeln att en åtgärd skall gå åter riktar sig både mot kronofogdemyndigheten och en sökande som kan ha tillhandahållits fotografier, handlingar m.m. Återgång skall ske automatiskt (jfr prop. 1980/81:84 s. 236).

56 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken. Prop. 1998/99:11

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om verkställighet av beslut om intrångsundersökning.

Första stycket

Frågor om verkställighet behandlas i avsnitt 6.7. Ett beslut om en intrångsundersökning skall verkställas av kronofogdemyndigheten. Verkställigheten sker på begäran av sökanden.

Kronofogdemyndigheten skall följa de villkor domstolen föreskrivit (jfr 55 d §). I övrigt tillämpas reglerna i 1–3 kap. 16 kap.10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken (se avsnitt 6.7).

Av hänvisningen till 16 kap. 10 § utsökningsbalken följer att verkställigheten prövas av kronofogdemyndigheten i det län där motparten har sitt hemvist eller egendom som skall eftersökas finns eller där verkställighet annars med fördel kan äga rum. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter motpartens hörande.

Myndigheten har rätt att bereda sig tillträde till motpartens lokaler och kan ha rätt att gå igenom exempelvis affärs- och verksamhetshandlingar för att söka efter de handlingar som domstolen har angett enligt 55 d § första stycket andra punkten. Om myndigheten kan identifiera de angivna handlingarna har myndigheten rätt att ta kopior eller göra utdrag av dessa handlingar. Kronofogdemyndigheten har vidare rätt att fotografera och göra filmupptagningar av exempelvis varumärkesförfalskade varor. Myndigheten har också befogenhet att göra ljudupptagningar, vilket kan ha särskild relevans när det gäller piratproduktion av musik. Kronofogdemyndigheten har dock inte rätt att avlägsna några föremål eller originalhandlingar från de lokaler som undersöks.

Beträffande sekretessfrågor hänvisas till avsnitt 6.7.

Andra stycket

En intrångsundersökning får inte avse sådana handlingar som inte kan tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken, dvs. skriftliga handlingar vars innehåll omfattas av tystnadsplikt och skriftliga meddelanden mellan en misstänkt och någon honom närstående eller mellan sådana närstående inbördes. (Se närmare avsnitt 6.3).

56 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

- 1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller*
- 2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.*

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om verkställighet av beslut om intrångsundersökning.

Första stycket

Den som avses med intrångsundersökningen har rätt att tillkalla en juridisk rådgivare och ha denne närvarande vid verkställigheten. Huvudregeln är att intrångsundersökningen inte får börja innan rådgivaren har inställt sig. Skulle intrångsundersökningen bli onödigt fördröjd genom att man väntar på en sådan person, får dock undersökningen börja utan dennes närvaro. Vad som är en rimlig tid att avvakta för att bereda en juridisk rådgivare möjlighet att inställa sig får bedömas från fall till fall. I regel bör en timme vara tillräcklig.

Om det finns en risk att ändamålet med åtgärden inte uppnås – t.ex. för att ett dröjsmål bedöms medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för utredning om intrånget undanskaffas, förstörs eller försvanskas – behöver inte heller rådgivarens ankomst avvaktas.

Det är inget som hindrar att den som utsätts för intrångsundersökningen tillkallar ett vittne att närvara vid undersökningen.

Andra stycket

Kronofogdemyndigheten får anlita biträde av sakkunniga för att bistå vid intrångsundersökningen. I många fall, och särskilt om en undersökning skall avse föremål och handlingar som finns lagrade i datorer, torde anlåtande av sakkunniga ofta vara en förutsättning för undersökningens genomförande. En sakkunnig skall vara en oberoende expert som är helt fristående från sökanden. Det är kronofogdemyndigheten som beslutar om vilka sakkunniga biträden som skall anlitas. Som nämns i avsnitt 6.7 måste kronofogdemyndigheten i varje enskilt fall pröva expertens lämplighet och beakta eventuella jävsproblem.

Tredje stycket

Sökanden, eller ett ombud för honom eller henne, kan få tillstånd av kronofogdemyndigheten att vara närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Ges ett sådant tillstånd skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som behövs för verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram. Myndigheten får inte låta sökanden ha ett avgörande inflytande över undersökningens genomförande (jfr 28 kap. 7 § tredje stycket rättegångsbalken).

Om domstolen med stöd av 55 d § andra stycket förordnar att sökanden eller dennes ombud inte får närvara vid undersökningen, kan kronofogdemyndigheten inte tillåta att någon av dessa är närvarande.

56 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Paragrafen, som är ny, reglerar hur kronofogdemyndigheten skall hantera material från verkställigheten av en intrångsundersökning.

Om kronofogdemyndigheten vid intrångsundersökningen t.ex. fotograferat ett föremål eller tagit kopior av eller gjort utdrag ur affärshandlingar, skall dessa handlingar antecknas i protokollet och också hållas tillgängliga för parterna. Samma sak gäller i fråga om film- och ljudupptagningar. (Se närmare avsnitt 6.7).

Som nämnts i kommentaren till 55 e § andra stycket skall sådana handlingar som kronofogdemyndigheten har framställt i samband med intrångsundersökningen överlämnas till den som varit föremål för åtgärden, om talan inte väckts inom en månad från verkställighetens avslutande.

57 §

Vad som sägs i 53–56 h §§ skall också tillämpas på rättighet som skyddas genom föreskrift i 5 kap.

Paragrafen anger sanktionsbestämmelser för vissa upphovsrätten närstående rättigheter.

Ändringen innebär att bestämmelserna om intrångsundersökning även får tillämpas på rättighet som skyddas genom föreskrift i 5 kap. upphovsrättslagen.

9.2 Förslaget till lag om ändring i varumärkeslagen (1960:644)

41 a – 41 h §§

Paragraferna överensstämmer med 56 a – 56 h §§ upphovsrättslagen.

42 §

Om en registrering av ett varumärke har upphävts genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *domstolen* inte döma till påföljd eller besluta om annan åtgärd enligt 37–41 a §§.

I mål om sådant intrång skall *domstolen*, på yrkande av den mot vilken talan förs, förklara målet vilande i *avvaktan* på att frågan om registreringens hävande slutligen avgörs. Är talan härom *inte* väckt, skall *domstolen* i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

Paragrafen innehåller förbud mot att döma till påföljd m.m. för varumärkesintrång när registrering av varumärket upphört.

Ändringen i första stycket innebär att en intrångsundersökning inte får beslutas för ett misstänkt intrång i ett varumärke, om registreringen har upphävts genom ett avgörande som vunnit laga kraft. (Se avsnitt 6.9).

I övrigt har endast redaktionella ändringar gjorts i paragrafen.

66 §

Vid intrång i ett gemenskapsvarumärke tillämpas bestämmelserna i 37 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 37 a–41 h §§, i den mån inte något annat följer av rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Härvid skall vad som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i gemenskapsvarumärke.

Paragrafen anger vilka bestämmelser i den svenska varumärkeslagen som skall vara tillämpliga vid ett intrång i ett gemenskapsvarumärke.

Ändringen innebär att en intrångsundersökning kan beslutas också vid misstanke om intrång i ett gemenskapsvarumärke. (Se avsnitt 6.1).

9.3 Förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

59 a – 59 h §§

Paragraferna överensstämmer med 56 a–56 h §§ upphovsrättslagen.

Beträffande 59 b § bör särskilt anmärkas att enligt 65 § 4 skall talan om patentintrång väckas vid Stockholms tingsrätt. Således skall också ett yrkande om intrångsundersökning avseende patentintrång göras vid den domstolen.

61 §

Om ett patent har upphävts eller förklarats ogiltigt genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *domstolen* inte enligt 57–60 §§ döma till straff, meddela vitesförbud, döma ut vite eller ersättning eller förordna om säkerhetsåtgärd *eller skyddsåtgärd*.

Förs talan rörande patentintrång och gör den mot vilken talan förs gällande att patentet är ogiltigt, får frågan om ogiltighet prövas endast sedan talan om detta har väckts. *Domstolen* skall förelägga den som gör gällande att patentet är ogiltigt att inom viss tid väcka sådan talan.

Förs i samma rättegång talan om patentintrång och talan om patentets ogiltighet och är det med hänsyn till utredningen lämpligt att frågan huruvida patentintrång föreligger avgörs särskilt för sig, får på begäran av någon av parterna särskild dom ges i den frågan. Om särskild dom ges, får *domstolen* förordna att målet om ogiltighet skall vila till dess domen har vunnit laga kraft.

Paragrafen innehåller förbud mot att döma till påföljd m.m. för patentintrång om ett patent upphävts eller förklarats ogiltigt.

Ändringen i första stycket innebär att en intrångsundersökning inte får beslutas för ett misstänkt intrång i ett patent, om patentet har upphävts

eller förklarats ogiltigt genom ett avgörande som vunnit laga kraft. (Se Prop. 1998/99:11 avsnitt 6.9).

I övrigt har endast redaktionella ändringar gjorts i paragrafen.

9.4 Förslaget till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

37 a–37 h §§

Paragraferna överensstämmer med 56 a–56 h §§ upphovsrättslagen.

39§

Har registrering av mönster hävts genom dom som vunnit laga kraft, får *inte* dömas till straff, ersättning eller *annan åtgärd* enligt 35–38 §§.

Förs talan om mönsterintrång och gör den mot viken talan *förs* gällande att mönsterregistreringen bör hävas, skall *domstolen* på hans yrkande förklara målet vilande i *avvaktan* på att frågan om registreringens hävande slutligt prövas. Är talan härom *inte* väckt, skall *domstolen* i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

Paragrafen innehåller förbud mot att döma till påföljd m.m. för mönsterintrång när registreringen av mönstret har upphört.

Ändringen i första stycket innebär att en intrångsundersökning inte får beslutas för ett misstänkt intrång i ett mönster, om registreringen har upphävts genom ett avgörande som vunnit laga kraft. (Se avsnitt 6.9).

I övrigt har endast redaktionella ändringar gjorts i paragrafen.

9.5 Förslaget till lag om ändring i firmalagen (1974:156)

20 a–20 h §§

Paragraferna överensstämmer med 56 a–56 h §§ upphovsrättslagen.

21 §

För intrång i firma som är skyddad enbart på grund av registrering får ej dömas till straff, ersättning eller *annan åtgärd* enligt 18–20 a § sedan registreringen hävts genom dom som vunnit laga kraft.

Paragrafen innehåller ett förbud mot att döma till påföljd m.m. för firmaintrång när registrering av firma upphört.

Ändringen innebär att en intrångsundersökning inte får beslutas för ett misstänkt intrång i en registrerad firma, om registreringen har upphävts genom ett lagkraftäggande avgörande. (Se avsnitt 6.9).

9.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter Prop. 1998/99:11

12 a–12 h §§

Paragraferna överensstämmer med 56 a–56 h §§ upphovsrättslagen.

9.7 Förslaget till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

9 kap.

7 a–7 h §§

Paragraferna överensstämmer med 56 a–56 h §§ upphovsrättslagen.

12 kap.

2 §

Vid intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 1 § om ansvar för intrång i en växtförädlarrätt *och 7 a–h §§ om intrångsundersökning.*

Paragrafen anger vilka bestämmelser i den svenska växtförädlarrättslagen som skall vara tillämpliga vid ett intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt.

Ändringen innebär att en intrångsundersökning kan beslutas också vid misstanke om intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt. (Se avsnitt 6.1).

AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

AVTAL OM HANDELS-RELATERADE ASPEKTER AV IMMATERIALRÄTTER

Prop. 1998/99:11
Bilaga 1

Article 50

1. The judicial authorities shall have the authority to order prompt and effective provisional measures:

(a) to prevent an infringement of any intellectual property right from occurring, and in particular to prevent the entry into the channels of commerce in their jurisdiction of goods, including imported goods immediately after customs clearance;

(b) to preserve relevant evidence in regard to the alleged infringement.

2. The judicial authorities shall have the authority to adopt provisional measures *inaudita altera parte* where appropriate, in particular where any delay is likely to cause irreparable harm to the right holder, or where there is a demonstrable risk of evidence being destroyed.

3. The judicial authorities shall have the authority to require the applicant to provide any reasonably available evidence in order to satisfy themselves with a sufficient degree of certainty that the applicant is the right holder and that the applicant's right is being infringed or that such infringement is imminent, and to order the applicant to provide a security or equivalent assurance sufficient to protect the defendant and to prevent abuse.

Artikel 50

1. De rättsliga myndigheterna skall vara behöriga att besluta om snabba och effektiva interimistiska åtgärder

a) för att förebygga att intrång görs i immaterialrätter, särskilt att förhindra att varor, inbegripet importerade varor, omedelbart efter tullklarering släpps ut på marknaden inom deras behörighetsområde, och

(b) för att bevara bevisning av betydelse för det påstådda intrånget.

2. De rättsliga myndigheterna skall vara behöriga att utan hörande av motparten ("inaudita altera parte") besluta om interimistiska åtgärder i förekommande fall, särskilt om ett dröjsmål kan antas vålla rättighetshavaren oersättlig skada eller när bevisning löper uppenbar risk att förstöras.

3. De rättsliga myndigheterna skall vara behöriga att från den sökande parten infordra skälig bevisning för att med tillräcklig säkerhet kunna bedöma om den sökande parten är rättighetshavare och om den sökande partens rätt är föremål för intrång eller om sådant intrång är nära förestående, och att ålägga den sökande parten att ställa säkerhetsdels för den skada som kan tillfogas svaranden, och dels för att förhindra missbruk.

4. Where provisional measures have been adopted *inaudita altera parte*, the parties affected shall be given notice, without delay after the execution of the measures at the latest. A review, including a right to be heard, shall take place upon request of the defendant with a view to deciding, within a reasonable period after the notification of the measures, whether these measures, shall be modified, revoked or confirmed.

5. The applicant may be required to supply other information necessary for the identification of the goods concerned by the authority that will execute the provisional measures.

6. Without prejudice to paragraph 4, provisional measures taken on the basis of paragraphs 1 and 2 shall, upon request by the defendant, be revoked or otherwise cease to have effect, if proceedings leading to a decision on the merits of the case are not initiated within a reasonable period, to be determined by the judicial authority ordering the measures where a Member's law so permits or, in the absence of such a determination, not to exceed 20 working days or 31 calendar days, whichever is the longer.

7. Where the provisional measures are revoked or where they lapse due to any act or omission by the applicant, or where it is subsequently found that there has been no infringement or threat of infringement of an intellectual property right, the judicial authorities shall have the authority to order the applicant, upon request of the defendant, to provide the defendant

4. När interimistiska åtgärder har beslutats utan att part har hörts ("inaudita altera parte"), skall berörda parter underrättas utan dröjsmål och senast efter att åtgärderna verkställts. En prövning, inbegripet rätt för part att höras, skall efter begäran av svaranden äga rum i syfte att inom en skälig tidrymd efter delgivningen av underrättelse om åtgärder besluta om dessa skall ändras, upphävas eller fastställas.

5. Den sökande parten kan av den myndighet som skall verkställa de interimistiska åtgärderna komma att avkrävas annan för identifiering av de berörda varorna nödvändig information.

6. Utan inskränkning av punkt 4 skall, efter begäran av svaranden, interimistiska åtgärder, vilka beslutats på grundval av punkterna 1 och 2, upphävas eller upphöra att gälla, om ett förfarande i syfte att fatta slutligt beslut i ärendet inte har inletts inom skälig tid, vars längd, om en medlems lagstiftning möjliggör detta, skall fastställas av den rättsliga myndighet som beslutat om åtgärderna eller, om sådan tid inte fastställts, skall vara den längsta tid som motsvaras av antingen 20 arbetsdagar eller 31 kalenderdagar.

7. När interimistiska åtgärder upphävs eller upphör att gälla på grund av handling eller underlåtelse från den sökande partens sida eller när det sedermera framkommer att en immaterialrätt inte blivit utsatt för intrång eller hot om intrång, skall de rättsliga myndigheterna vara behöriga att efter svarandens begäran ålägga den sökande parten att på lämpligt sätt gottgöra svaranden

appropriate compensation for any injury caused by these measures.

8. To the extent that any provisional measure can be ordered as a result of administrative procedures, such procedures shall conform to principles equivalent in substance to those set forth in this Section.

för de av åtgärderna orsakade skador.

8. I den utsträckning beslut om interimistiska åtgärder kan fattas som en följd av administrativa förfaranden, skall dessa förfaranden i allt väsentligt vara förenliga med de i detta avsnitt fastställda principerna.

Prop. 1998/99:11
Bilaga 1

Promemorians huvudsakliga innehåll

Prop. 1998/99:11
Bilaga 2

Under senare år har olovligt kommersiellt utnyttjande av andras verk, produkter och varumärken ökat. Detta gäller exempelvis kopiering av datorprogram och produktion av förfalskade exemplar av kläder, skivor, etc. De motmedel som idag finns för innehavaren av en immateriell rättighet är straffbestämmelser, de därav följande tvångsmedel, vitesbestämmelser samt möjligheten till skadestånd.

I promemorian föreslås att rättighetsinnehavare skall kunna begära att det görs en undersökning hos någon som kränkt en immateriell rättighet. Allmän domstol skall kunna besluta om sådan undersökning om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär överträdelse av eller intrång i den immateriella rättigheten. Undersökningen skall kunna omfatta dels de kopior, förfalskningar eller liknande som utgör själva intrånget, dels handlingar som kan vara bevis på att ett intrång skett. Undersökningen skall utföras av kronofogdemyndigheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den första april 1999.

Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att rubriken närmast före 53 § skall lyda ”Ansvar och ersättnings-skyldighet m.m.”

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 55 a–55 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

55 a §

Om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär ett intrång eller en överträdelse som avses i 53 §, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål som avses i 55 § och efter handlingar som kan ha betydelse för utredning om intrånget eller överträdelsen. Ett sådant beslut får meddelas bara om vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga den olägenhet eller annat men som åtgärden kan innebära för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

55 b §

Ett beslut om en undersökning meddelas av den domstol där rättegång angående intrånget eller överträdelsen är anhängig. Är någon sådan rättegång inte anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt i rättegångsbalken om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

Fråga om undersökning får tas upp endast på yrkande av upphovsmannen eller hans rättsinnehavare eller den som på grund av upplåtelse har rätt att utnyttja verket. Är rättegång inte anhängig skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för undersökningen undanskaffas, förstörs eller förvanskas.

55 c §

Ett beslut om undersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa sådan säkerhet får domstolen befria honom från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av beslut om undersökning samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

55 d §

Ett beslut om undersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. ändamålet med undersökningen,*
- 2. vilka föremål och handlingar som får eftersökas samt, i förekommande fall,*
- 3. begränsningar när det gäller vilka utrymmen som får genomsö-*

kas.

Domstolen får även meddela andra föreskrifter för verkställandet, om det behövs.

Prop. 1998/99:11
Bilaga 3

55 e §

Ett beslut om undersökning gäller omedelbart till dess annat bestäms. Beslutet förfaller om verkställigheten av det inte påbörjats inom en månad från beslutet.

Om inte sökanden inom en månad från verkställighetens avslutande väcker talan eller på annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av undersökningen omedelbart gå åter, i den mån det kan ske.

55 f §

Ett beslut om undersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de föreskrifter som domstolen har meddelat och i övrigt enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Myndigheten har rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som avses i 55 a §.

Undersökningen får inte avse en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 rättegångsbalken.

55 g §

När en undersökning skall genomföras har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde eller annan. I avvaktan på att denne inställer sig får undersökningen inte börja. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. undersökningen har beslutats enligt 55 b § tredje stycket.

För undersökningens verkställighet får kronofogdemyndigheten anlita erforderligt biträde av sakkunnig eller annan. Myndigheten får också tillåta att sökanden eller om-

bud för denne är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Därvid skall tillses att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som behövs för verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

Prop. 1998/99:11
Bilaga 3

55 h §

Tas kopior av eller görs utdrag ur handlingar skall dessa förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (1960:644)

Härigenom föreskrivs i fråga om varumärkeslagen (1960:644)

dels att 42 och 66 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 41 a–41 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 a §

Om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål som avses i 41 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget. Ett sådant beslut får meddelas bara om vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

41 b §

Ett beslut om en undersökning meddelas av den domstol där rättegång angående intrånget är anhängig. Är någon sådan rättegång inte anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt i rättegångsbalken om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

Fråga om undersökning får tas upp endast på yrkande av den som innehar ett varukännetecken enligt 1–3 §§ eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja varukännetecknet. Är rättegång inte an-

hängig skall yrkandet framställas skriftligen.

Prop. 1998/99:11
Bilaga 3

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för undersökningen undanskaffas, förstörs eller förvanskas.

41 c §

Ett beslut om undersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa sådan säkerhet får domstolen befria honom från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av beslut om undersökning samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

41 d §

Ett beslut om undersökning enligt 41 a § skall innehålla uppgifter om

- 1. ändamålet med undersökningen,*
- 2. vilka föremål och handlingar som får eftersökas samt, i förekommande fall,*
- 3. begränsningar när det gäller vilka utrymmen som får genomsökas.*

Domstolen får även meddela andra föreskrifter för verkställandet, om det behövs.

41 e §

Ett beslut om undersökning gäller omedelbart till dess annat bestäms. Beslutet förfaller om verkställigheten av det inte påbörjats inom en månad från beslutet.

Om inte sökanden inom en månad från verkställighetens avslutande väcker talan eller på annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av undersökningen omedelbart gå åter, i den mån det kan ske.

41 f §

Ett beslut om undersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de föreskrifter som domstolen har meddelat och i övrigt enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Myndigheten har rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som avses i 41 a §.

Undersökningen får inte avse en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 rättegångsbalken.

41 g §

När en undersökning skall genomföras har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde eller annan. I avvaktan på att denne inställer sig får undersökningen inte börja. Detta gäller dock inte om

- 1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller*
- 2. undersökningen har beslutats enligt 41 b § tredje stycket.*

För undersökningens verkställighet får kronofogdemyndigheten anlita erforderligt biträde av sakkunnig eller annan. Myndigheten får också tillåta att sökanden eller ombud för denne är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Därvid skall tillses att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som behövs

41 h §

Tas kopior av eller görs utdrag ur handlingar skall dessa förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

42 §

Om en registrering av ett varumärke har upphävts genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *rätten* inte döma till påföljd eller besluta om annan åtgärd enligt 37–41 §§.

I mål om sådant intrång skall *rätten*, på yrkande av den mot vilken talan *föres*, förklara målet vilande i *avbidan* på att frågan om registreringens havande slutligen *avgöres*. Är talan härom *icke* väckt, skall *rätten* i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

Om en registrering av ett varumärke har upphävts genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *domstolen* inte döma till påföljd eller besluta om annan åtgärd enligt 37–41 a §§.

I mål om sådant intrång skall *domstolen*, på yrkande av den mot vilken talan *förs*, förklara målet vilande i *avvaktan* på att frågan om registreringens havande slutligen *avgörs*. Är talan härom *inte* väckt, skall *domstolen* i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

66 §

Vid intrång i ett gemenskapsvarumärke tillämpas bestämmelserna i 37 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 37 a–41 §§, i den mån inte något annat följer av rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Härvid skall vad som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i gemenskapsvarumärke.

Vid intrång i ett gemenskapsvarumärke tillämpas bestämmelserna i 37 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 37 a–41 h §§, i den mån inte något annat följer av rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Härvid skall vad som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i gemenskapsvarumärke.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

Härigenom föreskrivs i fråga om patentlagen (1967:837) att det skall införas åtta nya paragrafer, 59 a–59 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

59 a §

Om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål som avses i 59 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget. Ett sådant beslut får meddelas bara om vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

59 b §

Ett beslut om en undersökning meddelas av den domstol där rättegång angående intrånget är anhängig. Är någon sådan rättegång inte anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt i rättegångsbalken om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

Fråga om undersökning får tas upp endast på yrkande av patenthavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja uppfinningen. Är rättegång inte anhängig skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning

meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för undersökningen undanskaffas, förstörs eller förvanskas.

59 c §

Ett beslut om undersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa sådan säkerhet får domstolen befria honom från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av beslut om undersökning samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

59 d §

Ett beslut om undersökning enligt 59 a § skall innehålla uppgifter om

- 1. ändamålet med undersökningen,*
- 2. vilka föremål och handlingar som får eftersökas samt, i förekommande fall,*
- 3. begränsningar när det gäller vilka utrymmen som får genomsökas.*

Domstolen får även meddela andra föreskrifter för verkställandet, om det behövs.

59 e §

Ett beslut om undersökning gäller omedelbart till dess annat bestäms. Beslutet förfaller om verkställigheten av det inte påbörjats inom en

månad från beslutet.

Om inte sökanden inom en månad från verkställighetens avslutande väcker talan eller på annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av undersökningen omedelbart gå åter, i den mån det kan ske.

59 f §

Ett beslut om undersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de föreskrifter som domstolen har meddelat och i övrigt enligt utskökningsbalkens bestämmelser. Myndigheten har rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som avses i 59 a §.

Undersökningen får inte avse en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 rättegångsbalken.

59 g §

När en undersökning skall genomföras har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde eller annan. I avvaktan på att denne inställer sig får undersökningen inte börja. Detta gäller dock inte om

- 1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller*
- 2. undersökningen har beslutats enligt 59 b § tredje stycket.*

För undersökningens verkställighet får kronofogdemyndigheten anlita erforderligt biträde av sakkunnig eller annan. Myndigheten får också tillåta att sökanden eller ombud för denne är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Därvid skall tillses att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som behövs för verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

59 h §

Tas kopior av eller görs utdrag ur handlingar skall dessa förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

Härigenom föreskrivs i fråga om mönsterskyddslagen (1970:485) att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 37 a–37 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 a §

Om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål som avses i 37 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget. Ett sådant beslut får meddelas bara om vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

37 b §

Ett beslut om en undersökning meddelas av den domstol där rättegång angående intrånget är anhängig. Är någon sådan rättegång inte anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt i rättegångsbalken om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

Fråga om undersökning får tas upp endast på yrkande av mönsterhavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja mönstret. Är rättegång inte anhängig skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för undersökningen undanskaffas, förstörs eller förvanskas.

37 c §

Ett beslut om undersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa sådan säkerhet får domstolen befria honom från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av beslut om undersökning samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

37 d §

Ett beslut om undersökning enligt 37 a § skall innehålla uppgifter om

- 1. ändamålet med undersökningen,*
- 2. vilka föremål och handlingar som får eftersökas samt, i förekommande fall,*
- 3. begränsningar när det gäller vilka utrymmen som får genomsökas.*

Domstolen får även meddela andra föreskrifter för verkställandet, om det behövs.

37 e §

Ett beslut om undersökning gäller omedelbart till dess annat bestäms. Beslutet förfaller om verkställighe-

ten av det inte påbörjats inom en månad från beslutet.

Om inte sökanden inom en månad från verkställighetens avslutande väcker talan eller på annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av undersökningen omedelbart gå åter, i den mån det kan ske.

37 f §

Ett beslut om undersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de föreskrifter som domstolen har meddelat och i övrigt enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Myndigheten har rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som avses i 37 a §.

Undersökningen får inte avse en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 rättegångsbalken.

37 g §

När en undersökning skall genomföras har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde eller annan. I avvaktan på att denne inställer sig får undersökningen inte börja. Detta gäller dock inte om

- 1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller*
- 2. har beslutats enligt 37 b § undersökningen tredje stycket.*

För undersökningens verkställighet får kronofogdemyndigheten anlita erforderligt biträde av sakkunnig eller annan. Myndigheten får också tillåta att sökanden eller ombud för denne är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Därvid skall tillses att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som behövs för verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

37 h §

Tas kopior av eller görs utdrag ur handlingar skall dessa förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156)

Härigenom föreskrivs i fråga om firmalagen (1974:156)

dels att 21 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 20 a–20 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 a §

Om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål som avses i 20 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget. Ett sådant beslut får meddelas bara om vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

20 b §

Ett beslut om en undersökning meddelas av den domstol där rättegång angående intrånget är anhängig. Är någon sådan rättegång inte anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt i rättegångsbalken om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

Fråga om undersökning får tas upp endast på yrkande av den som lider skada av kännetecknet eller dess användning. Är rättegång inte anhängig skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för undersökningen undanskaffas, förstörs eller förvanskas.

20 c §

Ett beslut om undersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa sådan säkerhet får domstolen befria honom från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av beslut om undersökning samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

20 d §

Ett beslut om undersökning enligt 20 a § skall innehålla uppgifter om

- 1. ändamålet med undersökningen,*
- 2. vilka föremål och handlingar som får eftersökas samt, i förekommande fall,*
- 3. begränsningar när det gäller vilka utrymmen som får genomsökas.*

Domstolen får även meddela andra föreskrifter för verkställandet, om det behövs.

20 e §

Ett beslut om undersökning gäller omedelbart till dess annat bestäms. Beslutet förfaller om verkställighe-

ten av det inte påbörjats inom en månad från beslutet.

Om inte sökanden inom en månad från verkställighetens avslutande väcker talan eller på annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av undersökningen omedelbart gå åter, i den mån det kan ske.

20 f §

Ett beslut om undersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de föreskrifter som domstolen har meddelat och i övrigt enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Myndigheten har rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som avses i 20 a §.

Undersökningen får inte avse en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 rättegångsbalken.

20 g §

När en undersökning skall genomföras har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde eller annan. I avvaktan på att denne inställer sig får undersökningen inte börja. Detta gäller dock inte om

- 1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller*
- 2. undersökningen har beslutats enligt 20 b § tredje stycket.*

För undersökningens verkställighet får kronofogdemyndigheten anlita erforderligt biträde av sakkunnig eller annan. Myndigheten får också tillåta att sökanden eller ombud för denne är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Därvid skall tillses att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som behövs för verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

20 h §

Tas kopior av eller görs utdrag ur handlingar skall dessa förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Prop. 1998/99:11
Bilaga 3

21 §

För intrång i firma som är skyddad enbart på grund av registrering får ej dömas till straff, ersättning eller säkerhetsåtgärd enligt 18–20 § sedan registreringen hävts genom dom som vunnit laga kraft.

För intrång i firma som är skyddad enbart på grund av registrering får ej dömas till straff, ersättning eller säkerhetsåtgärd enligt 18–20 a § sedan registreringen hävts genom dom som vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 12 a–12 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §

Om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål som avses i 12 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget. Ett sådant beslut får meddelas bara om vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

12 b §

Ett beslut om en undersökning meddelas av den domstol där rättegång angående intrånget är anhängig. Är någon sådan rättegång inte anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt i rättegångsbalken om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

Fråga om undersökning får tas upp endast på yrkande av innehavaren av kretsmönstret eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja kretsmönstret. Är rättegång inte anhängig skall yrkandet fram-

ställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för undersökningen undanskaffas, förstörs eller förvanskas.

12 c §

Ett beslut om undersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa sådan säkerhet får domstolen befria honom från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av beslut om undersökning samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

12 d §

Ett beslut om undersökning enligt 12 a § skall innehålla uppgifter om

- 1. ändamålet med undersökningen,*
- 2. vilka föremål och handlingar som får eftersökas samt, i förekommande fall,*
- 3. begränsningar när det gäller vilka utrymmen som får genomsökas.*

Domstolen får även meddela andra föreskrifter för verkställandet, om det behövs.

12 e §

Ett beslut om undersökning gäller omedelbart till dess annat bestäms.

Beslutet förfaller om verkställigheten av det inte påbörjats inom en månad från beslutet.

Prop. 1998/99:11
Bilaga 3

Om inte sökanden inom en månad från verkställighetens avslutande väcker talan eller på annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av undersökningen omedelbart gå åter, i den mån det kan ske.

12 f §

Ett beslut om undersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de föreskrifter som domstolen har meddelat och i övrigt enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Myndigheten har rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som avses i 12 a §.

Undersökningen får inte avse en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 rättegångsbalken.

12 g §

När en undersökning skall genomföras har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde eller annan. I avvaktan på att denne inställer sig får undersökningen inte börja. Detta gäller dock inte om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. undersökningen har beslutats enligt 12 b § tredje stycket.

För undersökningens verkställighet får kronofogdemyndigheten anlita erforderligt biträde av sakkunnig eller annan. Myndigheten får också tillåta att sökanden eller ombud för denne är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Därvid skall tillses att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som behövs för verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

12 h §

Tas kopior av eller görs utdrag ur handlingar skall dessa förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Prop. 1998/99:11

Bilaga 3

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

Härigenom föreskrivs i fråga om växtförädlarrättslagen (1997:306) att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 9 kap. 7 a–7 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

7 a §

Om det med hänsyn till omständigheterna skäligen kan antas att någon har vidtagit eller står i begrepp att vidta en åtgärd som innebär ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål som avses i 7 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget. Ett sådant beslut får meddelas bara om vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

7 b §

Ett beslut om en undersökning meddelas av den domstol där rättegång angående intrånget är anhängig. Är någon sådan rättegång inte anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt i rättegångsbalken om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

Fråga om undersökning får tas upp endast på yrkande av innehavaren av växtförädlarrätten eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja växtsorten. Är rättegång inte anhängig skall yrkandet fram-

ställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig, om inte ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål och handlingar som har betydelse för undersökningen undanskaffas, förstörs eller förvanskas.

7 c §

Ett beslut om undersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa sådan säkerhet får domstolen befria honom från detta. I fråga om slaget av säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av beslut om undersökning samt i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

7 d §

Ett beslut om undersökning enligt 7 a § skall innehålla uppgifter om

- 1. ändamålet med undersökningen,*
- 2. vilka föremål och handlingar som får eftersökas samt, i förekommande fall,*
- 3. begränsningar när det gäller vilka utrymmen som får genomsökas.*

Domstolen får även meddela andra föreskrifter för verkställandet, om det behövs.

7 e §

Ett beslut om undersökning gäller omedelbart till dess annat bestäms.

Beslutet förfaller om verkställigheten av det inte påbörjats inom en månad från beslutet.

Prop. 1998/99:11
Bilaga 3

Om inte sökanden inom en månad från verkställighetens avslutande väcker talan eller på annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av undersökningen omedelbart gå åter, i den mån det kan ske.

7 f §

Ett beslut om undersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de föreskrifter som domstolen har meddelat och i övrigt enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Myndigheten har rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som avses i 7 a §.

Undersökningen får inte avse en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 rättegångsbalken.

7 g §

När en undersökning skall genomföras har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde eller annan. I avvaktan på att denne inställer sig får undersökningen inte börja. Detta gäller dock inte om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. undersökningen har beslutats enligt 7 b § tredje stycket.

För undersökningens verkställighet får kronofogdemyndigheten anlita erforderligt biträde av sakkunnig eller annan. Myndigheten får också tillåta att sökanden eller ombud för denne är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Därvid skall tillses att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som behövs för verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

7 h §

Tas kopior av eller görs utdrag ur handlingar skall dessa förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Prop. 1998/99:11

Bilaga 3

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 1998/99:11
Bilaga 4

Remissyttranden över Justitiedepartementets promemoria Ny skyddsåtgärd vid immaterialrättsintrång (Ds 1998:24) har avgetts av Hovrätten för Övre Norrland, Malmö tingsrätt, Patentbesvärsrätten, Justitiekanslern, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Domstolsverket, Generaltullstyrelsen, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Patent- och registreringsverket, Riksskatteverket, Statens växtsortnämnd, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Business Software Alliance, COPYSWEDE, Datorprogramföretagens Intresseförening mot Illegal Kopiering, Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM), Föreningen Svensk Form, Föreningen Svensk Programvaruindustri, Föreningen Sveriges Kronofogdar, Företagarnas Riksorganisation, Svensk Handel, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Stockholms handelskammare, Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), Svenska Fotografernas Upphovsrättsråd, Svenska Föreningen för Industriellt Rättsskydd, Svenska Förläggareföreningen, Svenska gruppen av the International Federation for the Phonographic Industry (IFPI), Svenska Industrins Patentingenjörers Förening (SIPF), Svenska Patentombudsföreningen (SPOF), Svenska Uppfinnareföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Författarförbund, Sveriges Industriförbund och Sveriges Videodistributörers Förening.

Dessutom har yttrande inkommit från Sveriges Branschförening – MDTS och Svenska IT-företagens Organisation.

Svenska Fotografernas Upphovsrättsråd och Svenska föreningen för upphovsrätt har inte kommit in med något yttrande.

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att rubriken närmast före 53 § skall lyda "Ansvar och ersättnings-skyldighet m.m.",

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 55 a–55 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

55 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort eller förbereder ett intrång eller en överträdelse som avses i 53 §, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denna för att söka efter föremål som avses i 55 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget eller överträdelsen (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

55 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av upphovsmannen eller upphovsmannens rättsinnehavare eller den som på grund av upplåtelse har rätt att utnyttja verket. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Rätten får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

55 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

55 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. vilket ändamål undersökningen*

skall ha,

2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och

3. vilka utrymmen som får genomsökas.

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

55 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

55 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter sökandens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som

55 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

55 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (1960:644)

Härigenom föreskrivs i fråga om varumärkeslagen (1960:644)

dels att 42 och 66 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 41 a–41 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort eller förbereder ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denna för att söka efter föremål som avses i 41 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

41 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av den som innehar ett varukännetecken enligt 1–3 §§ eller den som på grund av licens har rätt att ut-

nyttja varukännetecknet. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Rätten får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

41 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

41 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

1. vilket ändamål undersökningen skall ha,
2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och
3. vilka utrymmen som får genomsökas.

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

Prop. 1998/99:11
Bilaga 5

41 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

41 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter sökandens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

41 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

41 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

42 §

Om en registrering av ett varumärke har upphävts genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *rätten* inte döma till påföljd eller besluta om annan åtgärd enligt 37–41 §§.

I mål om sådant intrång skall *rätten*, på yrkande av den mot vilken talan *föres*, förklara målet vilande i *avbidan* på att frågan om registreringens hävande slutligen *avgöres*. Är talan härom *icke* väckt, skall *rätten* i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall

Om en registrering av ett varumärke har upphävts genom ett beslut eller en dom som har vunnit laga kraft, får *domstolen* inte döma till påföljd eller besluta om annan åtgärd enligt 37–41 a §§.

I mål om sådant intrång skall *domstolen*, på yrkande av den mot vilken talan *förs*, förklara målet vilande i *avvaktan* på att frågan om registreringens hävande slutligen *avgörs*. Är talan härom *inte* väckt, skall *domstolen* i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan

väckas.

skall väckas.

Prop. 1998/99:11

Bilaga 5

66 §

Vid intrång i ett gemenskapsvarumärke tillämpas bestämmelserna i 37 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 37 a–41 §§, i den mån inte något annat följer av rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Härvid skall vad som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i gemenskapsvarumärke.

Vid intrång i ett gemenskapsvarumärke tillämpas bestämmelserna i 37 § om ansvar för varumärkesintrång. I övrigt gäller 37 a–41 h §§, i den mån inte något annat följer av rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Härvid skall vad som sägs om varumärkesintrång gälla intrång i gemenskapsvarumärke.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

3 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

Härigenom föreskrivs att det i patentlagen (1967:837) skall införas åtta nya paragrafer, 59 a–59 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

59 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort eller förbereder ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denna för att söka efter föremål som avses i 59 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse..

59 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av patenthavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja uppfinningen. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått

tillfälle att yttra sig. Rätten får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

59 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

59 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. vilket ändamål undersökningen skall ha,*
- 2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och*
- 3. vilka utrymmen som får genomsökas.*

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

59 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

59 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter sökandens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

59 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet

inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

59 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

3 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

Härigenom föreskrivs att det i mönsterskyddslagen (1970:485) skall införas åtta nya paragrafer, 37 a–37 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort eller förbereder ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denna för att söka efter föremål som avses i 37 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

37 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av mönsterhavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja mönstret. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Rätten får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

37 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

37 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. vilket ändamål undersökningen skall ha,*
- 2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och*
- 3. vilka utrymmen som får genomsökas.*

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

37 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

37 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter sökandens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

37 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet

inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

37 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

5 Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156)

Härigenom föreskrivs i fråga om firmalagen (1974:156)

dels att 21 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 20 a–20 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort eller förbereder ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denna för att söka efter föremål som avses i 20 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

20 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av den som lider skada av kännetecknet eller dess användning. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Rätten får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

20 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

20 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. vilket ändamål undersökningen skall ha,*
- 2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och*
- 3. vilka utrymmen som får genomsökas.*

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

20 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

20 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter sökandens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

20 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet

inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

20 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

21 §

För intrång i firma som är skyddad enbart på grund av registrering får ej dömas till straff, ersättning eller *säkerhetsåtgärd* enligt 18–20 § sedan registreringen hävts genom dom som vunnit laga kraft.

För intrång i firma som är skyddad enbart på grund av registrering får ej dömas till straff, ersättning eller *åtgärd* enligt 18–20 a § sedan registreringen hävts genom dom som vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter lagen skall införas åtta nya paragrafer, 12 a–12 h §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort eller förbereder ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denna för att söka efter föremål som avses i 12 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

12 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av innehavaren av kretskortsmönstret eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja kretsmönstret. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Rätten får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

12 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

12 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

- 1. vilket ändamål undersökningen skall ha,*
- 2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och*
- 3. vilka utrymmen som får genomsökas.*

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

12 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

12 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter sökandens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

12 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet

inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller

2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

12 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

7 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

Härigenom föreskrivs i fråga om växtförädlarrättslagen (1997:306)
dels att 12 kap. 2 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 9 kap. 7 a–7 h §§,
av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

7 a §

Om det skäligen kan antas att någon har gjort eller förbereder ett intrång, får domstolen besluta att en undersökning får göras hos denna för att söka efter föremål som avses i 7 § och efter handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om intrånget (intrångsundersökning).

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse.

7 b §

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol där rättegång som rör intrånget pågår. Om rättegång inte är inledd, gäller i fråga om behörig domstol vad som är bestämt om tvistemål som rör intrång. Vad som sägs i rättegångsbalken om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock inte tillämpas.

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av innehavaren av växtförädlarrätten eller den som på grund av licens

har rätt att utnyttja växtsorten. Om rättegång inte är inledd, skall yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas skall motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Rätten får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt skall en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

7 c §

Ett beslut om intrångsundersökning får meddelas endast om sökanden ställer säkerhet hos domstolen för den skada som kan tillfogas motparten. Saknar sökanden förmåga att ställa säkerhet, får domstolen befria sökanden från det. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten.

I fråga om överklagande av domstolens beslut om intrångsundersökning och i fråga om handläggningen i högre domstol gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om överklagande av beslut enligt 15 kap. rättegångsbalken.

7 d §

Ett beslut om intrångsundersökning skall innehålla uppgifter om

1. vilket ändamål undersökningen skall ha,
2. vilka föremål och handlingar som det får sökas efter, och
3. vilka utrymmen som får genomsökas.

Om det behövs, skall domstolen även förordna om andra villkor för verkställandet.

Prop. 1998/99:11

Bilaga 5

7 e §

Ett beslut om intrångsundersökning gäller omedelbart. Om ansökan om verkställighet inte har gjorts inom en månad från beslutet, förfaller det.

Om sökanden inte inom en månad från det att verkställigheten avslutats väcker talan eller på något annat sätt inleder ett förfarande om saken, skall en åtgärd som företagits vid verkställigheten av intrångsundersökningen omedelbart gå åter, i den utsträckning det är möjligt. Detsamma gäller om ett beslut om intrångsundersökning upphävs sedan verkställighet genomförts.

7 f §

Ett beslut om intrångsundersökning verkställs av kronofogdemyndigheten enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 16 kap. 10 §, 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap. utsökningsbalken. Sökandens motpart skall underrättas om verkställigheten endast om beslutet om intrångsundersökning har tillkommit efter sökandens hörande. Myndigheten har rätt att ta fotografier och göra film- och ljudupptagningar av sådana föremål som den får söka efter. Myndigheten har också rätt att ta kopior av och göra utdrag ur sådana handlingar som den får söka efter.

En intrångsundersökning får inte omfatta en skriftlig handling som avses i 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

7 g §

När ett beslut om intrångsundersökning skall verkställas har motparten rätt att tillkalla ett juridiskt biträde. I avvaktan på att biträdet inställer sig får verkställigheten inte påbörjas. Detta gäller dock inte, om

- 1. undersökningen därigenom onödigt fördröjs, eller*
- 2. det finns en risk att ändamålet med åtgärden annars inte uppnås.*

Vid verkställigheten får kronofogdemyndigheten anlita det biträde av en sakkunnig som behövs.

Myndigheten får tillåta att sökanden eller ett ombud för sökanden är närvarande vid undersökningen för att bistå med upplysningar. Om ett sådant tillstånd ges, skall myndigheten se till att sökanden eller ombudet inte i större utsträckning än som kan motiveras av verkställigheten får kännedom om förhållanden som kommer fram.

7 h §

Fotografier och film- och ljudupptagningar av föremål samt kopior av och utdrag ur handlingar skall förtecknas och hållas tillgängliga för sökanden och motparten.

12 kap.

2 §

Vid intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 1 § om ansvar för intrång i en växtförädlarrätt.

Vid intrång i en gemenskapens växtförädlarrätt tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 1 § om ansvar för intrång i en växtförädlarrätt och 7 a–h §§ om intrångsundersökning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1998-09-21

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Gertrud Lennander, regeringsrådet Kjerstin Nordborg.

Enligt en lagrådsremiss den 3 september 1998 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
2. lag om ändring i varumärkeslagen (1960:644),
3. lag om ändring i patentlagen (1967:837),
4. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485),
5. lag om ändring i firmalagen (1974:156),
6. lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter och
7. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnessakkunniga Christine Lager.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

De föreslagna lagändringarna avser att tillgodose krav som ställts på en bättre anpassning av den svenska immaterialrättsliga lagstiftningen till det s.k. TRIP:s-avtalet. Detta innehåller i artikel 50 föreskrifter om att de rättsliga myndigheterna skall vara behöriga att besluta om snabba och effektiva interimistiska åtgärder dels (punkten 1 a) för att förebygga att intrång görs i immaterialrätter, särskilt att förhindra att varor släpps ut på marknaden, dels (punkten 1 b) för att bevara bevisning av betydelse för det påstådda intrånget. I artikel 50 punkten 3 sägs vidare, med avseende på den bevisning som de rättsliga myndigheterna får begära av den som ansöker om interimistiska åtgärder, att myndigheterna skall kunna bedöma bl.a. om sökandens rätt är föremål för intrång "eller om sådant intrång är nära förestående".

Några interimistiska åtgärder som direkt syftar till att "förebygga" att varor släpps ut på marknaden föreslås inte nu. Det finns dock i exempelvis 53 a § upphovsrättslagen möjligheter att även interimistiskt genom vitesförbud stoppa ett påbörjat intrång. Såvitt Lagrådet kan bedöma är detta en åtgärd ägnad att förebygga att varor släpps ut på marknaden. Att exempelvis beslagta varor innan något intrång skett – eller försök eller förberedelse till intrång föreligger enligt 23 kap. brottsbalken – synes knappast vara förenligt med svenska rättstraditioner.

Det föreliggande förslaget avser endast åtgärder enligt artikel 50 punkten 1 b i TRIP:s-avtalet, dvs. för att bevara bevisning av betydelse för det påstådda intrånget. I huvudsak synes de föreslagna bestämmelserna vara

väl ägnade att tillgodose kraven i nyssnämnda punkt samtidigt som de erbjuder garantier mot oproportionerliga integritetsintrång. På en punkt har dock Lagrådet erinringar mot förslaget i sak. Dessa hänför sig till a-paragraferna i samtliga remitterade förslag som i det aktuella hänseendet är likalydande. I samma paragrafer är det, inte minst av pedagogiska skäl, önskvärt att syftet med lagstiftningen kommer till tydligare uttryck. Lagrådet hänför sig i nu angivna hänseenden endast till 55 a § upphovsrättslagen. Godtas vad Lagrådet anför om denna paragraf skall motsvarande ändringar göras i övriga lagförslag.

Förslaget till lag om ändring i upphovsrättslagen

55 a §

Förslaget tillåter interimistiska åtgärder för att säkra bevisning, om det skäligen kan antas att någon har gjort "eller förbereder" ett intrång eller en överträdelse som avses i 53 §. Så länge "förbereder" syftar på försök eller förberedelse till brott, vilka är straffbara enligt 53 § femte stycket, finns inget att erinra mot förslaget. Enligt vad som blivit upplyst vid föredragningen åsyftas emellertid också vad som kallats för "civilrättslig förberedelse".

Ett sådant institut skulle utgöra en nyskapelse i svensk rätt. Det är att märka att en enbart "civilrättslig" förberedelse inte kan föranleda några sanktioner enligt upphovsrättslagen. Straffansvar förutsätter att intrång eller överträdelse enligt 53 § eller försök eller förberedelse därtill som är straffbar har begåtts. Vitesförbud enligt 53 a § kan riktas mot den som vidtar en åtgärd som innebär intrång eller överträdelse enligt 53 §. Motsvarande gäller om skadeståndsansvar enligt 54 § – härtill kommer ersättning för utnyttjande av annans verk – och om åtgärder mot intrångsföremål enligt 55 §. Att säkra bevisning om åtgärder som inte är rättsstridiga måste anses a priori vara ett oproportionerligt intrång i motpartens integritet. Som exempel har under föredragningen anförts att innehavaren av ett patent har uppgifter om att en försäljare av hushållsapparater har fått hem ett lager av en apparat som, utan försäljarens vetskap, bland mycket annat innehåller en beståndsdel vars tillverkning utgör ett intrång i patenthavarens rätt. Att kronofogden i denna situation skulle oanmäld tränga in hos försäljaren för att utreda hur därmed må förhålla sig framstår som ett icke godtagbart integritetsintrång. Det bör vara tillräckligt att patenthavaren informerar försäljaren om risken för intrång och agerar om denne verkligen skulle börja sälja apparaterna.

Till det anförda kommer att en bevissäkring som genomförs innan något intrång ägt rum synes medföra skadeståndsskyldighet för rättighetshavaren, om motparten inte fullföljer intrånget (och fortfarande under förutsättning att det inte är fråga om försök eller förberedelse som är straffbar).

Vid föredragningen har som ett stöd för tolkningen av TRIP:s-avtalets föreskrifter lagts viss vikt vid den förut citerade bestämmelsen i artikel 50 punkten 3. Denna säger emellertid något endast om vilken bevisning som myndigheterna kan begära av sökanden. En sådan bevisning som avses där kan ju mycket väl ge domstolen skäligen anledning till antagande att intrång redan inletts.

Det skulle självfallet vara oegentligt att använda instrumentet bevisning för att skrämja motparten och därmed för annat ändamål än vad det är avsett för.

Lagrådet avstyrker därför att den föreslagna möjligheten till bevisning används vid "civilrättslig förberedelse".

Vad angår den språkliga utformningen av bestämmelsen används i paragrafen uttrycket "en undersökning ... för att söka efter föremål". Läsaren inges härigenom omedelbart den föreställningen att avsikten är att ta föremålen om hand för att förebygga vidare intrång. Den lagtekniskt skolade läsaren inser fem paragrafer längre fram att så inte kan vara fallet eftersom där står vad kronofogdemyndigheten får göra med föremålen. Den mindre insiktsfulle läsaren måste sannolikt läsa den allmänna motiveringen eller författningskommentaren för att komma till samma resultat. Det bör redan av den inledande paragrafen framgå att avsikten med åtgärden är att säkra bevisning.

Lagrådet har inte något att erinra mot att begreppet handlingar får omfatta även elektroniska dokument. Detta får anses gälla även datorprogram. En elektronisk handling kan utgöra själva intrångsföremålet, t.ex. en litterär text som kopierats i ett datorminne i avsikt att sprida den över nätet. Någon alltför skarp gränsdragning bör därför inte göras mellan intrångsföremål och handlingar som kan belysa affärsförhållanden.

Bestämmelserna om avstående mot lösen m.m. i 55 § första - tredje styckena har ansetts utan föreskrift därom vara tillämpliga också på försök och förberedelse till brott som avses i 53 § (se prop. 1981/82:152 s. 30 in fine). Å andra sidan innehåller liknande bestämmelser i 41 § varumärkeslagen en uttrycklig föreskrift i ämnet. För att förebygga oklarhet förordar Lagrådet att försök och förberedelse särskilt omnämns i förevarande paragraf. Detta kan också vara lämpligt från pedagogisk synpunkt med hänsyn till den vikt som i TRIP:s-avtalet lagts vid förebyggande åtgärder.

På grund av det anförda förordar Lagrådet att 55 a § första stycket ges följande lydelse:

"Om det skäligen kan antas att någon vidtar en åtgärd, som innebär ett intrång eller en överträdelse som avses i 53 § eller försök eller förberedelse enligt femte stycket samma paragraf, får domstolen för att bevisning skall kunna säkras om åtgärden besluta att en undersökning får göras hos denne för att söka efter föremål eller handlingar som kan antas ha betydelse för utredning om åtgärden (intrångsundersökning)."

De nya bestämmelserna om intrångsundersökning har i lagrådsremissen placerats mellan 55 och 56 §§ upphovsrättslagen. Eftersom dessa båda paragrafer har ett inbördes samband, som härigenom bryts, synes det naturligare att de nya bestämmelserna sätt in efter 56 § och således erhåller beteckningen 56 a - h §§. Godtas det sagda erfordras en konsekvensändring i 57 § och en ändring av ingressen till lagförslaget.

55 b §

I motiveringen till denna bestämmelse och motsvarande bestämmelser i övriga lagar anges att ansökan om interimistiska åtgärder av en licensstagare eller likställd endast får tas upp om det utnyttjande som har skett innebär ett intrång i den rätt licenstagaren förvärvat. Detta framgår emellertid inte av lagtexten. Resultatet torde bli att licenstagarens ansökan i stället skall ogillas på materiell grund.

55 e §

I författningskommentaren till denna paragraf anges att om ansökan avvisas eller avslås efter yttrande av motparten, så bör denne i samband med beslutet kunna tillerkännas ersättning för rättegångskostnader men att någon särskild bestämmelse härom inte ansetts nödvändig. Uttalandet grundar sig på att beslutet blir ett slutligt beslut och att av rättegångsbalken följer att den vinnande parten i ett sådant fall har rätt till ersättning för rättegångskostnader. Lagrådet godtar det sagda men vill påpeka att i 15 kap. 5 § rättegångsbalken finns en uttrycklig bestämmelse med motsvarande innehåll.

Förslaget till lag om ändring i patentlagen

61 §

I denna paragraf bör förbudet mot vissa åtgärder, när ett patent hävts eller förklarats ogiltigt, omfatta även intrångsundersökning. Eftersom en sådan inte kan betecknas som en säkerhetsåtgärd bör sist i första stycket läggas till orden "eller intrångsundersökning." Ändringen föranleder ändring även av ingressen till lagförslaget.

Förslaget till lag om ändring i mönsterskyddslagen

39 §

I denna paragraf bör förbudet mot vissa åtgärder, när registrering av mönster hävts, omfatta även intrångsundersökning. Eftersom en sådan inte kan betecknas som en säkerhetsåtgärd bör orden "ersättning eller säkerhetsåtgärd" ersättas med orden "ersättning, säkerhetsåtgärd eller intrångsundersökning". Ändringen föranleder ändring även av ingressen till lagförslaget.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 oktober 1998

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Peterson, Freivalds, Wallström, Tham, Åsbrink, Schori, Andersson, Winberg, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson, von Sydow, Klingvall, Åhnberg, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1998/99:11 Ny skyddsåtgärd vid im-materialrättsintrång.